

การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นางสาวกัญญา สัตถาสาธุชนะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

DEVELOPMENT OF A PARENT PARTICIPATION PROGRAM BY USING MUTUAL
SUPPORT GROUP PROCESS TO PROMOTE DEVELOPMENT OF CHILDREN IN CHILD
DEVELOPMENT CENTERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

Miss Kanya Sattasathuchana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
โดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย

นางสาวกัญญา สัตถาสาธุชนะ

สาขาวิชา

การศึกษาระดับปริญญาตรี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา วัชรพลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศิริ เคท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม)

กัญญา สัตถาสาธุชนะ : การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้
กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (DEVELOPMENT OF A PARENT
PARTICIPATION PROGRAM BY USING MUTUAL SUPPORT GROUP PROCESS
TO PROMOTE DEVELOPMENT OF CHILDREN IN CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ. ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, 197 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้
กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ขั้นตอนใน
การพัฒนาโปรแกรมฯ มีดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างโปรแกรมฯ ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ และขั้นที่ 3
การปรับปรุงโปรแกรมฯ

ตัวอย่างประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน
ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองฯแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยมีดังนี้

- 1) หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 2) ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสูงกว่า
ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุด
รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการอบรมเลี้ยงดูตามลำดับ
- 4) ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯอยู่ในระดับมาก
ผลผลิตของการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ คู่มือโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกัน สื่อต้นแบบ ประกอบด้วย คู่มือพัฒนาการลูกรัก ใบความรู้พัฒนาการของเด็ก และแผ่น
พับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2555.....

528 33086 27 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS : PARENT PARTICIPATION / MUTUAL SUPPORT GROUP PROCESS /
PROMOTING CHILDREN'S DEVELOPMENT

KANYA SATTASATHUCHANA : DEVELOPMENT OF A PARENT PARTICIPATION
PROGRAM BY USING MUTUAL SUPPORT GROUP PROCESS TO PROMOTE
DEVELOPMENT OF CHILDREN IN CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER
LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION. ADVISOR: PATTAMASIRI
TEERANURAK JARUCHAINIWAT, Ph.D., 197 pp.

The purpose of this research was to construct and develop a parent participation program by using mutual support group processes to promote development of children in child development centers under local administrative organization in parenting, communicating, and learning enhancement. The subjects were thirty parents of children age three to five in Nakhorn Pathom municipal child development center. Fifteen parents were assigned to an experimental group and fifteen were assigned to a control group. The method of study consisted of 3 phases, namely, construction, field test and revision of the program.

The research instruments were a behavior record, an interview form of parents' participation to promote development of children and a survey form of parents' satisfaction on program operation. Data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows:

1) After the fields test, the scores on parents' participation to promote development of children of the experimental group were significantly higher than that of the control group at .01 level.

2) After the fields test, the scores on parent's participation to promote development of children of the experimental group were significantly higher at .01 level.

3) Parents' participation to promote development of children of the experimental group were scored highest on learning enhancement, followed by communicating, and parenting

4) Parents' satisfaction on program implementation was at the high level.

The product of this study consisted of a Handbook of a parent participation program by using mutual support group process. Copy masters of a Handbook of children's development, knowledge sheets and pamphlets of promoting children's development.

Department : Curriculum and Instruction

Student's Signature

Field of Study : Early Childhood Education

Advisor's Signature

Academic Year : 2012

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านกรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และให้กำลังใจที่ดีต่อ ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านที่ร่วมพิจารณาโครงร่าง วิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ และอาจารย์ ดร. ชบา พันธุ์ศักดิ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบแก้ไขโปรแกรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อีกทั้งยังให้กำลังใจและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เคท ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. นฤมล เนียมหอม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ดำเนินการ ตรวจสอบและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะครูและผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดห้วยจรเข้ม่า ให้ ความร่วมมือในการทดลองใช้โปรแกรมฯ และเครื่องมือฯ ฉบับร่าง และขอบพระคุณ คณะครู ผู้ปกครอง แม่ครัวและแม่บ้านของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนครปฐมทุกท่าน ที่ให้ความ ร่วมมือ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ คุณครูญาดา จรดล เป็นพิเศษ ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลอง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจและ มิตรภาพที่ดีมาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ คุณย่า คุณอา พี่สาว และน้องสาว ที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง ให้ความรักและกำลังใจที่ดีเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. การพัฒนาโปรแกรม.....	12
1.1 ความหมายของโปรแกรม.....	12
1.2 ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม.....	12
1.3 การประเมินผลโปรแกรม.....	13
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	
2.1 หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ.....	16
2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	16
2.4 แนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	17

บทที่	หน้า
2.5 บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน.....	27
3. กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	29
3.1 ความเป็นมาของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	29
3.2 หลักการของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	30
3.3 ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	31
4. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี.....	34
4.1 ความหมายของพัฒนาการเด็ก.....	34
4.2 ลักษณะของพัฒนาการเด็ก.....	35
4.3 การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี.....	40
4.3.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย.....	40
4.3.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ.....	41
4.3.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม.....	42
4.3.4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา.....	43
4.3.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจริยธรรม.....	44
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	44
5.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	44
5.2 นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	45
5.3 การสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน.....	46
5.4 บทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กในการสร้างความสัมพันธ์กับบ้าน และชุมชน.....	46
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	50
การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	60
การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	69

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับ โปรแกรมฯ.....	73
ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกัน และกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความคิดเห็นของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ.....	87
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	117
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	128
การอภิปรายผล.....	129
ข้อเสนอแนะสำหรับการโปรแกรมฯ ไปใช้.....	133
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป.....	133
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	139
ภาคผนวก ข ค่าความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	152
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเอกสารและสื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ.....	184
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	196

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางวิเคราะห์เนื้อหาในโปรแกรมฯ เรื่อง พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กอายุ 3-5 ปี.....	53
2	รายละเอียดผลการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้ กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	57
3	รายละเอียดผลการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้ กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 2.....	58
4	สรุปผลการแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้ กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	59
5	กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	61
6	กรอบการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการ ดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	64
7	การเก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกตามวิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล.....	66
8	การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกตาม แหล่งข้อมูล เวลา จำนวนและวิธีการเก็บข้อมูล.....	67
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กก่อนการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	73
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	74
11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	74
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรม เลี้ยงดูก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	75

ตารางที่	หน้า	
13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อ สื่อสารก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	76
14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริม การเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	77
15	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	78
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุน ซึ่งกันและกัน.....	81
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริม พัฒนาการลูกรัก.....	84
18	สื่อที่ใช้ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	123
19	การกำหนดบทบาทผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม.....	126
20	ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	142
21	ค่าความตรงของแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก.....	148
22	ค่าความตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับ การดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกัน.....	149

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	31
2	กรอบแนวคิดของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	32
3	แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	55
4	ขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	70
5	แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นความหวังของครอบครัวและผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสมกับวัย จะส่งผลให้เด็กเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และพัฒนาการตามวัยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กกับมากที่สุด การที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นและให้การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้เด็กเติบโตและมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ ดังที่ Beaty (1998) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้ปกครองเปรียบเสมือนครูคนแรกของลูก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด

สภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้พ่อแม่มีเวลาให้กับลูกน้อยลง ทำให้เด็กขาดการเลี้ยงดูกลม่อเกล่า และมีผลทำให้รูปแบบการดูแลเด็กปฐมวัยเปลี่ยนไป (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2546) ข้อมูลจากรายงานสภาพปัญหาการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2547 พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูโดยครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีโอกาสในการเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีปฏิบัติตนกับเด็กที่ถูกต้อง และไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเด็กด้วยตนเอง ปล่อยให้ละเลยให้เด็กอยู่กับญาติหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ด้านยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้กำหนดแนวทางด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยการสร้างกระแสให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมกับ

บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กในการดูแลเด็กในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) สอดคล้องกับ รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552 ที่ให้ความสำคัญในเรื่อง การจัดกิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อผู้ปกครอง ครู และเด็ก Epstein (1997) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู (parenting) คือ การช่วยผู้ปกครองให้ได้รับการพัฒนาทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก 2) การติดต่อสื่อสาร (communicating) คือ การรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้การสื่อสารแบบทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง 3) การเป็นอาสาสมัคร (volunteering) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัครด้วยวิธีการรับสมัครและการฝึกอบรมผู้ปกครอง รวมถึงการจัดสรรเวลาเพื่อความสะดวกของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน 4) การส่งเสริมการเรียนรู้ (learning at home) คือ การให้ข้อมูลและการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ที่บ้านให้แก่เด็ก 5) การตัดสินใจ (decision making) คือ การให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นผู้นำและเป็นตัวแทนในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองอื่น และ 6) การร่วมมือกับชุมชน (collaborating with community) คือ การนำทรัพยากรและการบริการที่มีในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน นอกจากนี้ Rasinski (2000) แบ่งการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไว้ระดับ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ผู้ปกครองเป็นผู้สังเกตการณ์ เป็นระดับที่ต่ำที่สุดของการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองจะเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผ่านการพูดคุยกับเด็ก การอ่านจดหมายข่าว หรือเอกสารต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารทางเดียวที่ส่งไปที่บ้าน

ระดับที่ 2 ผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองสื่อสารข้อมูลกับครูในลักษณะของการสื่อสารสองทางผ่านโทรศัพท์ สมุดสื่อสาร จดหมาย และการประชุมผู้ปกครอง

ระดับที่ 3 ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น หรือเข้ามาเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน

ระดับที่ 4 ผู้ปกครองเป็นผู้สนับสนุน เป็นระดับที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม โดยผู้ปกครองและครูทำงานร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551) มีภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กวัย 3-5 ปี ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดทำกรอบมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็ก และ 3) คุณภาพเด็ก โดยในมาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชน ระหว่างพ่อแม่ หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2555) จากการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลของนิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ (2544) พบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองและด้านการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา มีรายได้น้อย และไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552 ได้รายงานถึงสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย และมีข้อเสนอที่เป็นประเด็นสำคัญที่ควรเร่งดำเนินการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย ควรมีการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก ของเด็กในช่วงอายุระหว่าง 3-5 ปี ในเรื่องการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก โดยเน้นให้มีการจัดกิจกรรมแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้น และเหมาะสมกับวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน (mutual support group process) เป็นกระบวนการที่ได้รับการพัฒนาในปี 2003 โดยศูนย์สุขภาพจิตในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เมืองลอสแอนเจลิส แผนกจิตวิทยา โดย Jane Simoni เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและมีส่วนร่วมในการพัฒนาลูกในด้านต่างๆ (Center for Mental Health in Schools at UCLA, 2003) กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล

สถานการณ์ หรือประสบการณ์ โดยสมาชิกในกลุ่มจะมีการดูแลซึ่งกันและกัน มีการประชุม แลกเปลี่ยนข้อมูลของสมาชิกภายในกลุ่ม (Lieberman, 1986) เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการเผชิญปัญหา และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสมาชิกยังได้มีการแลกเปลี่ยนคำแนะนำในการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกบรรเทาความกังวลเกี่ยวกับปัญหา สามารถข้ามผ่านและแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ไปด้วยดี (Reissman, 1965) นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันยังทำให้เกิดการพัฒนาตนเองของสมาชิก และมีส่วนร่วมกับการส่งเสริมพัฒนาการของลูกเป็นอย่างดี (Borkman, 1990; Powell, 1987) กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (Center for Mental Health in Schools at UCLA, 2003)

ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ (getting started) เป็นขั้นตอนในการกำหนดโครงสร้างของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน กำหนดบทบาทผู้นำกลุ่ม สร้างข้อตกลงร่วมกัน กำหนดเวลาและสถานที่จัดประชุม โดยผู้นำกลุ่มจะมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และสาธิตเพื่อให้ผู้ปกครองและสามารถดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยตนเองได้

ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง (parent training) เป็นขั้นตอนในการสอนและแนะนำผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจหรือทักษะในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการอธิบายมโนทัศน์การดำเนินกระบวนการกลุ่ม และการให้คำแนะนำและสาธิตผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถดำเนินกระบวนการกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระยะที่ 2 เป็นการให้ผู้ปกครองฝึกทักษะการดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยตนเองให้เกิดความมั่นใจ และระยะสุดท้าย เป็นระยะที่ผู้ปกครองดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยตนเอง โดยมีผู้นำกลุ่มคอยให้คำปรึกษากิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมมีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การปฐมนิเทศ (introduction and guidelines)

เป็นกิจกรรมในการให้ข้อมูลผู้ปกครองเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการประชุมและมโนทัศน์ของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยผู้นำกลุ่มเป็นผู้ให้ข้อมูล จากนั้นผู้ปกครองอธิบายความต้องการจากกลุ่มและกำหนดข้อปฏิบัติในการอธิบายร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2 รูปแบบการประชุม 4 ส่วน (the four-part meeting format)

เป็นกิจกรรมในการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้ 1) การเสนอรูปแบบการอธิบาย คือ การกำหนดระยะเวลาและข้อปฏิบัติในการอธิบาย โดยผู้นำกลุ่มเป็นผู้อธิบายเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอธิบาย โดยเริ่มจาก

การแนะนำตัวของผู้ปกครอง และอภิปรายปัญหาหรือประเด็นที่ได้กำหนดร่วมกัน จากนั้น ผู้ปกครองร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการอภิปราย 2) การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย คือ การแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำประเด็นที่จะอภิปราย โดยผู้ปกครองร่วมกันคัดเลือกและ ลงคะแนนเพื่อเลือกประเด็นการอภิปราย 3) การดำเนินการอภิปราย คือ การพูดแสดง ความคิดเห็นในประเด็นที่ได้คัดเลือก โดยผู้ปกครองสนทนาและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน 4) การสรุปการอภิปราย คือ การพูดคุยประเด็นที่สำคัญของการอภิปรายทั้งหมด โดยผู้ปกครอง ร่วมกันสรุปประเด็น

กิจกรรมที่ 3 การดำเนินการอภิปรายโดยผู้ปกครอง (parents turn) เป็น กิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นการอภิปรายซ้ำอีกครั้ง โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทบทวนประเด็น ต่างๆในการอภิปรายทั้งหมด

กิจกรรมที่ 4 การให้คำแนะนำแบบ wise (WISE advice) เป็นกิจกรรมใน การฝึกฝนให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น โดยใช้การยกตัวอย่างสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาเชิงบวก และรับคำ แนะนำจากสมาชิกผ่านคำถาม 4 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้ปกครองท่านนั้นต้องการรับคำแนะนำหรือไม่ (W = Does the person want to hear advice ?) 2) ท่านได้พูดถึงความพยายามของผู้ปกครองที่ได้ทำ แล้วหรือไม่ (I = Are you informed about that the person has already tried?) 3) คำแนะนำ ของท่านเป็นคำแนะนำ ที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จมาก่อนหรือไม่ (S = Has the advice you want to give been successful for you? 4) ขณะที่ท่านกำลังให้ความช่วยเหลือหรือ ให้คำแนะนำ ท่านได้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้ปกครองท่านนั้นด้วย หรือไม่ (E = Are you trying to be empathetic and caring as well as helpful?)

กิจกรรมที่ 5 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง (on their own) เป็น กิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้ทดลองดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนด้วยตนเอง โดยเริ่มจาก การคัดเลือกผู้นำกลุ่มใหม่จากสมาชิกภายในกลุ่มและดำเนินการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่ง กันและกัน และผู้นำกลุ่มเดิมเป็นเพียงผู้เข้าร่วมประชุมเท่านั้น

กิจกรรมที่ 6 การสรุปการอภิปราย (consolidation and good-byes) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้สะท้อนความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผู้ปกครอง ร่วมกันสรุปการอภิปรายทั้งหมด และปิดการประชุม

ขั้นที่ 3 การให้คำปรึกษาภายนอก (off-site consultation) เป็นขั้นตอนที่ ผู้ปกครองซักถามข้อสงสัยและรับคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกัน

และจากผู้นำกลุ่ม โดยผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองต้องการ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถดำเนินกระบวนการกลุ่มได้ด้วยตนเอง

การศึกษาผลการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน สำหรับผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายของ Solomon และคณะ (2001) พบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันจำนวน 56 คน ได้รับความรู้และความเข้าใจในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ Simoni และ Adelman (1993) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองจำนวน 3 โรงเรียน โดยนำกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันไปใช้กับผู้ปกครองชนกลุ่มน้อย ที่มีรายได้น้อย พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมภายในโรงเรียนเพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว และลักษณะเฉพาะของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของตนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งเป็นแนวทางให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างยั่งยืน อันจะทำให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็กดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. ผลของการใช้โปรแกรมฯ ก่อนและหลังเป็นอย่างไร และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแตกต่างกันหรือไม่
2. โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

Simoni และ Adelma (1993) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองจำนวน 3 โรงเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันกับผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและผู้ปกครองที่เป็นชนกลุ่มน้อย โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมภายในโรงเรียนเพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก

Solomon และ คณะ (2001) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันสำหรับผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองจำนวน 56 คน พบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันได้รับความรู้และเข้าใจในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานของการวิจัยนี้ มีดังนี้

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุม
2. ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 แบบ คือ
 - 2.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกัน
 - 2.1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแบบปกติ
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีบทบาทในการพัฒนาเด็ก ในลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรม การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ รวมถึง การสนทนาพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับตัวเด็ก

กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน หมายถึง ขั้นตอนในแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือ ประสพการณ์ ของผู้ปกครองที่มีปัญหาและความกังวลร่วมกันด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ เชื่อใจ และมีความจริงใจต่อกัน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถรับมือกับปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไข และก่อให้เกิดการสร้างพลังอำนาจในตนเองในการรวมกลุ่ม

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน หมายถึง ระบบการดำเนินการในการนำแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ลักษณะ ของโปรแกรมฯ เอกสารและสื่อประกอบการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผลการใช้โปรแกรมฯ ผ่านการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือประสพการณ์ ของผู้ปกครองที่มีปัญหาและความกังวลร่วมกันเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี ด้วย ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ความเชื่อใจ และมีความจริงใจต่อกัน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถรับมือ กับปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไข และก่อให้เกิดการสร้างพลังอำนาจในตนเองในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise และกิจกรรมการสรุปการอภิปราย เนื้อหาในโปรแกรมฯ ประกอบด้วย พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี แบ่งการดำเนินการ

ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ขั้นที่ 3 การดำเนินการอภิปรายโดยผู้ปกครอง และขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษาภายนอก รอบ มีระยะในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ 12 สัปดาห์

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองพัฒนาตนเองให้มีความเข้าใจและมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู โดยการร่วมกิจกรรมและประชุม การศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูกับเด็กที่บ้าน

ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้ปกครองรับหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผ่านวิธีการต่างๆ ทั้งรูปแบบการสื่อสารทางเดียวและสองทาง ได้แก่ การพูดคุย โทรศัพท์ แฟ้มสะสมผลงาน และจดหมายข่าว

ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่สอดคล้องกับหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่บ้าน และห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแบบปกติ หมายถึง วิธีการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยผ่านการจัดกิจกรรมการประชุมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรายงานพัฒนาการของเด็ก และการจัดกิจกรรมต่างๆ

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และเป็นผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้มีการศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรม
 - 1.1 ความหมายของโปรแกรม
 - 1.2 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม
 - 1.3 การประเมินผลโปรแกรม
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 2.1 หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ
 - 2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 2.4 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 2.5 บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
- 3 กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
 - 3.1 ความเป็นมาของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
 - 3.2 หลักการของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
 - 3.3 ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
4. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี
 - 4.1 ความหมายของพัฒนาการเด็ก
 - 4.2 ลักษณะของพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี
 - 4.3 การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 5.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 5.2 นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 5.3 การสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน
 - 5.4 บทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กในการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนาโปรแกรม

1.1 ความหมายของโปรแกรม

ดวงเดือน อ่อนน่วม (2529) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า เป็นรายละเอียดของแนวทางจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไป หรือผู้เรียนที่มีคุณสมบัติพิเศษ ให้ผู้เรียนเหล่านี้ได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้

Boyle (1981) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม การวางแผนโปรแกรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผนการสอน การประเมิน และการรายงานผล

Tyler (1986) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม คือ โครงร่างของสิ่งที่จะกระทำ หรือการจัดเตรียมแผนงานที่จะกระทำ หรือชุดเหตุการณ์ที่รวบรวมไว้ซึ่งกิจกรรมทุกอย่างที่จะกระทำในค่ายหรือศูนย์ต่างๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า โปรแกรม เป็นการจัดเตรียมแผนงานที่จะกระทำ ตามจุดมุ่งหมายและกิจกรรมที่วางไว้ โดยใช้การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผนการสอน การประเมิน และการรายงานผล

1.2 ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม

จันทร์เพ็ญ ไพบูลย์ (2539) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. ขั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายของโปรแกรม
3. ขั้นการกำหนดเนื้อหา
4. ขั้นการนำโปรแกรมไปใช้
5. ขั้นการประเมินโปรแกรม
6. ขั้นการปรับปรุงโปรแกรม

Barr และ Keating (1990) ได้เสนอรูปแบบ 5 ขั้นตอนเพื่อการพัฒนาโปรแกรม (five step of program development)

- ขั้นที่ 1 การประเมิน (assessment)
- ขั้นที่ 2 การวางแผน (planning)
- ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (implement)

ขั้นที่ 4 การประเมินหลังจบโปรแกรม (post-assessment)

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (administrative decision)

Styles (1990) ได้เสนอขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (program development model) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment)

ขั้นที่ 2 การตั้งวัตถุประสงค์ (goal setting)

ขั้นที่ 3 การวางแผนทีม (team planning)

ขั้นที่ 4 การพัฒนาบุคลากร (staff development)

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (evaluation)

ขั้นที่ 6 วิธีปฏิบัติ (mode of implementation)

ขั้นที่ 7 การจัดการทรัพยากร (resource management)

ขั้นที่ 8 การประเมินสิ่งแวดล้อม (environment assessment)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม ประกอบไปด้วย การประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหา การนำโปรแกรมไปใช้ และการประเมินผล

1.3 การประเมินผลโปรแกรม

Diamondstone (1980) กล่าวถึงการประเมินผลโปรแกรมไว้ดังนี้ การประเมินโปรแกรมมีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมในด้านรูปแบบของโปรแกรม ด้านประสิทธิภาพของโปรแกรม และผู้ดำเนินการสามารถประเมินได้หลายรูปแบบ เช่น ประเมินด้วยแบบสอบถาม แบบสำรวจ และการสัมภาษณ์

สรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรม คือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมวิธีการสอน และการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.1 หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

Brookfield (1995) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในภาพรวม มี 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเน้นในกระบวนการที่ผู้ใหญ่สามารถควบคุมการเรียนรู้ กำหนดวิธีการเรียนรู้ ให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดทรัพยากรที่เหมาะสม ตัดสินใจใช้วิธีการที่เหมาะสม และการประเมินความก้าวหน้าด้วยตนเอง

2. การไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ (critical reflection) มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

2.1 เป็นกระบวนการที่เกิดจากการที่ผู้ใหญ่สร้างคำถาม ชี้แนะและกำหนดกรอบสมมติฐานใหม่ขึ้น สิ่งที่ไม่ยอมรับจะถูกแทนที่ด้วยปัญญา

2.2 เป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่สร้างมุมมองทางเลือก โดยอาศัยแนวคิด การปฏิบัติ รูปแบบของเหตุผลและมโนคติ

2.2 เป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่ยอมรับถึงขอบเขตอำนาจ ของคุณค่าทางวัฒนธรรมและเข้าใจถึงความหมายที่เด่นชัดของสภาพธรรมชาติที่เป็นอยู่จริง

3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเกี่ยวข้องกับภูมิหลังของประสบการณ์ และประสบการณ์จะเป็นสิ่งพื้นฐานที่ผู้ใหญ่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้ และใช้อ้างอิง

4. การเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (learning to learn) ความสามารถของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะในสถานการณ์ต่างๆ

Knolwes (1980) เป็นผู้ให้คำนิยามคำว่า andragogy ไว้ว่า หมายถึง การเป็นศาสตร์และศิลป์ในการสอนให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ โดยแนวคิดนี้จะตั้งอยู่บนหลักการและความเชื่อพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. มโนทัศน์ของผู้เรียน (self concept) เมื่อผู้ใหญ่เติบโตและมีวุฒิภาวะที่สูงขึ้น มโนทัศน์ต่อตนเองพัฒนาจากการพึ่งพาคนอื่นจะเปลี่ยนไปสู่การนำตนเอง ผู้ใหญ่ต้องการทำอะไรด้วยตนเอง และสามารถนำตนเองได้ ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติกับตนด้วยความยกย่องนับถือ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

2. ประสบการณ์ของผู้เรียน (experience) ผู้ใหญ่สั่งสมประสบการณ์มานาน และประสบการณ์เหล่านั้นมีคุณค่าต่อการเรียน ทำให้ผู้ใหญ่เปรียบเสมือนทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็มีพื้นฐานประสบการณ์กว้างขวางเพียงพอที่จะยอมรับหรือเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ใหม่ได้เพิ่มขึ้น

3. ความพร้อมในการเรียน (readiness to learn) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนรู้ และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อเขาต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งเหล่านั้น ดังเช่น เมื่อผู้ใหญ่รู้สึกว่สิ่งเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สำคัญ จำเป็นและมีประโยชน์ต่อบทบาท ภาระหน้าที่ และสถานภาพทางสังคม ทำให้ ผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้และนำสิ่งเหล่านั้นไปประยุกต์ในการปฏิบัติตามบทบาท ภาระหน้าที่ และ สถานภาพทางสังคมของตนให้ดีขึ้น เป็นต้น

4. การเห็นคุณค่าของเวลา (time perspective) ผู้ใหญ่มาเรียนรู้เพื่อจะ ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที จึงเห็นความสำคัญของคุณค่าของเวลาแตกต่างไปจากเด็ก สิ่ง ที่เด็กได้เรียนรู้ในโรงเรียน อาจไม่ได้ใช้ในทันที แต่เรียนเพื่อต่อยอดในการเรียนระดับที่สูงขึ้นต่อไป ส่วนผู้ใหญ่ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์เมื่อเรียนจบ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2544) กล่าวถึง ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านมโนภาพแห่งตน (changes in self-concepts)

บุคคลเจริญเติบโตและบรรลุนิติภาวะไปสู่มโนภาพแห่งตน จากการอาศัย ฟังพบบุคคลอื่นๆ ในวัยเด็กและนำไปสู่การเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น คาดว่าบุคคลที่บรรลุ ความสำเร็จ ในด้านมโนภาพแห่งตน ในการนำตนเอง คือ ลักษณะทางจิตวิทยาของการเป็นผู้ใหญ่ และเป็นสิ่งสำคัญ คือ ต้องพยายามให้ผู้ใหญ่เห็นทิศทางของตนเอง ในการเรียนการสอนมากที่สุด

2. บทบาทแห่งประสบการณ์ (the role of experience)

บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ได้สะสมประสบการณ์ที่กว้างขวาง และ ประสบการณ์นั้นนับได้ว่าเป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงสำหรับการเรียนรู้ และเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ ของผู้ใหญ่ให้กว้างขึ้น

3. ความพร้อมในการเรียน (readiness to learn)

ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นผลมาจากการพัฒนาทางชีวภาพ และ แรงกดดันทางด้านความต้องการเกี่ยวกับวิชาการ คือ การสอนผู้ใหญ่นั้นผู้เรียนต้องมีความพร้อมที่ จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้

4. การทำให้การเรียนรู้มีความเหมาะสม (orientation to learning)

ผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียนเพราะขาดความรู้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ปัจจุบันจึงมีความต้องการในการนำความรู้ไปใช้ในอนาคตอันใกล้หรือโดยเร็วที่สุด

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนรู้และเรียนรู้ได้ดีที่สุดในเรื่อง ที่ตนเองสนใจ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้โดยการนำประสบการณ์เดิมของตนมา แลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

Hawks (1992) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสริมสร้างพลังอำนาจ มีการเตรียมความรู้ ทักษะการ วิธีการ และสภาพแวดล้อม มีการศึกษาภูมิหลังของแต่ละฝ่าย เพื่อนำมาเพิ่มความสามารถของฝ่ายรับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

Thomas และ Velhouse (1990) ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ปฏิบัติเกิดความมั่นใจในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้สำเร็จได้ ความหมายดังกล่าวเป็นการพัฒนาความรู้สึกรับรู้ของบุคคลให้มีความเชื่อในเรื่องประสิทธิภาพของบุคคลเพื่อทำงานร่วมกันไปสู่เป้าหมายของงาน หรือขององค์กร

Gibson (1995) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจนั้น เป็นกระบวนการของบุคคลที่ใช้พัฒนาและใช้ความรู้ที่จำเป็น ความสามารถและความเชื่อมั่นที่จะทำให้ความคิดของตนเองมีความหมาย เป็นกระบวนการทางสังคมที่ให้ออมรับ ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อให้บุคคลแสวงหาวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความต้องการและแก้ปัญหาของตนเอง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมในแต่ละบุคคล

อรรถพรณ ลือบุญธวัชชัย (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเสริมพลังอำนาจเป็นการพยายามที่จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกมั่นคง มั่นใจ มุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง เพื่อการปฏิบัติหรือกระทำภารกิจหนึ่งให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถของบุคคล ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง มั่นใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของตน และสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Rockwell, Andre และ Hawley (1996) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ว่า เป็นการสนับสนุนให้ผู้ปกครองและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยมีการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ และมี การกำหนดบทบาทของผู้ปกครองและครู

Epstein (1997) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การที่ผู้ปกครอง เข้ามาในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนโรงเรียน ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ การศึกษา รวมทั้งเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือครู ผู้บริหารและเด็กตลอดจนกิจกรรมอื่นของโรงเรียน

Morrison (1998) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด การศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยพ่อแม่ได้ค้นพบและพัฒนาจุดเด่น สมรรถภาพสูงสุด และ ความสามารถพิเศษของตนเอง ในการที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและลูก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง หมายถึง การเน้นให้ผู้ปกครองเป็นครูของเด็กของตนเองและมีบทบาทในการ ตัดสินใจว่าสิ่งใดควรสอนและสอนโดยใคร โดยมีเป้าหมายในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจดีขึ้นในเรื่องความต้องการและลักษณะของเด็ก รวมทั้งการให้การศึกษา ที่ดีและถูกต้องเหมาะสมกับเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับ โรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็ก ให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

อุทัย บุญประเสริฐ (2545) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อ กิจกรรมต่างๆ ในการช่วยเหลือและมีอิทธิพลในการดำเนินกิจกรรมที่มีต่อประชาชน

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้ปกครองให้ ความร่วมมือและทำงานร่วมกับครู โรงเรียน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้ ผู้ปกครองสามารถพัฒนาตนเองและนำความรู้หรือแนวทางต่างๆ มาใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง และลูก เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.4 แนวทางการส่งเสริมมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีหลายลักษณะ วิธีการในการสร้างการมีส่วนร่วมจึง ขึ้นกับกลุ่มบุคคล สถานการณ์ ความพร้อมและแนวคิดของผู้ปฏิบัติ

Berger (1995) กล่าวว่า ผู้ปกครองแต่ละคนมีทัศนคติในการร่วมมือกับโรงเรียนที่ แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมที่ผู้ปกครองแต่ละคน ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ในอดีตที่ดี กับโรงเรียนย่อมมีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ที่ไม่ ดีกับทางโรงเรียน ดังนั้น ครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญและมีความเข้าใจว่าผู้ปกครองแต่ละคน

มีความแตกต่างกันและควรที่จะค้นหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เบอร์เกอร์ ได้แบ่งผู้ปกครองออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความร่วมมือใดๆ กับทางโรงเรียน
2. ผู้ปกครองที่ต้องการการกระตุ้นจากโรงเรียน
3. ผู้ปกครองที่พร้อมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนหากได้รับ

การเชิญ

4. ผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

5. ผู้ปกครองที่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

Epstein (1997) แบ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดู (parenting) คือ การช่วยผู้ปกครองให้ได้รับการพัฒนาทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก สามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการพัฒนาทักษะความรู้ในการเตรียมตัวลูกให้พร้อมเข้าโรงเรียนและมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การเสนอแนะการจัดสภาพแวดล้อมบ้านที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละระดับชั้น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูในแต่ละช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา การให้ความรู้ผู้ปกครอง การฝึกอบรมผู้ปกครอง การจัดโปรแกรมการสนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการและบริการอื่นๆ และการเยี่ยมบ้านเด็ก เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องกำหนดตายตัวว่าต้องจัดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น แต่สามารถทำได้หลายแนวทาง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูบุตรกระจายไปสู่ผู้ปกครองอย่างทั่วถึง บทบาทของครู คือ ครูต้องมีความเข้าใจในพื้นฐานความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความรู้สึก การให้ความสำคัญ เป้าหมาย ความต้องการของผู้ปกครองและมุมมองของเด็ก เคารพนับถือในความแข็งแกร่งและความพยายามของครอบครัว เข้าใจในความแตกต่างอย่างหลากหลายของเด็ก และตระหนักถึงความรู้และทักษะของตนเองในการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก บทบาทของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองต้องเข้าใจและเชื่อมั่นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการเปลี่ยนแปลงของเด็กที่บ้าน ตระหนักถึงความสามารถของตนเองและของผู้ปกครอง และ รู้สึกได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนและผู้ปกครองอื่นๆ บทบาทของเด็ก คือ การได้รับความรู้ภายใต้การกำกับดูแลของครอบครัว ทำให้เกิดผลบวกในด้านต่างๆ ได้แก่ นิสัย ความเชื่อและ

ค่านิยมตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำกิจกรรมอื่น และการทำการบ้าน ส่งผลให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและโรงเรียน

2. การติดต่อสื่อสาร (communicating) คือ การรับทราบและแลกเปลี่ยน ข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องหลักสูตร โครงการต่างๆ ของโรงเรียนและความก้าวหน้าเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการสื่อสารแบบสองทาง คือ จากโรงเรียนไปยังครอบครัวและจากครอบครัวไปยังโรงเรียน วิธีการติดต่อสื่อสารควรใช้หลายวิธีที่แตกต่างกัน ตามแต่เวลา โอกาส และสถานการณ์ โดยโรงเรียนสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและพัฒนาการเด็ก การติดต่อสื่อสารนี้รวมถึงจุดหมาย วัตถุประสงค์ต่างๆ ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่จะสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การประชุมกับผู้ปกครองอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และมีการติดตามผลความคืบหน้าการส่งแฟ้มสะสมผลงานเด็กเป็นรายสัปดาห์หรือเป็นรายเดือน เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้รับรู้ ทบทวน และเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก การแจ้งเตือนข่าวสาร โดยใช้สมุดบันทึก โทรศัพท์ จดหมายข่าวและการสื่อสารอื่น ๆ เป็นต้น บทบาทครู คือ ครูต้องเพิ่มและใช้การสื่อสารอย่างหลากหลายวิธีกับครอบครัวและรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการสื่อสารอย่างชัดเจน ชื่นชมและเห็นคุณค่าของเครือข่ายผู้ปกครองในการสื่อสาร เพื่อเพิ่มความสามารถในความเข้าใจมุมมองของครอบครัวต่อโปรแกรมและความก้าวหน้าของเด็ก บทบาทผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจโปรแกรมและนโยบายของโรงเรียน เพื่อ ควบคุมดูแลและรับรู้ถึงความก้าวหน้าของเด็ก สามารถปฏิบัติและตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อปัญหาของเด็ก และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู จะส่งผลให้การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนและครูง่ายขึ้น บทบาทเด็ก คือ การได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าและการปรับปรุงผลการเรียนของตนเอง มีความเข้าใจในกฎระเบียบ และนโยบายของสถานศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติ และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมในการสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

3. การเป็นอาสาสมัคร (volunteering) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามาเป็นอาสาสมัครด้วยวิธีการรับสมัครและการฝึกอบรมผู้ปกครอง รวมถึงการจัดสรรเวลาเพื่อความสะดวกของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยครู ผู้บริหารโรงเรียนและเด็กในห้องเรียนหรือภายในบริเวณโรงเรียน กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การจัดตั้งโปรแกรมอาสาสมัครเพื่อช่วยครู ผู้บริหาร เด็กและผู้ปกครองคนอื่นๆ จัดให้มีครอบครัวเพื่องานอาสาสมัคร การประชุมพบปะกัน และการจัดแหล่งบริการสำหรับครอบครัว เป็นต้น บทบาทครู คือ การมีความพร้อมที่จะใช้วิธีการ

ใหม่ เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทั้งผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครและไม่ได้เป็น โดยการตระหนักถึงความสามารถพิเศษและความสนใจของผู้ปกครองต่อโรงเรียนและเด็ก และให้สนใจให้ความดูแลความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล บทบาทผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองมีความเข้าใจงานของครูมากขึ้นจึงทำให้เกิดความสะดวกรบายในโรงเรียนเพิ่มขึ้น และดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนที่บ้านได้ มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการทำงานในโรงเรียนและกับเด็ก หรือสามารถใช้ขั้นต่อนั้นๆ ในการเพิ่มความรู้อของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีคุณค่าต่อโรงเรียน บทบาทเด็ก คือ การมีทักษะในการสื่อสารกับผู้ใหญ่ รับรู้และเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้หรือที่ได้รับการสอนหรือให้ความสนใจดูแลพิเศษจากอาสาสมัคร

4. การส่งเสริมการเรียนรู้ (learning at home) คือการให้ข้อมูลและการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ที่บ้านให้แก่เด็ก รวมถึงคำแนะนำจากครูหรือผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการช่วยเหลือการเรียนรู้ของเด็ก โดยโรงเรียนให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองในการกำกับดูแลและช่วยเหลือเด็กในการทำที่บ้าน ความรู้เรื่องหลักสูตรและสิ่งที่เด็กต้องเรียนรู้ในแต่ละระดับ ตลอดจนการตัดสินใจเลือกโปรแกรมการเรียนรู้ เพื่อความประสบความสำเร็จในด้านการเรียนของเด็ก กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่เด็กควรมีตามที่หลักสูตรกำหนดในแต่ละระดับชั้น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการให้ที่บ้านของทางโรงเรียน และการกำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการทำที่บ้าน การทำปฏิทินการบ้านของนักเรียน เป็นต้น บทบาทครู คือ การได้รับการพัฒนาในการออกแบบการบ้านได้ดีขึ้น เคารพเวลาของครอบครัว รับรู้และดำเนินการให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองในแต่ละประเภท อย่างเท่าเทียมกัน และมีพึงพอใจในการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง บทบาทผู้ปกครอง คือ การได้รับทราบถึงวิธีการสนับสนุน ให้กำลังใจ และวิธีการช่วยเหลือเด็กที่บ้าน การสนทนาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนงานในห้องเรียนและการบ้าน มีความเข้าใจโปรแกรมการเรียนการสอนในแต่ละปีและจากสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง และเห็นคุณค่าในทักษะการเรียนการสอน บทบาทเด็ก คือ การพัฒนาทักษะในการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ได้ทำการบ้านได้จนเสร็จ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีมุมมองเห็นว่าผู้ปกครองมีความคล้ายคลึงไปในทิศทางเดียวกับครู และบ้านมีคล้ายคลึงกับโรงเรียน และมองตนเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในการเรียนรู้

5. การตัดสินใจ (decision making) คือ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาผู้ปกครองที่เป็นผู้นำและเป็น

ตัวแทนในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองอื่น ซึ่งการตัดสินใจเป็นกระบวนการของกัลยาณมิตรในการแลกเปลี่ยนทัศนะและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียน คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียน การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้นำหรือตัวแทนของผู้ปกครอง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะกรรมการการบริหาร สมาคมผู้ปกครองและครูกับครอบครัวนักเรียนทุกคน เป็นต้น บทบาทครู คือ การรู้มุมมองของผู้ปกครองเป็นปัจจัยในการพัฒนานโยบายและการตัดสินใจ และเห็นบทบาทที่เท่าเทียมกันของตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการและในบทบาทผู้นำ บทบาทผู้ปกครอง คือ การตระหนักถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองในการตัดสินใจร่วมกับโรงเรียน การแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมต่อกับครอบครัวอื่น ๆ และการตระหนักถึงนโยบายของโรงเรียน เขตการศึกษาและของรัฐ บทบาทเด็ก คือ การรับรู้ถึงการมีผู้แทนของครอบครัวในการร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของโรงเรียน รับรู้ถึงการใช้สิทธิของนักเรียนที่ได้รับความคุ้มครอง

6. การร่วมมือกับชุมชน (collaborating with community) คือ การนำทรัพยากรและการบริการที่มีในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากองค์กรและหน่วยงานในชุมชน กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ให้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่ การให้บริการข่าวสาร ข้อมูลสำหรับเด็กและครอบครัวเกี่ยวกับ บริการสุขภาพ วัฒนธรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ บริการสังคมสงเคราะห์ในชุมชน การให้ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การประสานงานระหว่างองค์กรและหน่วยงานในชุมชนเพื่อช่วยเหลือและบริการครอบครัวนักเรียนในทุกด้าน การบริการสังคมโดยเด็กผู้ปกครอง และโรงเรียน ร่วมกันจัดขึ้นในการช่วยเหลือชุมชน การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าเพื่อนักเรียนปัจจุบัน เป็นต้น บทบาทครู คือ การตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรในชุมชน การเปิดกว้างและใช้ทักษะในการให้คำปรึกษาแก่อาสาสมัครชุมชนและอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กด้านต่างๆ ครูต้องมีความรู้ เพื่อนำไปแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์และให้บริการที่จำเป็นต่อเด็กและครอบครัว บทบาทผู้ปกครอง คือ การได้รับความรู้และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถหรือเพื่อขอรับบริการที่จำเป็น การมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอื่นๆ ในการร่วมกิจกรรมของชุมชนและตระหนักถึงบทบาทของโรงเรียนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน บทบาทเด็ก คือ การเพิ่มพูนทักษะและความสามารถมากขึ้นผ่านประสบการณ์ใน

หลักสูตรและนอกหลักสูตร การได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและของตัวเล็กสำหรับการ
การศึกษาในอนาคตและการทำงานและได้รับประโยชน์เฉพาะต่อการเชื่อมโยงไปโปรแกรม การ
บริการ แหล่งข้อมูล และโอกาสที่เชื่อมต่อกับชุมชน

Rasinski (2000) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับที่โรงเรียนไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ผู้ปกครองเป็นผู้สังเกตการณ์ เป็นระดับที่ต่ำที่สุดของการมีส่วนร่วม
ร่วม ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่รับข้อมูลข่าวสารและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผ่านการพูดคุยกับเด็ก
การอ่านจดหมายข่าว หรือเอกสารต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารทางเดียวที่ส่งไปที่บ้าน

ระดับที่ 2 ผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองสื่อสารข้อมูลกับครูใน
ลักษณะของการสื่อสารสองทางผ่านโทรศัพท์ สมุดสื่อสาร จดหมาย และการประชุมผู้ปกครอง

ระดับที่ 3 ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง
โรงเรียนจัดขึ้นหรือเข้ามาเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน

ระดับที่ 4 ผู้ปกครองเป็นผู้สนับสนุน เป็นระดับที่สูงที่สุดของการมีส่วน
ร่วมของผู้ปกครองและครูทำงานร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เช่น ผู้ปกครองมีส่วน
ร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การให้คำแนะนำแก่ครูเป็นแกนนำในการสร้างกลุ่มผู้ปกครอง
ในโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจและการประสานสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างสูง

Borick and Tombair (อ้างถึงในกุลยา ตันติผลาชีวะ, 2544) ได้แบ่งประเภทของ
โครงสร้างในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ผู้ปกครองเป็นผู้รับข่าวสาร
2. ผู้ปกครองเป็นผู้เรียน
3. ผู้ปกครองเป็นครู
4. ผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมวินิจฉัยสั่งการ

Morrison (1995) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้ประโยชน์มากมายทั้ง
ต่อผู้ปกครอง ครู และเด็ก แต่อาจมีผู้ปกครองบางคนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีกับทางโรงเรียน ดังนั้น
บรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจึงต้องเป็นไปด้วยบรรยากาศที่ดี ซึ่งครู
สามารถจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างน้อย 4 วิธี ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบการทำงาน (task approach) เป็นวิธีการที่มุ่งให้
ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามความสามารถของผู้ปกครอง ได้แก่ การเป็นผู้ช่วยครู
การเป็นพี่เลี้ยงเด็ก การหาทุน การเป็นผู้ช่วยธุรการ เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้ ผู้ปกครองจะ
ค่อนข้างเป็นเอกเทศ

2. การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการ (process approach) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษา โดยผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การวางแผนหลักสูตร การคัดเลือกตำรา การวางมาตรฐานการทำงาน เป็นต้น วิธีการนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนและตัดสินใจร่วมกัน ผู้ปกครองและบุคลากรจะต้องเตรียมตัวและหาข้อมูลเพื่อมาแลกเปลี่ยนกัน ทำให้กระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมแบบการพัฒนา (development approach) เป็นการมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพครอบครัวเป็นหลัก วิธีการนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองโดยตรง เนื่องจากผู้ปกครองจะได้เรียนรู้หลักการและวิธีการปฏิบัติที่เป็นการสร้างเสริมครอบครัว ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบนี้จะพบในโครงการความร่วมมือของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนสหกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (comprehensive approach) เป็นการประมวลวิธีการดังกล่าวข้างต้นมาประสานกัน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการและการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียน โดยเฉพาะวิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมรูปแบบนี้เน้นไปที่การพัฒนาครอบครัวและเด็กอย่างต่อเนื่อง วิธีการนี้ไม่เพียงเสริมสร้างการมีส่วนร่วมแต่เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มีความเข้มแข็ง มีพลัง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

Lyons, Robbins และ Smith (1983) ได้เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง (involving parent in parent education) การให้ความรู้ผู้ปกครอง (parent education) หมายถึงการจัดการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ ซึ่งการให้ความรู้ผู้ปกครองสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธีการใหญ่ คือ การให้ความรู้แบบทางการ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การได้วาที และการให้ความรู้แบบไม่เป็นทางการ เช่น การระดมสมอง การประชุมโต๊ะกลม การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งการให้ความรู้อาจจัดขึ้นที่บ้านหรือโรงเรียน

ในการให้ความรู้ผู้ปกครอง สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ สื่อการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง สื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้น ต้องเป็นสื่อที่ผู้ปกครองสามารถเลือกใช้ได้

ตามความสนใจ และสามารถใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2551) ได้เสนอแนะสื่อการศึกษาสำหรับผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. สื่อการศึกษาระบบเปิด หมายถึง สื่อที่เข้าถึงประชาชนโดยทั่วไป ไม่เจาะจงกลุ่มหรือพื้นที่ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ รูปแบบสื่อมวลชนเหล่านี้เป็นสิ่งที่มียุทธูปถัมภ์ต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ทั้งทางด้านพฤติกรรม ความคิดและเจตคติ ซึ่งในแง่ของการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง สื่อมวลชนทุกประเภทจะเป็นแหล่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็ก สร้างเสริมค่านิยมและเจตคติในการเลี้ยงดูเด็กจากความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก การป้องกันปัญหาเด็ก รวมทั้งวิธีการอบรมบ่มนิสัยเด็ก ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อมวลชน สื่อประเภทนี้เริ่มมีแพร่หลายมากขึ้นในประเทศไทย

2. สื่อการศึกษาระบบปิด เป็นสื่อที่ให้ความรู้แบบเจาะจง สื่อประเภทนี้จะออกจากหน่วยงานถึงผู้ปกครองโดยตรง เช่น แผ่นพับ จดหมายข่าว วารสารของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้ปกครองของโรงเรียนนั้นๆ ไม่ต้องการแพร่หลายเหมือนสื่อระบบเปิด

2.1 แผ่นพับ เป็นเอกสารให้เปล่าที่เหมาะสมแก่การจัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพราะเนื้อหาสั้นง่าย เป็นเรื่องเฉพาะที่ผู้ปกครองจะหยิบฉวยนำไปอ่านที่บ้านหรือมอบให้เด็กนำไปให้ไปผู้ปกครองอ่านที่บ้าน แผ่นพับนี้อาจเป็นทั้งแผ่นโฆษณาโรงเรียน และให้เนื้อหาสาระความรู้แก่ผู้ปกครองไปพร้อม ๆ กัน

2.2 คู่มือโรงเรียน เป็นเอกสารอีกรูปแบบหนึ่งที่มีเนื้อหาสาระหนังสือเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ได้แก่ หลักสูตร การลงทะเบียนเรียน ปฏิทินการศึกษาประจำปี การเรียนภาคฤดูร้อน โปรแกรม นันทนาการ ศูนย์บริการเพื่อชุมชนของโรงเรียน เป็นต้น

2.3 จดหมายข่าว เป็นเอกสารให้ความรู้ของโรงเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีจำนวนมากขึ้นจากแผ่นพับ ออกเป็นช่วงเวลาสม่ำเสมอทุกเดือนหรือทุก 2 เดือน เนื้อหาจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน การเรียนกิจกรรมสำหรับเด็กแหล่งของเล่น ตัวอย่างการอ่าน เขียน แนะนำหนังสือสำหรับเด็ก แนะนำกิจกรรมของโรงเรียนในแต่ละเวลาที่ผู้ปกครองสามารถติดตามการเคลื่อนไหวของโรงเรียนได้

2.4 วิทยุทัศน์ สื่อภาพประกอบเสียงที่นิยมมากในการให้ข้อความสำหรับผู้ปกครอง ในแง่สาระความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก หรือพัฒนาการเด็กส่วนใหญ่ใช้เฉพาะในชั้นเรียน หรือการประชุมปรึกษาในโรงเรียน หรือเพื่อการวิเคราะห์เพื่อการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

2.5 โทรทัศน์ โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีบทบาทในการให้ความรู้สู่สังคมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เป็นเครื่องมือของครูสำหรับการสอนที่สามารถเรียนร่วมกันหลายคนพร้อมกัน โทรทัศน์สามารถอธิบายถึงบุคลิกลักษณะและปัญหาอย่างชัดเจน สามารถนำเสนอเพื่อการวิเคราะห์ปัญหาได้ ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากโทรทัศน์ได้ด้วยตนเอง จูงใจไม่เครียดกับปฏิสัมพันธ์และการแข่งขันในชั้นเรียน สามารถเรียนได้ต่อเนื่องโดยไม่ต้องออกจากบ้านและครอบครัว

2.6 เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการทางคอมพิวเตอร์และเครื่องข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับผู้สนใจค้นคว้า ซึ่งเชื่อว่าอนาคตจะมีผู้สนใจมากขึ้น เพราะขณะนี้สารสนเทศและเทคโนโลยีขยายตัวอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ง่ายและสะดวก สื่อการใช้สำหรับผู้ปกครองที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารคอมพิวเตอร์ที่บ้าน ปัจจุบันได้มีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพิ่มอีกช่องทางด้วย

2. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์แก่เด็กที่บ้าน (involving parent in home-based instruction) การจัดประสบการณ์แก่เด็กที่บ้าน หมายถึง ผู้ปกครองช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กคิด และสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำที่โรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้าน กิจกรรมรูปแบบนี้ผู้ปกครองสามารถกระทำได้ 3 ประการคือ

2.1 ส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

2.2 ส่งเสริมความรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ที่โรงเรียน เด็กจะเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ถ้าได้รับการส่งเสริมในทิศทางที่สอดคล้องกัน โดยผู้ปกครองอาจช่วยยตัวอย่างเพิ่มเติม ช่วยกระตุ้นให้เด็กทำงานที่ครอบคลุมหมาย หรือจัดกิจกรรมเสริมต่างๆ

2.3 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เนื่องจากผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กให้ความสำคัญและรู้คุณค่าของการอ่าน

3. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่โรงเรียน (involving parent in instruction at school) ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่โรงเรียนได้ 2 วิธี ดังนี้คือ

3.1 การเป็นผู้ช่วยครู ผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านอาจจะ เป็นอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูตามวันและเวลาที่ตนสะดวก ผู้ช่วยครูทำหน้าที่คอยดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ช่วยวางแผนการสอน ช่วยครูจัดเตรียมอุปกรณ์และหาสื่อการสอน ช่วยสอนเด็กบางกิจกรรม และช่วยตรวจงานเด็ก เป็นต้น

3.2 การเป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษ เฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ โรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อ สนทนาพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับรายละเอียดของอาชีพหรืองานอดิเรก รวมทั้งให้เด็กสอบถาม เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กๆ สงสัยและอยากรู้เพิ่มเติม

4. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน (involving parent in school support) ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ ในการดำเนินของโรงเรียนได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบของวัสดุ สิ่งของ และเงิน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก เช่น การให้วัสดุเหลือใช้แก่ครู เพื่อนำไปทำสื่อการสอน การจัดกาของเล่น เครื่องเล่นสนาม โต๊ะ เก้าอี้ เสื้อผ้า เป็นต้น รวมไปถึง การให้ทุนการศึกษาอีกด้วย

4.2 การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบของแรงงาน เป็นการช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น การช่วย ทำอาหารกลางวันให้เด็ก การตกแต่งสถานที่สำหรับทำกิจกรรมเนื่องในเทศกาลพิเศษหรือวัน สำคัญต่างๆ การช่วยควบคุมดูแลเด็กขณะออกไปทัศนศึกษา หรือการช่วยเหลือครูในการผลิตสื่อ การสอน

4.3 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน โดยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและแนะนำโรงเรียนใน 4 ลักษณะ ดังนี้

4.3.1 การจัดประสบการณ์ คณะที่ปรึกษาของโรงเรียน มีหน้าที่พิจารณาทบทวนเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรม ประสบการณ์ และการจัดการศึกษาของ โรงเรียน รวมไปถึงการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ทั้งปี เพื่อสรุปข้อดี ข้อเสีย รวมไปถึงการให้ข้อเสนอแนะใน การพัฒนาและปรับปรุงให้ยิ่งขึ้น

4.3.2 การจัดสรรงบประมาณ คณะที่ปรึกษาของ โรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยผู้บริหารจัดสรรงบประมาณหมวดต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับ แผนการปฏิบัติงานประจำปี

4.3.3 การจัดหาบุคลากร คณะที่ปรึกษาของโรงเรียนมี ส่วนร่วมในการสัมภาษณ์ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มาสมัครเป็นผู้ช่วยครู รวมทั้งสนับสนุนให้คำแนะนำ แก่ผู้บริหารในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่งต่างๆ

4.3.4 การจัดกิจกรรมให้กับผู้ปกครอง คณะที่ปรึกษา
ของโรงเรียนที่ส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร หรือเป็นผู้ประสานงานใน
การจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองและดำเนินการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
สุมาลี คุ่มชัยสกุล (2534) ได้ศึกษาบทบาทครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน
การศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่ และเสนอแนะบทบาทของครูในการส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

1. ครูจะต้องเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็น
การออกแบบกิจกรรม การวางแผน การประสานงาน และกำกับให้กิจกรรมดำเนินไปได้ด้วยดี
รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนและคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครอง
2. ครูจะต้องแสวงหาความรู้และค้นคว้าผู้ที่มีแนวคิดร่วมกัน เพื่อเป็นแรง
สนับสนุนในการทำงานและสร้างโอกาสให้เกิดกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้
3. ครูจะต้องมีทักษะในการสื่อสารและการจัดการที่ดี การสื่อสารอย่าง
สม่ำเสมอต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ครูและผู้ปกครองได้ปรับความคิดและความเข้าใจ
ให้ตรงกัน ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ
4. ครูจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานในแต่ละบทบาท
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการมีส่วนร่วมในครั้งต่อไป

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีหลายลักษณะ ซึ่งสะท้อน
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตั้งแต่บทบาทที่เป็นเพียงผู้รับความรู้และบริการ จนถึงบทบาทใน
การเป็นผู้ปกครองที่ตื่นตัวในการปฏิบัติและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ทั้งนี้การเข้า
มามีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจและทัศนคติของผู้ปกครองแต่ละคน ดังนั้นครู
จะต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างของผู้ปกครองและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้ปกครอง
แต่ละคน จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพ

2.5 บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

ความสำเร็จทางการเรียนของเด็ก เนื่องมาจากความสนใจและดูแลเอาใจใส่ของ
ผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญและมีผลด้านบวกต่อการให้ความช่วยเหลือเด็กที่
อ่อนแอ การเอาใจใส่ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก

อภิญญา เวชยชัย (2544) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการร่วมมือกับทาง
โรงเรียน เพื่อพัฒนาการศึกษาลูกหลายระดับ ดังนี้

1. บทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน ซึ่งครอบครัวได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป แต่ปัจจุบันพบว่าบทบาทของครอบครัวเปลี่ยนไปมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากไม่สามารถสร้างพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ดีและละเลยต่อบทบาทในส่วนนี้ของตน โดยคาดหวังให้โรงเรียนทำหน้าที่นี้แทน ซึ่งบทบาทดังกล่าวจะต้องเป็นบทบาทร่วมที่ไม่อาจแยกจากกันได้ระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ เป็นบทบาทความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียน โดยผู้ปกครองจะเป็นฝ่ายเข้าหาครูเพื่อถามคำถามขอข้อมูล แลกเปลี่ยนปัญหา ทศนะต่อการจัดการศึกษาให้แก่เด็กๆ รวมทั้งปัญหาในการเรียนของเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกวัยก่อนเรียนและระดับประถมศึกษา บทบาทของผู้ปกครองในระดับปฏิบัติเป็นบทบาทในวงกว้างที่สามารถระดมความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมได้อย่างกว้างขวาง ตามเงื่อนไขเวลาและความพร้อม

3. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารและตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมจนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมิน

4. บทบาทในการแก้ปัญหาเชิงสังคมและพัฒนาจริยธรรมของเด็ก คือ การเข้ามาช่วยแก้ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น การปฏิเสธโรงเรียน การก้าวร้าว การใช้ความรุนแรงในโรงเรียน ทั้งนี้โดยทั่วไปเป็นบทบาทที่หลายประเทศต่างให้ความสนใจเข้ามาช่วยเหลือน้องๆ และครอบครัวของเด็ก

5. บทบาทในการขยายความร่วมมือด้านเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นบทบาทในการขยายการรวมกลุ่มของผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง มีการสนับสนุนช่วยเหลือกันในหลายด้าน ทั้งในด้านข้อมูลทรัพยากร การพัฒนาบุคคล การแลกเปลี่ยนทักษะการทำงานและบทเรียนต่าง ๆ เพื่อเสริมพลังองค์กรผู้ปกครองด้วยกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองไว้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้เลี้ยงดู เด็กเกิดมาด้วยพื้นฐานกำเนิดต่างกัน การเรียนรู้ต่างกัน แต่สิทธิของเด็กคือต้องได้รับการเลี้ยงดูเท่ากัน เด็กต้องการการส่งเสริมการเจริญเติบโต ด้วยการสนองตอบความต้องการทางร่างกายทั้งอาหาร การพักผ่อน นอนหลับ เครื่องนุ่งห่ม การได้รับภูมิคุ้มกันโรค การยอมรับทางจิตใจ การปรับตัวเข้ากับสังคมรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทางสติปัญญา

2. บทบาทของผู้ส่งเสริมพัฒนาการ ผู้ปกครองเป็นผู้เลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นในสังคมอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ให้การยอมรับเด็กและสนองตอบเด็กด้วยกำลังใจ นับเป็นผู้สร้างสรรค่อารมณ์ของเด็กได้ดี ผู้ปกครองมีหน้าที่ทำให้เด็กที่เลี้ยงนั้นเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยการให้ประสบการณ์ที่ดีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างครอบคลุม

3. บทบาทของผู้ให้การศึกษา ผู้ปกครองคือครูคนแรกของเด็ก การเลี้ยงดู และส่งเสริมเป็นงานส่วนหนึ่งนับแต่ฝึกถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ การแต่งตัวด้วยตนเอง การอบรม มารยาทสังคม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและการสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อเพื่อน และการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ทั้งโดยการเลียนแบบและการสั่งสอน บทบาทของผู้ปกครองมีความสำคัญกับเด็กมาก ผู้ปกครองต้องใส่ใจต่อบทบาทผู้ให้การศึกษาแก่เด็กและดำเนินบทบาทให้ถูกต้อง เด็กจะมีความสุข ช่วยเหลือตนเองได้ ควบคุมตนเองได้เมื่อโตขึ้นเด็กจะมีความมั่นใจสูง ในทางตรงกันข้าม หากผู้ปกครองไม่สามารถทำบทบาทของตนให้ดี อาจมีผลก็คือเด็กโกรธง่าย มีอารมณ์ขัดแย้งก้าวร้าวและไม่เป็นมิตรกับผู้อื่น หรือไม่มีความสุขในร่างกายไม่ดี หรืออาจมีพฤติกรรมไม่ถูกต้องเพราะไม่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ปกครอง

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีบทบาทและความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กและส่งผลดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันจึงมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้การศึกษาแก่เด็กร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ การช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาของเด็กและมีแนวทางส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสมและมีทิศทางเดียวกับทางโรงเรียนเพื่อคุณภาพที่ดีของเด็กในอนาคต

3. กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3.1 ความเป็นมาของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน พัฒนาโดยศูนย์สุขภาพจิตในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เมืองลอสแอนเจลิส แผนกจิตวิทยา ในปี 2003 โดย Jane Simoni ได้คิดค้นวิธีการนี้และนำไปใช้ในงานที่มีชื่อว่า ParentTalk and PadresHablan groups ในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนโดยมีการนำไปใช้กับผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ที่ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของคุณ และยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของคุณในระดับต่ำ (Center for Mental Health in Schools at UCLA, 2003)

กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันนี้เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาความกังวลใจร่วมกัน โดยใช้การสร้างความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ สร้างความเชื่อใจ และความจริงใจ เพื่อให้บุคคลนั้นรับมือกับปัญหา หาแนวทางแก้ไข และก่อให้เกิดการสร้างพลังอำนาจในตนเอง (California Self-Help Center, 2003) นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันยังส่งเสริมการลดความรู้สึกโดดเดี่ยว โดยใช้การประชุมกลุ่มที่เต็มไปด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน สมาชิกจะมีการแลกเปลี่ยนคำแนะนำในการฝึกปฏิบัติและข้อมูลส่วนตัวในสถานการณ์ที่ยาก หรือในสภาพชีวิตที่คล้ายคลึงกัน กลุ่มยังให้โอกาสสำหรับการเปรียบเทียบเพื่อให้สมาชิกบรรเทาความกังวลเกี่ยวกับปัญหาของพวกเขาด้วยคาร์ตตระหนักว่าผู้อื่นก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน สามารถข้ามผ่านและแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ไปด้วยดี (Reissman, 1965)

3.2 หลักการของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

National Resource Center for CBCAP (2006) กล่าวถึงหลักการของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. ความไว้วางใจ (trust)

ผู้ปกครองที่เข้าร่วมในกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันควรพึง เปิดเผยและตอบสนองอย่างซื่อตรงและกระทำด้วยความเห็นอกเห็นใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ความเชื่อประโยชน์ต่อกัน (reciprocity)

ผู้ปกครองเชื่อประโยชน์และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และยังเชื่อว่าผู้ปกครองเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับครอบครัวและลูกของตนเอง และสามารถเรียนรู้ร่วมกันจากผู้ปกครองคนอื่นๆ

3. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบส่วนบุคคล (leadership and personal accountability)

ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ร่วมกันกำหนดวาระและเนื้อหาของการประชุม เป้าหมายของกลุ่ม จัดการประชุมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดเป้าหมายของตนเองและดำเนินการแผนที่ได้วางไว้

4. ความเคารพ (respect)

สมาชิกในกลุ่มต้องมีความเคารพและมีความเข้าใจในความรู้สึกของผู้ปกครองคนอื่นและผู้นำกลุ่มต้องมีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของประเพณีวัฒนธรรมขอบเขต และความต้องการของผู้ปกครองแต่ละบุคคล

5. การเลี้ยงดูในปัจจุบัน (parenting in the present)

กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันจะมุ่งเน้นไปที่การเลี้ยงดูในปัจจุบัน เนื่องจากอดีตเป็นสิ่งที่ไม่สามารถการเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในบางครั้งอาจจะต้องกล่าวถึงการเลี้ยงดูเด็กในอดีตเนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

6. การแบ่งปันความเป็นผู้นำ (shared leadership)

ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญสร้างความร่วมมือและแบ่งหน้าที่บทบาทความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้เกิดความประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

7. ความรับผิดชอบ (responsibility)

สมาชิกของกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบ และชี้แจงข้อสงสัยที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไข

8. การไม่ใช้ความรุนแรง (non – violence)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีแก้ปัญหาเชิงบวกและตระหนักว่าการใช้ความรุนแรง ไม่สามารถจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ

3.3 ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนของการดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Center for Mental Health in Schools at UCLA, 2003) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ (getting started) เป็นขั้นตอนในการกำหนดโครงสร้างของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยกำหนดบทบาทผู้นำกลุ่ม สร้างข้อตกลงร่วมกัน กำหนดเวลาและสถานที่จัดประชุม ซึ่งบทบาทของผู้นำกลุ่มมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ ชี้แนวทาง ให้คำแนะนำ และแสดงตัวอย่างเพื่อทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในตนเอง ผู้เริ่มกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจในตนเองและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะขับเคลื่อนกลุ่มได้ แต่ก็ต้องไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินกระบวนการกลุ่มมากเกินไปจนผู้ปกครองไม่สามารถดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ถ้ามีผู้ช่วยผู้เริ่มกลุ่มซึ่งจะคอยให้ความช่วยเหลือผู้เริ่มกลุ่ม โดยผู้เริ่มกลุ่มและผู้ช่วยควรเป็นบุคลากรที่ทำงานในโรงเรียนและเป็นผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนบ่อยๆ การเลือกเวลาและสถานที่ควรสำรวจเวลาและสถานที่ที่ผู้ปกครองสามารถเข้าร่วมได้อย่างสะดวก

บทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิก

ผู้นำกลุ่ม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการประชุมและ

มโนทัศน์และวิธีดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ชักถามผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจากกลุ่มและอธิบายเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอภิปราย

สมาชิก อภิปรายความต้องการจากกลุ่ม กำหนดข้อปฏิบัติในการอภิปราย พุดคุยความต้องการจากกลุ่มและร่วมกันเสนอระยะเวลาและรูปแบบในการอภิปราย

ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง (parent training) เป็นขั้นตอนในการสอนและแนะนำผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญในการดำเนินการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ โดยการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถดำเนินการกลุ่มได้ด้วยตนเอง มีสาระสำคัญคือใน 4 สัปดาห์แรก ผู้นำกลุ่มจะเข้าร่วมประชุมเพื่ออธิบายถึงมโนทัศน์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสอนรูปแบบในการดำเนินการกลุ่มเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถดำเนินการกลุ่มได้ด้วยตนเอง ในสัปดาห์ที่ 5 จะให้ผู้ปกครองดำเนินการกลุ่มด้วยตนเองเพื่อฝึกทักษะที่ได้เรียนรู้มา และเสริมความมั่นใจในการดำเนินการกลุ่มด้วยตนเอง และในการประชุมสัปดาห์ที่ 6 ผู้เริ่มกลุ่มจะเข้าร่วมด้วยเพื่อให้กำลังใจผู้ปกครองและปิดการประชุม โดยหลังจากนี้ผู้เริ่มกลุ่มจะเป็นที่ปรึกษากรอบแล้วแต่ความต้องการของผู้ปกครอง โดยมี 6 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การปฐมนิเทศ (introduction and guidelines) เป็นกิจกรรมในการให้ข้อมูลผู้ปกครองเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการประชุมและมโนทัศน์ของกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ผู้ปกครองช่วยเหลือผู้ปกครอง/ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้/ เชื่อว่าผู้ปกครองมีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้) บทบาทของผู้เริ่มกลุ่มเป็นเพียงผู้ที่เริ่มกลุ่มที่ขับเคลื่อนให้กลุ่มดำเนินต่อไปแต่ไม่ใช่ผู้นำกลุ่ม ระยะเวลาในการดำเนินการประชุมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สมาชิกร่วมอภิปรายความต้องการจากกลุ่มและร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติในการอภิปราย

กิจกรรมที่ 2 รูปแบบการประชุม 4 ส่วน (the four-part meeting format) เป็นกิจกรรมในการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้ 1) การเสนอรูปแบบการอภิปราย คือ การกำหนดระยะเวลาและข้อปฏิบัติในการอภิปราย โดยผู้นำกลุ่มเป็นผู้อธิบายเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอภิปราย โดยเริ่มจากการแนะนำตัวของผู้ปกครอง และอภิปรายภายในปัญหาหรือประเด็นที่ได้กำหนดร่วมกัน จากนั้นผู้ปกครองร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการอภิปราย 2) การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย คือ การแสดงความคิดเห็น เสนอหรือแนะนำประเด็นที่จะอภิปราย โดยผู้ปกครองร่วมกันคัดเลือกและลงคะแนนเพื่อเลือกประเด็นในการอภิปราย 3) การดำเนินการอภิปราย คือ การพูดแสดง

ความคิดเห็นในประเด็นที่ได้คัดเลือก โดยผู้ปกครองสนทนาและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

4) การสรุปการอภิปราย คือ การพูดคุยในประเด็นที่สำคัญของการอภิปรายทั้งหมด โดยผู้ปกครองร่วมกันสรุปประเด็น

กิจกรรมที่ 3 การดำเนินการอภิปรายโดยผู้ปกครอง (parents turn) เป็นกิจกรรมในการสนทนาถึงประเด็นในการอภิปรายซ้ำอีกครั้ง โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทบทวนประเด็นต่างๆในการอภิปรายทั้งหมด

กิจกรรมที่ 4 การให้คำแนะนำแบบ wise (W = Dose the person want to hear advice ? / I = Are you informed about that the person has already tried? / S = Has the advice you want to give been successful for you? / E = Are you trying to be empathetic and caring as well as helpful?) เป็นกิจกรรมในการฝึกฝนให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจและทักษะ โดยใช้การยกตัวอย่างสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาเชิงบวกและรับคำแนะนำจากสมาชิกผ่านคำถาม 4 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้ปกครองท่านนั้นต้องการรับคำแนะนำหรือไม่ 2) ท่านได้พูดถึงความพยายามของผู้ปกครองที่ได้ทำแล้วหรือไม่ 3) คำแนะนำของท่านเป็นคำแนะนำที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จมาก่อนหรือไม่ 4) ขณะที่ท่านกำลังให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ ท่านได้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้ปกครองท่านนั้นด้วยหรือไม่

กิจกรรมที่ 5 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง (on their own) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้ทดลองดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการคัดเลือกผู้นำกลุ่มใหม่จากสมาชิกภายในกลุ่ม และดำเนินการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมดและผู้นำกลุ่มเดิมเป็นเพียงผู้เข้าร่วมประชุมเท่านั้น

กิจกรรมที่ 6 การสรุปการอภิปราย (consolidation and good-byes) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้สะท้อนความรู้สึกรับทราบและสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผู้ปกครองร่วมกันสรุปการอภิปรายทั้งหมด และปิดการประชุม

บทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิก

ผู้นำกลุ่ม สอน สราจิต และแนะนำให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ โดยการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกมีทักษะเบื้องต้นสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการกระบวนการกลุ่มได้ด้วยตนเอง

สมาชิก ฝึกทักษะการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผ่านการประชุม โดยการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เสนอวิธีแก้ปัญหาเชิงบวก รับและให้คำแนะนำแก่สมาชิกในกลุ่ม สะท้อนความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้

ขั้นที่ 3 การให้คำปรึกษาภายนอก (off-site consultation) เป็นขั้นตอนที่ผู้ปกครองซักถามข้อสงสัยและรับคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกัน และจากผู้นำกลุ่มภายหลังจากการประชุมสัปดาห์ที่ 6 เสร็จสิ้น ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองต้องการเท่านั้น แม้ว่าการแยกตัวออกมาของผู้นำกลุ่มอาจจะสร้างความยากลำบากให้แก่ผู้ปกครอง เพราะเป็นการมอบอำนาจให้ผู้ปกครองดำเนินกระบวนการกลุ่มได้ด้วยตนเอง ซึ่งโครงสร้างของการประชุมควรให้มีการหมุนเวียนผู้นำกลุ่มและคนจับเวลา เพื่อลดกระแสต่อต้านและการไม่มีส่วนร่วมของสมาชิก ในกรณีที่สมาชิกมีปัญหากันผู้เริ่มกลุ่มสามารถเป็นตัวกลางในการแก้ปัญหา หรือหาบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นตัวกลางในการแก้ปัญหาก็ได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยตนเองนี้ จะช่วยให้ผู้ปกครองได้ประโยชน์จากการประชุม

บทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิก

ผู้นำกลุ่ม เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ

สมาชิก ดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการประชุม โดยการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เสนอวิธีแก้ปัญหาเชิงบวก รับและให้คำแนะนำแก่สมาชิกในกลุ่ม สะท้อนความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนกระทั่งเข้าสู่อายุ 3-6 ปี ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าประสบการณ์ในช่วงวัยอื่น เนื่องจากการมีเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นอย่างผสมผสานในช่วงเวลาเดียวกัน สามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วแตกต่างกัน แต่ส่วนมากพฤติกรรมมักจะ เป็นไปตามแบบแผนและมีรูปแบบทิศทางเดียวกัน (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547)

4.1 ความหมายของพัฒนาการเด็ก

ศรีเวื่อน แก้วกังวาล (2550) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการไว้ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านวุฒิภาวะ (maturity) ของอวัยวะระบบต่างๆและตัวบุคคลทำให้เพิ่ม

ความสามารถของระบบและบุคคลให้ทำหน้าที่ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำสิ่งที่ยากและซับซ้อนยิ่งขึ้นได้ ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่และความสามารถในการปรับตัวในภาวะใหม่ของบุคคลนั้น พัฒนาการของเด็ก

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2547) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของร่างกายและแบบแผนของร่างกายทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อยๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2542) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในร่างกายมนุษย์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (function) และวุฒิภาวะ (maturation) ของอวัยวะต่างๆ ในระบบโครงสร้าง และการจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย ผสมผสานเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า พัฒนาการเด็ก หมายถึง กระบวนการหรือลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก ตลอดระยะเวลาที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กทารกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พัฒนาการเด็ก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

4.2 ลักษณะของพัฒนาการเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้แบ่งลักษณะพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็น 2 ประการ คือ 1) ลักษณะพัฒนาการที่คล้ายคลึงกัน และ 2) พัฒนาการที่แตกต่างกัน

1. เด็กมีลักษณะพัฒนาการที่คล้ายคลึงกัน ดังที่ ทิพย์สุดา นิลสินธ์พ (2523) ได้ถึงลักษณะพัฒนาการที่คล้ายคลึงกันของเด็กไว้ดังนี้

1.1 พัฒนาการจะเกิดในลักษณะต่อเนื่อง พัฒนาการจะเป็นระบบหรือกระบวนการที่ต่อเนื่อง ซึ่งไม่สามารถหยุดการเปลี่ยนแปลงได้และพัฒนาการระยะหนึ่งๆ จะเป็นรากฐานของการพัฒนาในระยะต่อไป

1.2 พัฒนาการจะเป็นไปตามขั้นตอนของมัน เช่น พัฒนาการของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน คือ นั่งก่อนจึงยืน ยืนแล้วจึงเดิน เป็นต้น

1.3 พัฒนาการจะเกิดเป็นอัตราที่ไม่เหมือนกันบุคคล ทุกคนจะมีขั้นตอนการพัฒนาเป็นแบบฉบับเดียวกัน แต่การเจริญเติบโตจะแตกต่างกันไป

1.4 พัฒนาการจะเกิดเป็นทิศทางเฉพาะ พัฒนาการจะเริ่มจากศีรษะไปสู่เบื้องล่าง จากแกนกลางของลำตัวไปสู่ส่วนย่อย จากส่วนที่ใกล้ไปหาส่วนที่ไกล

1.5 พัฒนาการของแต่ละช่วงอายุไม่เป็นอัตราเดียวกัน เช่น ในวัยเด็กการเจริญเติบโตของร่างกายจะมีอัตราสูงในช่วง 2 ปีแรก ต่อจากนั้นอัตราการเจริญเติบโตจะลดลง และสูงขึ้นอีกครั้งในวัยรุ่น

นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2527) ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กปกติทุกคนไว้ว่ามีขั้นตอนคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. การเจริญเติบโตของเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่องแต่อาจจะไม่สม่ำเสมอ
 2. การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจะมีส่วนสัมพันธ์ต่อกัน
 3. องค์ประกอบของพัฒนาการด้านหนึ่งๆ จะต้องอาศัยการสังเกตพัฒนาการด้านอื่นๆ ประกอบด้วยจึงจะเกิดความเข้าใจ
 4. พฤติกรรมคือผลจากความต้องการของเด็ก
 5. เด็กและเพื่อนจะมีปฏิกริยาขั้นพื้นฐานต่อผู้คนและสิ่งต่างๆ รอบตัวเหมือนกัน นั่นคือ การแสดงความกลัว ความโกรธ ความสนใจ ความร่วมมือ ความก้าวร้าว หรืออาการถดถอย
 6. พัฒนาการของเด็กจะดำเนินไปเป็นลำดับขั้นตอน
 7. เด็กทุกคนจะมีความรู้สึกเฉพาะส่วนบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์กับคนและสิ่งอื่นๆ
 8. ทักษะทางสังคมของเด็กจะเริ่มจากความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยและการมีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับบางสิ่งบางอย่างจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคน สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่างๆ
 9. เด็กทุกคนสนใจที่จะเรียนรู้เมื่อรู้จักโลกที่ตนอาศัยอยู่
2. เด็กมีลักษณะพัฒนาการที่แตกต่างกัน เด็กมีความแตกต่างกันโดยแต่ละคนจะเติบโตและพัฒนาขึ้นตามแบบแผนของพัฒนาการที่เหมือนกันในอัตราที่ช้าเร็วแตกต่างกันตามความสามารถของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2.1 เด็กแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกันตามพันธุกรรม

2.2 เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการต่างกัน แต่ละช่วงพัฒนาการของเด็กจะมีผลต่อการกระทำต่างๆ ของเด็กซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละช่วงของพัฒนาการ

2.3 เด็กหญิงจะพัฒนาเร็วกว่าเด็กชาย

2.4 สิ่งแวดล้อมมีผลต่อความถนัดและทัศนคติของเด็กแต่ละคน เด็กที่ได้รับความอบอุ่น มีคนรับฟังพูดคุยด้วย มอบความรักให้จะมีพัฒนาการดีกว่าเด็กที่ขาดการดูแลเอาใจใส่

จากลักษณะของพัฒนาการเด็กที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กแต่ละคนมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่าง เป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2547) กล่าวถึง พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนกระทั่งเข้าสู่อายุ 3-6 ปี ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าประสบการณ์ในช่วงวัยอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานในเวลาเดียวกันและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงช้า เร็วแตกต่างกัน แต่ส่วนมากแล้วพฤติกรรมก็มักจะเป็นไปตามแบบแผนและมีรูปแบบทิศทางเดียวกัน หลักพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ โดยยึดหลักของพัฒนาการมนุษย์ ดังนี้

1. องค์ประกอบของพัฒนาการ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง คือ

1.1 วุฒิภาวะ (maturation) หมายถึง สภาวะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้นถึงระดับการแสดงศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวเด็กแต่ละคน ในระยะใดระยะหนึ่งที่กำหนดตามวิถีทางของธรรมชาติ และนำมาซึ่งความสามารถกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ศักยภาพที่เด็กแสดงออกมาในเวลาอันสมควรนี้ หรือที่เรียกว่าระดับวุฒิภาวะ (Maturity) มีอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่กำเนิดและถูกกำหนดโดยพันธุกรรมด้วยเหตุนี้ระดับวุฒิภาวะของเด็กที่จะแสดงความสามารถอย่างเดียวกัน อาจแสดงออกมาในช่วงเวลาที่ต่างกันก็ได้ เช่น โดยทั่วไปเด็กจะวาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ประมาณอายุ 4 ปี เด็กบางคนอาจจะทำได้เร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์นี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ และความสัมพันธ์ของมือและตา รวมทั้งทักษะการรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง

1.2 การเรียนรู้ (learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ที่ได้รับหรือจากการปฏิบัติ อบรมสั่งสอนและการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความต้องการและความสนใจของเด็ก ทำให้ความสามารถต่างๆ ของเด็กถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีขอบเขตจำกัดทั้งช่วงเวลา ความสนใจที่สั้นและเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบของการเล่นที่เด็กได้ลงมือกระทำ ศึกษาค้นคว้า สำรวจสิ่งรอบตัวตามความพอใจของตนเองและเก็บสะสมเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือนิทานและของเล่น รวมทั้งมีผู้ปกครองที่เอาใจใส่เล่านิทานหรือแนะนำการอ่าน มักจะเรียนรู้การอ่านได้อย่างรวดเร็ว กว่าเด็กที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้ กล่าวคือ วุฒิภาวะมีความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับการเรียนรู้ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ความสามารถบางอย่างอาจไม่เกิดขึ้นหรือเกิดช้ากว่าที่ควรได้ เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา เด็กที่มีวุฒิภาวะในการพูด จะสามารถเปล่งเสียงพูดออกมาได้เอง แต่ถ้าไม่ได้รับการสอนภาษาพูดก็จะใช้ภาษาพูดไม่ได้เลย ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ยังไม่บรรลุลวุฒิภาวะในการพูด ถึงแม้ว่าจะได้รับการเคี่ยวเข็ญฝึกภาษาพูดมากสักเพียงใด ก็ไม่อาจพูดได้ ถ้าเด็กยังไม่พัฒนาถึงวุฒิภาวะนั้น จึงเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามกำหนดเวลาเฉพาะของพัฒนาการนั้นๆ โดยธรรมชาติ อันก่อความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ โดยมีสภาพแวดล้อมช่วยเสริมต่อพัฒนาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วงเวลาที่เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่นี้ เรียกว่าระยะพอเหมาะ (optimal Period) ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกเมื่ออยู่ในขั้นพัฒนาการนั้นๆ เรียกว่า พัฒนาการตามวัย (developmental Task) เด็กที่แสดงพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการได้พอเหมาะก็บววัย จะถือว่ามีพัฒนาการสมวัย

2. แบบแผนของพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทุกคนเปลี่ยนแปลงไปตามแบบแผนเดียวกัน คือ

2.1 แบบแผนของพัฒนาการ เด็กปฐมวัยทุกคนมีลำดับขั้นของพัฒนาการเหมือนกัน เปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางก้าวหน้าโดยไม่ข้ามขั้น และไม่มีการหยุดนิ่งอยู่กับที่ พัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไปที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น ความสามารถในการวาดรูป เด็กเล็กจะสามารถใช้ก้ำกัมน้ำหนักและมือในการเคลื่อนไหวลากเส้นโยงไปมาอย่างไม่ทิศทาง จนสามารถบังคับก้ำกัมน้ำหนักได้มากขึ้นในการควบคุมการลากเส้นอย่างมีทิศทางตามความต้องการและสามารถวาดรูปคล้ายของจริงได้ในที่สุด

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน สามารถวัดได้ โดยเฉพาะการเพิ่มขนาดของรูปร่างและอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เมื่อเด็กอายุมากขึ้นและได้รับสารอาหารที่เพียงพอตามความต้องการของร่างกาย ขนาดของร่างกายก็จะขยายใหญ่ขึ้น ส่วนสูงและน้ำหนักก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งการแสดงออกถึงขีดความสามารถในด้านต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น การเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น ในช่วงปฐมวัยนี้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างร่างกายเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และเกิดจากการเจริญเติบโตของกระดูกและกล้ามเนื้อ ทำให้เด็กมีรูปร่างผอมและสูงขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อนเกี่ยวข้องกับกลไกในการทำงานภายในร่างกายที่ก่อให้เกิดความสามารถใหม่ๆ เช่น ก่อนที่จะใช้คำพูดสื่อความหมายคล้ายผู้ใหญ่ได้ จะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนเกี่ยวกับการใช้ภาษา เช่น การฟัง การเปล่งเสียง การแยกความแตกต่างของเสียง การเลียนเสียง การเรียนรู้ความหมายและอื่นๆ มาเป็นลำดับ

2.4 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการแต่ละด้าน พัฒนาการของเด็กเกิดจากการเปลี่ยนแปลงหลายด้านผสมผสานกัน พัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญา มีความสำคัญเสมอภาคและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหมด การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการด้านหนึ่งย่อมส่งผลให้พัฒนาการด้านอื่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งในทางบวกและทางลบ เช่น เด็กที่มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มักเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีอารมณ์แจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีความสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ในทางตรงกันข้าม เด็กที่สุขภาพไม่ดี มักประสบปัญหาด้านการเจริญเติบโตของร่างกายล่าช้า หรือหยุดชะงักชั่วขณะหนึ่ง อารมณ์หงุดหงิด มีอาการเศร้าซึม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นยาก และขาดสมาธิในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

2.5 ลักษณะเด่นของพัฒนาการ แต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของพัฒนาการ ลักษณะบางอย่างอาจพัฒนาเร็วกว่าลักษณะอื่นและสังเกตเห็นเด่นชัดได้ เช่น ในช่วงอายุ 3 ปี เด็กจะเริ่มรับรู้และสังเกตความแตกต่างทางเพศ เมื่ออายุ 4 ปี จะช่างซักถาม สนใจเล่นร่วมกับผู้อื่น พออายุ 5 ปี จะขอความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ลักษณะเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติ เมื่อเด็กอายุมากขึ้นก็จะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะ และจากมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับ

2.6 ความคาดหวังของพัฒนาการ พัฒนาการมนุษย์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีขั้นตอนและได้ถูกกำหนดไว้อย่างแน่นอน จึงสามารถทำนาย คาดหวัง

ความสามารถและพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็กอย่างคร่าวๆ ได้ ทั้งนี้เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสมตามวุฒิภาวะและความพร้อม พัฒนาการก็สามารถดำเนินไปด้วยดีสมวัย หากมีอุปสรรคหรือความผิดปกติเกิดขึ้นในช่วงใดของพัฒนาการ ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อแบบแผนพัฒนาการขั้นต่อไปให้หยุดชะงักเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติและอาจส่งผลกระทบยาวไปจนตลอดชีวิตได้

2.7 ความเสื่อมของพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีทั้งการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะหรือความสามารถใหม่ ๆ และความเสื่อมหรือการสูญเสียคุณลักษณะหรือความสามารถเดิมบางอย่าง เช่น เด็กสูญเสียฟันน้ำนมก่อนจึงเกิดฟันแท้เข้ามาแทนที่ เด็กจะพูดเสียงอ้อแอ้ที่ฟังไม่รู้เรื่องก่อนจึงพูดชัดเจนขึ้นมาในช่วงบั้นปลายของชีวิต การเสื่อมมีมากกว่าการพัฒนา

4.3 การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี

เด็กที่มีอายุแรกเกิดถึงหกขวบเป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญ เป็นวัยทองของชีวิต เด็กจะเริ่มเรียนรู้ประสบการณ์จากโลกกว้างและเป็นช่วงที่มีการพัฒนาบุคลิกภาพโดยเฉพาะสติปัญญา ค่านิยม ทศนคติ จริยธรรม และสิ่งต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาในระยะต่อไป วราภรณ์ รักรวิชัย (2540) ได้เสนอการส่งเสริมพัฒนาการเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กมี 4 ด้าน ดังนี้

- 1.ด้านร่างกาย ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อต่างๆ
2. ด้านอารมณ์ ได้แก่ ความต้องการ การเรียนรู้ ความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น และความมั่นคงทางอารมณ์
- 3.ด้านสังคม ได้แก่ ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับ เช่น ประสบการณ์ด้านสังคม ประสบการณ์ด้านการใช้ภาษา
- 4.ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถทางด้านความคิด ความเข้าใจ ความสามารถในการรับรู้ และการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

4.3.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

ธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะอยู่นิ่งไม่นิ่ง เด็กในวัยนี้ควรจะมีกิจกรรมกระโดดกระเด้งวิ่งแจ่มใส ช่างเล่น ช่างคุย ไม่นั่งจิบแจ่ออยู่ตามมุมห้อง เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อต่างๆ

ยังไม่แข็งแรงในการทรงตัว การเดิน จะดูแก้ง่าม เกะกะ หกล้มง่าย มือมักจะบิดหรือกวาดเอาของบนโต๊ะล้มหรือจับอะไรดูไม่เหมาะเจาะ การทำงานต่างๆ ก็ยังไม่ประณีตเท่าที่ควร การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กทำได้ดังนี้

1. การให้เด็กได้รับอาหารที่มีคุณค่า สะอาดถูกหลักอนามัยแก่เด็กอย่างเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก
2. การให้เด็กได้นอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอคืนละ 8-10 ชั่วโมง และออกกำลังกายอย่างเหมาะสม
3. การให้เด็กได้รับวัคซีนต่างๆ ตามที่แพทย์กำหนด
4. การให้เด็กฝึกการขับถ่ายให้เป็นเวลา
5. การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก เพื่อการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่ว โดยการให้ของเล่นที่เหมาะสมกับวัย
6. การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้สะอาด รวมทั้งการรักษาความสะอาดร่างกายของเด็ก

กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เช่น แขน ขา ลำตัว เป็นต้น ส่งเสริมโดยการให้เด็กวิ่งเล่นในสนาม และเล่นเครื่องเล่นที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง และลำตัว การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น นิ้วมือ เป็นต้น ส่งเสริมโดยการเล่นทรายปั้นแป้ง ปั้นดินเหนียว ร้อยลูกปัด ประดิษฐ์ภาพ จับแปรงระบายสี จับดินสอสีวาดภาพ เป็นต้น นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้เด็กได้หัดช่วยเหลือตนเองอย่างง่ายๆ เช่น หัดติดกระดุม ผูกเชือกกรองเม้า รับประทานอาหาร จัดเสื้อผ้า จัดวางข้าวของเครื่องใช้ หิ้วกระเป๋ามาโรงเรียน เป็นต้น การหัดคว่ำฝึกให้เด็กทำไปที่ละน้อยจนเอ็นนิสัย อาจให้เด็กช่วยงานบ้านอย่างง่ายๆ เช่น ช่วยจัดโต๊ะอาหาร รดน้ำต้นไม้ เช็ดจาน เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาากล้ามเนื้อแล้ว ยังฝึกให้เด็กมีนิสัยรักการทำงาน ขยัน และมีความรับผิดชอบ

4.3.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

เด็กในวัยนี้มักคิดถึงตนเองเป็นสำคัญ ไม่อดทน ขาดเหตุผล โกรธมักจะร้องไห้ ตีใจจะหัวเราะ ไม่พอใจเมื่อถูกขัดใจ เด็กมรณะนี้ต้องการกำลังใจและการยกย่องชมเชย การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กทำได้ดังนี้

1. การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่นแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอด้วยการหยอกล้อ กอดรัด อุ้มชู เพื่อให้เด็กคลายความหวาดกลัว รู้สึกอบอุ่น มองโลกในแง่ดีและมีคุณธรรม
2. การใช้คำพูดอ่อนโยนกับเด็ก อธิบายชี้แจงในสิ่งที่เด็กสงสัยอย่างมีเหตุผล และพูดให้เข้าใจในเหตุผลต่างๆ
3. การให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำความดีหรือทำในสิ่งที่ถูกต้องสร้าง ความมั่นคงและมั่นใจในตนเองให้กับเด็ก
4. การสอนให้เด็กได้รู้จักตนเอง รู้จักควบคุมตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ
5. ฝึกให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง ยิ้มแย้มแจ่มใส และไม่หงุดหงิดง่าย
กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจของเด็ก สามารถสอดแทรกอยู่ในทุกๆกิจกรรมที่เด็กทำ โดยผู้ปกครอง ครู หรือผู้ดูแลเด็ก ควรช่วยให้เด็กรู้จักปรับอารมณ์ให้มั่นคงเบิกบาน ร่าเริง รู้จักอดทน รู้จักเวลา ระเบียบวินัย ไม่เอาแต่ใจตน เด็กที่สามารถพัฒนาทางอารมณ์ตั้งแต่ต้น จะเป็นเด็กที่เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสุขจิตใจแจ่มใสและรู้จักที่จะชื่นชมสิ่งต่างๆ รอบตัว

4.3.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

เด็กในวัยนี้เพิ่งจากบ้านมาโรงเรียนจึงยังไม่เข้าใจการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กปฐมวัยจะชอบทำงานคนเดียว เล่นคนเดียว หรือต้องการให้ตนเป็นใหญ่ในการทำงานหรือการเล่น และชอบที่จะทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ ผลงานเป็นที่เชย การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กทำได้โดย

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่น รักใคร่กลมเกลียวกัน จะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจและสามารถเผื่อแผ่ความสัมพันธ์อันดีออกไปสู่สังคมภายนอกได้
2. การสนับสนุนให้เด็กออกไปเล่นกับเด็กอื่นๆ
3. การแนะนำให้เด็กรู้จักและเล่นกับญาติพี่น้องคนอื่นๆ หรือเล่นกับเด็กที่เป็นเพื่อนบ้านสอนให้เด็กเล่นกับเพื่อนอย่างเป็นมิตร ไม่รังแกผู้อื่น หรือแย่งของเล่นของผู้อื่น
4. การฝึกให้เด็กมีวินัย รู้จักระเบียบ กฎเกณฑ์ที่บ้านและสังคม ช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ

กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ได้แก่ การฝึกให้เด็กเกิดความไว้วางใจผู้อื่นเมื่ออยู่ร่วมกัน ทำงานและเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เด็กเข้าใจข้อตกลงและกฎเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้เด็กรู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตนเอง หัดให้เด็กรู้จักรับฟังผู้อื่น ชมเชยผู้อื่น เพื่อให้เด็กเข้าใจว่าตนเองไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก วิธีการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เช่น การให้เด็กวาดภาพเป็นกลุ่ม การทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อน หรือ แม้แต่การคิดละครหรือนิทานร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนมาก

4.3.4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เด็กในวัยนี้ช่างพูด อยากรู้ อยากเห็น และมีคำถามเกิดขึ้นตลอดเวลา การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กทำได้โดย

1. การจัดประสบการณ์พื้นฐานให้กับเด็ก โดยให้เด็กได้เล่นหรือทำในสิ่งที่เด็กสนใจ เพื่อเป็นการฝึกพื้นฐานการเรียนรู้ให้กับเด็ก
2. การแนะนำของเล่นที่เป็นประโยชน์ จะช่วยการเรียนรู้ทางภาษา คณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์
3. การจัดประสบการณ์ในการสำรวจ ค้นคว้า ทดลองให้กับเด็ก โดยจัดอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องเล่นให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัส
4. การพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจและควรเรียนรู้
5. การเล่านิทาน ท่องกลอนสั้น เพื่อความสนุกสนานและสอนเด็กโดยให้เด็กดูนิทานหรือภาพประกอบ
6. การพาเด็กออกไปเรียนรู้ประสบการณ์นอกร้าน เช่น พาไปซื้อของ ทัศนศึกษาในสถานที่ต่างๆ เป็นต้น
7. การกระตุ้นให้เด็กถามในสิ่งที่เด็กสนใจ และตอบคำถามเด็กทุกครั้ง และควรเป็นคำตอบที่ง่ายและสั้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กในด้านภาษาและสติปัญญา
8. การให้เด็กได้เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ร่วมกิจกรรมต่างๆ กับพ่อแม่ เช่น ช่วยรดน้ำต้นไม้ ช่วยล้างรถ ช่วยทำอาหาร ช่วยกวาดถูบ้าน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก ผู้ใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กทดลองทำ ลงมือปฏิบัติจริง โดยจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ และควรพยายามตอบคำถามของเด็กเท่าที่จะทำได้ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาแบ่งได้ดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ทำได้โดยการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด จากการซักถาม เล่นนิทาน สนทนา เล่นละคร การรับฟังสิ่งต่างๆ อย่างตั้งใจและเข้าใจ การฝึกลากเส้นสีลามือเป็นการหัดควบคุมกล้ามเนื้อ และเป็นพื้นฐานของการเขียนตัวอักษร การส่งเสริมการอ่านโดยการอ่านนิทานหรือเล่นเกมต่างๆ ที่จะส่งเสริมการอ่านได้

2. การส่งเสริมพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ทำได้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่างๆ เช่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเพาะเมล็ดพืช การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

3. การส่งเสริมพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทำได้โดยการให้เด็กคิดใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ การเล่นสนุกกับตัวเลข จำนวน และรูปร่างต่างๆ

4. การส่งเสริมทักษะทางประชาธิปไตย ทำได้โดยการให้ความสนใจข่าวและเหตุการณ์รอบตัวต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนสังคมศึกษา

4.3.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจริยธรรม

การปลูกฝังได้โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การรู้จักแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีเมตตาต่อสัตว์ การไม่รังแกผู้อื่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคมและพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก ผู้ปกครอง ครู หรือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการในทุกด้านของเด็ก และให้การส่งเสริมพัฒนาการด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีครบทุกด้านและเป็นพื้นฐานในการก้าวสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 – 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2551)

5.2 นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2.1 นโยบาย

จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3-5ปี) ด้วยความร่วมมือจากชุมชน เพื่อกระจายโอกาสเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2551)

5.2.2 เป้าหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้คุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ

5.2.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกๆ ด้านแบบองค์รวม ตามจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องวิธี
- 4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้
- 5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง
- 6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

5.3 การสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากำกับและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยใช้กระบวนการ 5 ร คือ ร่วมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปทบทวน และร่วมรับผลจากการวิเคราะห์เพื่อเป็นการตอบสนองของความต้องการของบ้าน ชุมชนให้มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กควรมีบทบาทสร้างและเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รับทราบข้อมูลการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลทางการศึกษาอันจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจากชุมชนเป็นการสืบสานวัฒนธรรมเพื่อหล่อหลอมให้เด็กมีคุณภาพตามที่ชุมชนมุ่งหวังความสำคัญของบ้านและชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

ลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน

1. การมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและชุมชน ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเป็นวิทยากรหรือที่ปรึกษา การประชุมและร่วมกิจกรรม การเป็นคณะกรรมการผู้ปกครอง การส่งเสริมการศึกษา สื่อวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา การจัดแหล่งการเรียนรู้ การสร้างระบบเครือข่ายพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรม คุณธรรม และวิชาชีพ
2. การสร้างความสัมพันธ์ ได้แก่ แจกข่าวสารเหตุการณ์ ติดต่อประสานงาน แจกผลการพัฒนาการของเด็ก ประชุมชี้แจง (ประชุมนิเทศผู้ปกครอง) ร่วมกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเยี่ยมบ้าน การศึกษานอกสถานที่จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

5.4 บทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กในการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน

1. เยี่ยมเยียนปรึกษาหารือขอคำแนะนำจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และองค์กรประชาชนต่างๆ เช่นกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นต้น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯเชิญชวนผู้ปกครองให้เข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ
2. ส่งเสริมผู้ปกครองให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เช่น จัดทำบอร์ด หรือมุมหนังสือ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละวัยทั้งในเรื่อง

สิทธิเด็ก และเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จัดมุมหนังสือนิทาน สำหรับผู้ปกครองให้ผู้ปกครองได้ยืมไปอ่านให้เด็กได้รับฟัง เป็นต้น

3. เยี่ยมเยียนเด็กเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยขาดเรียนให้คำแนะนำผู้ปกครองในการตรวจรักษาและการป้องกัน
4. ร่วมมือกับกลุ่มต่างๆในหมู่บ้านเพื่อจัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์ฯ เช่น จัดงานวันแม่ งานวันเด็ก ฯลฯ
5. ร่วมประชุมกับคณะกรรมการพัฒนาการของเด็กหรือองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน ตำบล เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

Simoni และ Adelman (1993) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองจำนวน 3 โรงเรียนที่ใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน กับผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและผู้ปกครองที่เป็นชนกลุ่มน้อย โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมภายในโรงเรียนเพิ่มขึ้นและมีความพึงใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก

Solomon และ คณะ (2001) ได้ศึกษาผลการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน สำหรับผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วมการใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้รับความรู้และเข้าใจในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมีความพึงใจในการเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีวิธีดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.2 การสร้างกรอบแนวคิดของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.3 การสร้างแผนดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และสื่อประกอบของโปรแกรมฯ

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และนำมาปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 1

1.5 การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 2

1.6 การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 3

**ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก** มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 การกำหนดประชากรและการคัดเลือกตัวอย่างประชากร
- 2.2 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.3 การดำเนินการทดลอง
- 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มี 3 ส่วน ดังนี้

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ และความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 การนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3.2 การนำเสนอโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 1 การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีวิธีดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

1.1.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ส่วนร่วมของผู้ปกครอง

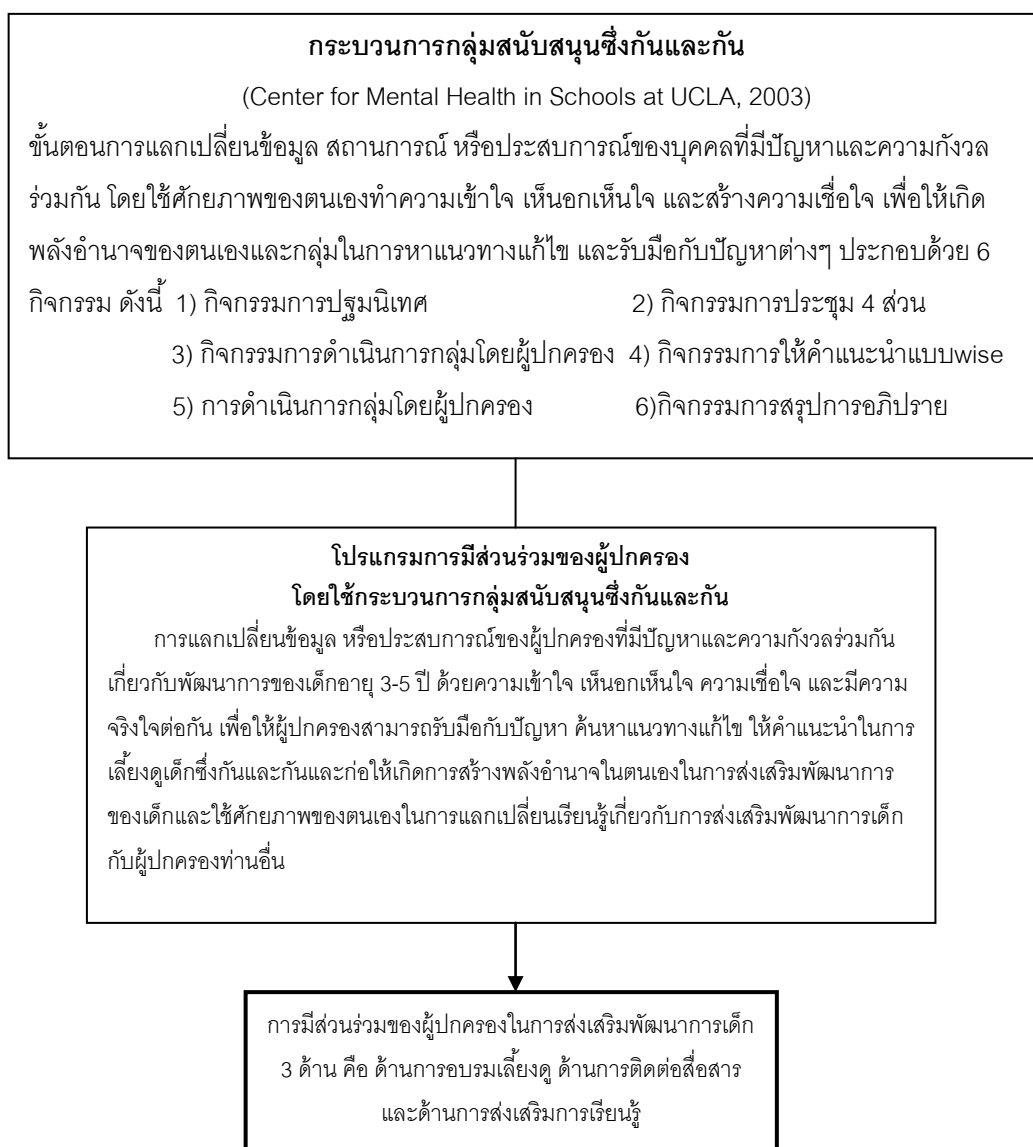
1.1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.4 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง รวมถึงวิธีการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี

1.2 การสร้างกรอบแนวคิดของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีวิธีดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

1.2.2 กำหนดกรอบแนวคิดของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.2.3 สังเคราะห์ หลักการ และทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาข้อมูล มากำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมฯ ประกอบด้วยแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

หลักการ
<p>1. กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันจะช่วยให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือประสบการณ์และให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูเด็กซึ่งกันและกัน</p> <p>2. การให้ผู้ปกครองมาทำงานกลุ่มที่เต็มไปด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ดีขึ้น</p> <p>3. ผู้ปกครองสามารถใช้ศักยภาพของตนเองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กกับผู้ปกครองท่านอื่น</p>
วัตถุประสงค์
<p>เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้</p>
เนื้อหา
<p>บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้</p>
กระบวนการ
<p>ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน และ 4 กิจกรรม ดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ใช้เวลาดำเนินการ 1 สัปดาห์ ประกอบด้วย กิจกรรมการปฐมนิเทศ</p> <p>ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 5 สัปดาห์ ประกอบด้วย</p> <p>1) กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน</p> <p>2) กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก</p> <p>3) กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise</p> <p>4) กิจกรรมการสรุปการอภิปราย</p> <p>ขั้นที่ 3 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์ ประกอบด้วย</p> <p>1) กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน</p> <p>2) กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก</p> <p>3) กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise</p> <p>4) กิจกรรมการสรุปการอภิปราย</p> <p>ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษาอกรอบ ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์ ประกอบด้วย</p> <p>1) กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน</p> <p>2) กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก</p> <p>3) กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise</p> <p>4) กิจกรรมการสรุปการอภิปราย</p>
การประเมินผล
<p>แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน</p>

1.3 การสร้างแผนดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และสื่อประกอบของโปรแกรมฯ

การสร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.3.2 นำข้อมูลที่ศึกษามาสังเคราะห์และสร้างเป็นกรอบความคิดของเนื้อหาในโปรแกรมฯ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์เนื้อหาในโปรแกรมฯ เรื่อง พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี

พัฒนาการ	เนื้อหา
1. ธรรมชาติของพัฒนาการ	1.1 ความหมายพัฒนาการเด็ก 1.2 ลักษณะของพัฒนาการเด็ก 1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก
2. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี	
2.1 ด้านร่างกาย	2.1.1 ลักษณะพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก 2.1.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก
2.2 ด้านอารมณ์-จิตใจ	2.2.1 ลักษณะพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของเด็ก 2.2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของเด็ก
2.3 ด้านสังคม	2.3.1 ลักษณะพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก 2.3.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก
2.4 ด้านสติปัญญา	2.4.1 ลักษณะพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก 2.4.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก

1.3.3 นำแนวคิด ทฤษฎี ที่ศึกษามาสังเคราะห์และสร้างแผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ เป็นขั้นตอนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ การกำหนดเวลา สถานที่จัดประชุม บทบาทของผู้ปกครอง

และการสร้างข้อตกลงร่วมกันสำหรับผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ใช้เวลาดำเนินการ 1 สัปดาห์

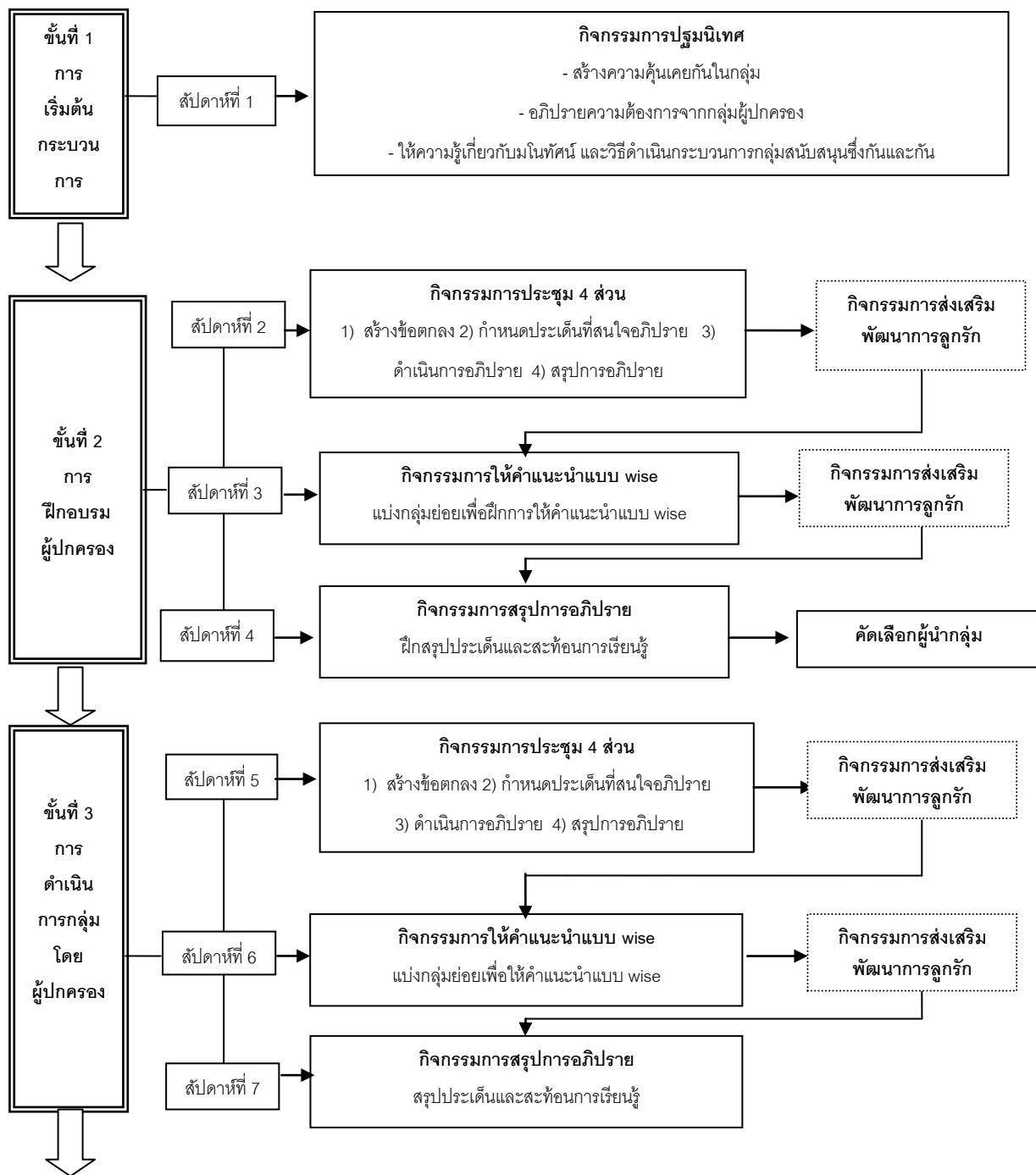
ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง เป็นขั้นตอนการสอนและแนะนำผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ ใช้เวลาดำเนินการ 5 สัปดาห์

ขั้นที่ 3 การดำเนินกรกลุ่มโดยผู้ปกครอง เป็นขั้นฝึกทักษะและทดลองให้เกิดความชำนาญในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทดลองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเอง ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

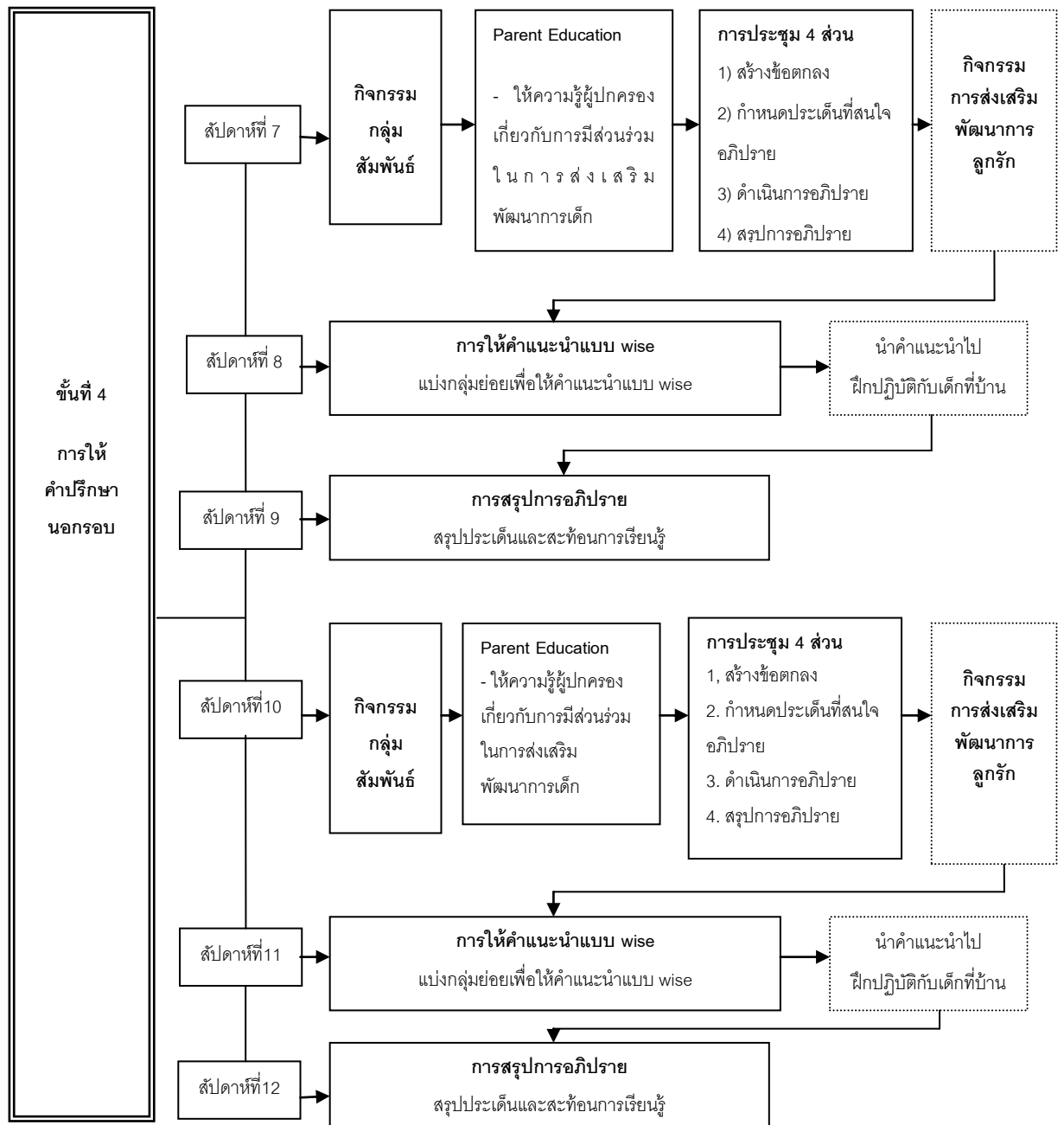
ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษาครอบครัว เป็นขั้นตอนที่ผู้ปกครองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเองทั้งหมด ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดแผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แผนภาพที่ 3(ต่อ) แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 1

ผู้วิจัยนำรูปแบบของโปรแกรมฯ แผนดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และสื่อที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่าง หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงโปรแกรมฯ ต่างๆ รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายละเอียดผลการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
หลักการ	-	-
วัตถุประสงค์	-	-
เนื้อหา	-	-
กิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> ควรให้ผู้ปกครองมีเวลาฝึกฝนทักษะการประชุมให้มากขึ้น ควรตัดกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง 	<ol style="list-style-type: none"> ยืดระยะเวลาในขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง จากเดิม 3 สัปดาห์ เป็น 5 สัปดาห์ ตัดกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองในขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษานอกรอบ
สื่อ	<ol style="list-style-type: none"> ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ควรใช้ตัวหนังสือที่มีลักษณะถูกต้อง สามารถเป็นแบบอย่าง กิจกรรมที่ผู้ปกครองทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน ควรมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรเปลี่ยนเนื้อหาניתานให้เหมาะสมเหมาะกับวัยของเด็ก 	<ol style="list-style-type: none"> ปรับภาษาที่เข้าใจง่าย เปลี่ยนลักษณะตัวหนังสือในคู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการ และแผ่นพับ ปรับขั้นตอนในกิจกรรมให้ง่ายขึ้น เลือกใช้นิทานเรื่องใหม่
การประเมินผล	-	-

1.5 การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 2

ผู้วิจัยนำแผนดำเนินการของโปรแกรมฯ และสื่อที่ใช้โปรแกรมฯ ที่ได้รับการ
ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองนำร่องกับผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดห้วยจรเข้มะ จังหวัดนครปฐม ระดับอายุละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน ซึ่งมี
คุณสมบัติใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากรที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยให้ผู้ปกครองดังกล่าวเข้าร่วม
กิจกรรมตามแผนของโปรแกรมฯ จำนวน 3 แผน ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการประชุม 4 ส่วน
แผนการจัดกิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise และแผนการจัดกิจกรรมการสรุปการอภิปราย
ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้ปกครอง และข้อสังเกตของผู้วิจัย พบว่า โปรแกรมฯ ยังมีจุดที่
ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 รายละเอียดผลการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้
กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครั้งที่ 2

องค์ประกอบ ของโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำร่อง จากการสอบถามผู้ปกครอง และจากการสังเกตของผู้วิจัย	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดย พิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
กิจกรรม	ควรใช้เวลาในการประชุมไม่นานเกินไป	ใช้เวลาประชุมแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง
สื่อ	ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	ปรับภาษาที่เข้าใจง่าย ในคู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการ และแผ่นพับ

จากการนำโปรแกรมฯไปทดลองนำร่อง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อสังเกตของผู้วิจัยขณะทดลอง
นำร่อง และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน นำมาพิจารณาปรับปรุงโปรแกรมฯ ก่อนจะ
นำไปใช้จริงจากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ครั้งที่ 3 ก่อนนำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์
โดยผู้วิจัยสรุปผลการแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	การแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมครั้งที่ 1	การแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมครั้งที่ 2	การแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมครั้งที่ 3
หลักการ	-	-	-
วัตถุประสงค์	-	-	-
เนื้อหา	-	-	-
กิจกรรม	1. ยืดระยะเวลาในชั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง จากเดิม 3 สัปดาห์ เป็น 5 สัปดาห์ 2. ตัดกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองในชั้นที่ 4 การให้คำปรึกษานอกรอบ	กำหนดเวลาประชุมแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง	1. เพิ่มการทำความเข้าใจก่อนทำกิจกรรมกับผู้ปกครอง 2. เพิ่มเทคนิคและวิธีการในการจัดประชุม
สื่อ	1. ปรับภาษาที่เข้าใจง่าย 2. เปลี่ยนลักษณะตัวหนังสือในคู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการ และแผ่นพับ 3. ปรับขั้นตอนในกิจกรรมให้ง่ายขึ้น 4. เลือกลงขันงานเรื่องใหม่	ปรับภาษาที่เข้าใจง่ายในคู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการ และแผ่นพับ	-
การประเมินผล	-	-	-

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ผู้วิจัยได้นำแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริง เพื่อพิจารณา
ความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ รายละเอียดของการดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ มีดังนี้

2.1 การกำหนดประชากร และการคัดเลือกตัวอย่างประชากร

2.1.1 ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็ก
เทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีที่ตั้งอยู่ในชุมชน การคมนาคมค่อนข้าง
สะดวก ลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนจำนวน 4 ห้องเรียน แบ่งตามอายุของเด็กตั้งแต่
2 ขวบครึ่งถึง 5 ปี มีผู้ดูแลเด็กจำนวน 8 คน ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเด็กมาจากครอบครัวที่มี
ฐานะหลากหลาย ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างๆ มีทั้งผู้ใช้แรงงาน ค้าขาย และรับราชการ และ
สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ดี

2.1.2 การคัดเลือกตัวอย่างประชากร มีขั้นตอนในการได้มาซึ่งตัวอย่างประชากร
ดังนี้

1) ประกาศรับสมัครผู้ปกครองของเด็กทุกห้องที่สนใจเข้าร่วมโปรแกรมฯ
และผู้ปกครองที่สนใจสมัครเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน

2) คัดเลือกกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน เป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุ
ระหว่าง 3-5 ปี ประกอบด้วย ผู้ปกครองทั้ง 3 ระดับอายุ ได้แก่ ระดับอายุ 3 ปี จำนวน 5 คน ระดับ
อายุ 4 ปี จำนวน 6 คน และระดับอายุ 5 ปี จำนวน 4 คน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1) เป็นผู้ที่มีความสามารถในระดับอ่านออกเขียนได้และ
สามารถสื่อสารได้ดี

2.2) เป็นผู้ที่สามารถเข้าร่วมได้จนเสร็จสิ้นโปรแกรมฯ ตามที่
กำหนดไว้

3) คัดเลือกกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random
sampling) ดังนี้

3.1) จัดกลุ่มผู้ปกครองออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ระดับอายุของเด็ก
เป็นเกณฑ์ ได้แก่ ระดับอายุ 3 ปี ระดับอายุ 4 ปี และระดับอายุ 5 ปี

3.2) คัดเลือกกลุ่มควบคุมโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วน
จำนวนที่เท่ากับผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ได้แก่ ระดับอายุ 3 ปี จำนวน 5 คน ระดับอายุ 4 ปี จำนวน
6 คน และระดับอายุ 5 ปี จำนวน 4 คน

2.2 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะและขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.1) ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

1.2) ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

1.2.1) กำหนดกรอบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ตัวบ่งชี้
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู	1.1 การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 1.2 การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร	2.1 การสื่อสารทางเดียว 2.2 การสื่อสารสองทาง
3. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้	3.1 การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน 3.2 การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน

1.2.2) สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

1.2.3) กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การเป็นผู้ไม่มีส่วนร่วม

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับน้อย คือ การเป็นผู้รับข้อมูล

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับปานกลาง คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับมาก คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับมากที่สุด คือ การเป็นผู้สนับสนุน

1.2.4) นำแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม พร้อมทั้งหาค่าความตรงของเครื่องมือ (IOC) โดยค่าความตรงที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (วรณี แกมเกต, 2551) (รายละเอียดของผลการตรวจสอบค่าความตรงของเครื่องมือในภาคผนวก ข)

1.2.5) นำแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่ปรับปรุงตามค่าความตรง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองนำร่องกับผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดห้วยจรเข้ม้า อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร และทำการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาช (Cronbach's alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.841 จัดได้ว่ามีค่าความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้

2) แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2.1) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและเป็นคำถามปลายเปิด

2.2) การสร้างแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กดังนี้

2.2.1) นำกรอบแนวคิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2.2.2) กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครอง (รายละเอียดคานำเสนอในตารางที่ 5 และภาคผนวก ข)

2.2.3) นำแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องพร้อมทั้งหาค่าความตรงของเครื่องมือ (IOC) โดยค่าความตรงที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (วรณี แกมเกตุ, 2551) (รายละเอียดของผลการตรวจสอบค่าความตรงของเครื่องมือในภาคผนวก ข)

2.2.2 การสร้างแบบประเมินของโปรแกรมฯ

แบบประเมินของโปรแกรมฯ ประกอบด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีลักษณะและขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) ลักษณะของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบประเมินแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 แบบประเมินแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความพึงพอใจในวัตถุประสงค์ กระบวนการ และระยะเวลาของโปรแกรมฯ

ส่วนที่ 3 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2) การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1) ศึกษาเกณฑ์การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน จากเอกสารตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบที่ใช้ในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมฯ รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 กรอบการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	รายการประเด็นคำถาม
1. วัตถุประสงค์	1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ 1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน
2. เนื้อหา	2.1 ความชัดเจนของเนื้อหาการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. กิจกรรมของโปรแกรมฯ	3.1 ความเหมาะสมของกิจกรรม 3.2 ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในกิจกรรม
4. ระยะเวลา และ สถานที่	4.1 ความเหมาะสมของระยะเวลาของกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในโปรแกรมฯ 4.2 ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในจัดกิจกรรมต่างๆ ในโปรแกรมฯ

2.2) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความหมายของมาตราประมาณค่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมฯ ดังนี้

ระดับที่ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง พึงพอใจมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง ฟังพอใจน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง ฟังพอใจน้อยที่สุด

2.3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พร้อมทั้งหาค่าความตรงของเครื่องมือ (IOC) โดยค่าความตรงที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (วรวิณี แกมเกตุ, 2551) (รายละเอียดของผลการตรวจสอบค่าความตรงของเครื่องมือในภาคผนวก ข)

2.4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ปรับปรุงตามค่าความตรง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองนำร่องกับผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดห้วยจรเข้ม้า อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรและทำการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาช (Cronbach's alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.993 จัดได้ว่ามีความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้

2.3 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ เตรียมการก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดำเนินการทดลองการใช้โปรแกรมฯ และหลังจากการทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดังนี้

2.3.1 เตรียมการก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ทำความคุ้นเคยกับผู้ปกครอง
- 2) สังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 7 และตารางที่ 8

ตารางที่ 7 การเก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล				
		สังเกต	พฤติกรรม	สัมภาษณ์	ตรวจสอบเอกสาร/ผลงาน	ผลงาน
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู						
1.1 การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก						
1.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม	ผู้ปกครอง			✓		
1.1.2 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ	ผู้ปกครอง			✓		
1.2 การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก						
1.2.1 การร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	ผู้ปกครอง			✓		
1.2.2 การนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก	ผู้ปกครอง			✓		
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร						
2.1 การสื่อสารทางเดียว						
2.1.1 การรับข้อมูลรายบุคคล	ผู้ปกครอง			✓		
2.1.2 การรับข้อมูลส่วนรวม	ผู้ปกครอง			✓		
2.2 การสื่อสารสองทาง						
2.2.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร	เอกสาร				✓	
2.2.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก	ผู้ดูแลเด็ก			✓		
3. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้						
3.1 การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน						
3.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้	ผลงานเด็ก/ รูปถ่าย				✓	
3.1.2 กิจกรรมพิเศษ	ผลงานเด็ก/ รูปถ่าย				✓	
3.2 การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน						
3.2.1 การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน	ผู้ปกครอง	✓				
3.2.2 การร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ผู้ปกครอง	✓				

ตารางที่ 8 การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกตามแหล่งข้อมูล เวลา จำนวนและวิธีการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูล	เวลาและจำนวนครั้ง		วิธีการเก็บข้อมูล
	ที่เก็บข้อมูล		
	ก่อน	หลัง	
1. บันทึกการประชุม	สัปดาห์ที่ 1 1 ครั้ง	สัปดาห์ที่ 14 1 ครั้ง	คัดเลือกข้อมูลจากบันทึกการประชุมและจากสถานการณ์จริง
2. เอกสารสื่อสารบ้าน- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
2.1 สารสัมพันธ์/แผ่นพับ	สัปดาห์ที่ 2-4 3 ครั้ง	สัปดาห์ที่ 10-12 3 ครั้ง	คัดเลือกข้อมูลจากสารสัมพันธ์ที่มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สูงที่สุด
3. แฟ้มสะสมผลงาน	สัปดาห์ที่ 1 1 ครั้ง	สัปดาห์ที่ 14 1 ครั้ง	คัดเลือกข้อมูลจากแฟ้มสะสมผลงาน
4. การมีส่วนร่วมกับกิจกรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
4.1 การเข้าร่วมกิจกรรม ของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	สัปดาห์ที่ 1 1 ครั้ง	สัปดาห์ที่ 14 1 ครั้ง	คัดเลือกข้อมูลจากบันทึกครูหรือหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม
4.2 การสนับสนุนสิ่งของ	สัปดาห์ที่ 2-4 3 ครั้ง	สัปดาห์ที่ 10-12 3 ครั้ง	คัดเลือกข้อมูลจากบันทึกครูหรือหลักฐานการสนับสนุนสิ่งของที่มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สูงที่สุด

2.3.2 ดำเนินการทดลองการใช้โปรแกรมฯ

- 1) ผู้ปกครองกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมฯตามแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์
- 2) ผู้ปกครองกลุ่มควบคุมร่วมทำกิจกรรมและรับสารสัมพันธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กตามปกติ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์

2.3.3 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) สังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฉบับเดียวกับก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ
- 2) ผู้ปกครองกลุ่มทดลองประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ลงในแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ส่วน ดังนี้

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ เพื่อกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยสำหรับการแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.50-1.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00-0.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดย

ใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ เพื่อกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

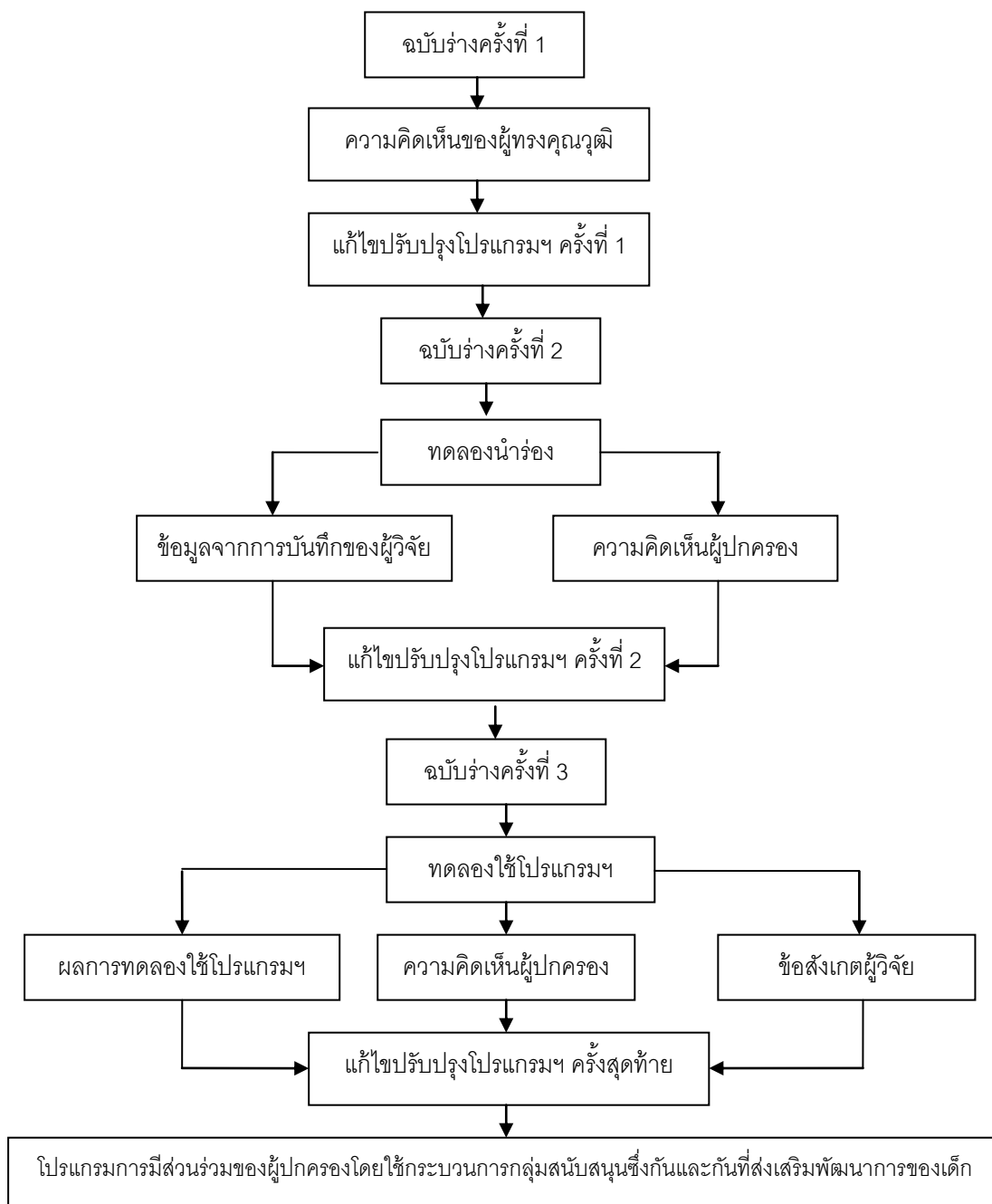
2.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 การนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลหลายแหล่ง ได้แก่ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำร่อง และนำมาวิเคราะห์สรุปประเด็นสำคัญ และนำมาผลมาปรับปรุงโปรแกรมฯ ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมฯ ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3.2 การนำเสนอโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยการสังเกตและสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยการบันทึกการประชุมและสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) การเก็บข้อมูลหลังการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยการสังเกตและสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เครื่องมือฉบับเดียวกันกับที่ใช้ก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ การสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมฯ โดยการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ผลและนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและผู้ปกครองกลุ่มควบคุม แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.1.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 1.1.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 1.1.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 1.1.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดูก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 1.1.5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสารก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 1.1.6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ตอนที่ 1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก

ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 การสรุปผลเชิงบรรยายจากข้อมูลระหว่างการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

ตอนที่ 2.2 การสรุปผลเชิงบรรยายจากข้อมูลหลังการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและผู้ปกครองกลุ่มควบคุม

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ตอนที่ 1.1 ดังนี้

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ

ตอนที่ 1.1.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้ปกครอง	\bar{x}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	15.80	3.66	0.408*
กลุ่มควบคุม	15.26	3.49	

*p < .01

จากตารางที่ 9 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนการทดลองระหว่างของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 1.1.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้ปกครอง	\bar{x}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	32.20	7.88	6.528**
กลุ่มควบคุม	17.53	3.68	

**p<.01

จากตารางที่ 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หลังการทดลองระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ตอนที่ 1.1.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

ผู้ปกครอง	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนทดลอง	15.80	3.66	11.440**
หลังทดลอง	32.20	7.88	

**p<.01

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ แสดงว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.1.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดู ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดู ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	สถานการณ์	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม	0.60	0.50	น้อย	2.40	0.50	ปานกลาง
	1.2 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ	1.66	0.48	ปานกลาง	2.93	0.70	มาก
2. การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	2.1 การร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	0.46	0.51	น้อยที่สุด	2.13	1.12	ปานกลาง
	2.2 การนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก	1.33	0.48	น้อย	2.60	0.73	มาก
รวม		1.01	0.49	น้อย	2.51	0.76	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดู ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน โดยคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดู หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านการอบรมเลี้ยงดู สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.1.5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสารก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	สถานการณ์	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การสื่อสารทางเดียว	1.1 การรับข้อมูลรายบุคคล	1.40	0.73	น้อย	2.26	0.79	ปานกลาง
	1.2 การรับข้อมูลส่วนรวม	1.40	0.50	น้อย	2.26	0.88	ปานกลาง
2. การสื่อสารสองทาง	2.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร	1.46	0.74	น้อย	3.00	0.75	มาก
	2.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก	1.86	0.63	ปานกลาง	3.33	0.48	มาก
รวม		1.53	0.65	ปานกลาง	2.71	0.72	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน โดยคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสาร หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการติดต่อสื่อสารสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.1.6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วม	สถานการณ์	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน	1.1 กิจกรรม	1.66	0.48	ปานกลาง	2.86	0.74	มาก
	1.2 กิจกรรมพิเศษ	1.33	0.72	น้อย	2.93	0.70	มาก
2. การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน	2.1 การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน	1.40	0.50	น้อย	2.80	0.86	มาก
	2.2 การร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.13	0.35	น้อย	2.66	0.89	มาก
รวม		1.38	0.51	น้อย	2.81	0.79	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกัน โดยคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านการส่งเสริมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองตอบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมและสื่อมาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมินฯ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

รายละเอียดข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (N=15)
1. เพศ	
ชาย	2
หญิง	13
รวม	15
2. อายุ	
26-30 ปี	2
31-35 ปี	4
36-40 ปี	6
41-45 ปี	2
46-50 ปี	1
รวม	15

ตารางที่ 15 (ต่อ) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

รายละเอียดข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (N=15)
3. สถานภาพ	
สมรส	13
หม้าย	1
แยกกันอยู่	1
รวม	15
4. จำนวนบุตร	
1 คน	6
2 คน	5
3 คน	4
รวม	15
5. ความสัมพันธ์กับเด็ก	
บิดา	1
มารดา	11
ตา	1
ย่า	1
ยาย	1
รวม	15
6. วุฒิทางการศึกษา	
ประถมศึกษา	2
มัธยมศึกษา	5
อนุปริญญา	3
ปริญญาตรี	5
รวม	15
7. อาชีพ	
ค้าขาย	10
รับจ้าง	2
แม่บ้าน	3
รวม	15

ตารางที่ 15 (ต่อ) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

รายละเอียดข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (N=15)
8. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	
6,001 – 8,000 บาท	2
8,001 – 10,000 บาท	10
มากกว่า 10,000 บาท	3
รวม	15
9. เวลาที่อยู่กับลูก	
วันธรรมดา	
ประมาณ 2 ชั่วโมง	1
ประมาณ 3 ชั่วโมง	1
ประมาณ 4 ชั่วโมง	4
ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน	9
รวม	15
วันเสาร์	
ประมาณ 3 ชั่วโมง	3
ประมาณ 4 ชั่วโมง	2
ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน	10
รวม	15
วันอาทิตย์	
ประมาณ 3 ชั่วโมง	1
ประมาณ 4 ชั่วโมง	3
ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน	11
รวม	15
10. การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น	
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	6
มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง	9
รวม	15

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 13 คน มีอายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 6 คน จากผู้ปกครองทั้งหมด 15 คน มีสถานภาพสมรส 13 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จำนวน 6 คน มีบุตร 1 คน โดยส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโปรแกรมเป็นมารดา มีจำนวน 11 คน ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความรู้อยู่ในระดับตั้งแต่ประถมศึกษา จนถึงปริญญาตรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษายู่ในระดับมัธยมศึกษา และปริญญาตรีมีสัดส่วนเท่ากันคือ อย่างละ 5 คน ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายมีมากที่สุด คือ จำนวน 10 คน และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,001 – 10,000 บาท ต่อเดือน ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่กับลูกตลอดเวลาที่ลูกอยู่ที่บ้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ วันอาทิตย์ จำนวน 11 คน วันเสาร์ จำนวน 10 คน และ วันธรรมดา จำนวน 9 คน และผู้ปกครองส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นบางครั้ง มีจำนวน 9 คน

ตอนที่ 1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย เกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
กิจกรรมการปฐมนิเทศ			
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม	4.13	0.72	มาก
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ	4.33	0.79	มาก
3. ความเข้าใจขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานของโปรแกรมฯ	4.40	0.49	มาก
4. รูปแบบและกิจกรรมในโปรแกรมฯ	4.33	0.60	มาก
5. การสร้างความคุ้นเคยกันกับผู้ปกครองท่านอื่น	3.93	1.00	มาก
6. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้	4.53	0.50	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4.27	0.57	มาก
รวม	4.28	0.71	มาก

**ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุน
ซึ่งกันและกัน**

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
คู่มือโปรแกรมฯ			
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ	4.53	0.50	มากที่สุด
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของโปรแกรมฯ	4.53	0.50	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.40	0.49	มาก
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า	4.33	0.47	มาก
รวม	4.45	0.50	มาก
คู่มือพัฒนาการลูกรัก			
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ	4.60	0.61	มากที่สุด
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของโปรแกรมฯ	4.60	0.49	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.40	0.49	มาก
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า	4.33	0.60	มาก
รวม	4.48	0.56	มาก
กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 1-4)			
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม	4.23	0.66	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.46	0.49	มาก
3. การมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น	4.13	0.68	มาก
4. การมีทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับ ผู้ปกครองท่านอื่น	4.38	0.58	มาก
	4.30	0.68	มาก
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	4.10	0.66	มาก
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม			
รวม	4.27	0.63	มาก
กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 1-4)			
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม	4.27	0.74	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.54	0.50	มากที่สุด
3. การมีทักษะการอธิบายและให้คำแนะนำแบบ wise	4.42	0.52	มาก
4. การมีทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น	4.38	0.67	มาก
5. การมีทักษะในการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น	4.47	0.50	มาก
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4.22	0.59	มาก
รวม	4.39	0.61	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม
สนับสนุนซึ่งกันและกัน

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 1-4)			
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม	4.27	0.75	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.49	0.56	มาก
3. การมีทักษะในการสรุปการอภิปราย	4.37	0.68	มาก
4. การสะท้อนความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้	4.50	0.55	มาก
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4.30	0.65	มาก
รวม	4.38	0.66	มาก
ใบความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย			
ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.47	0.53	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก	4.42	0.52	มาก
3. ภาษาที่ใช้	4.32	0.57	มาก
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า			
รวม	4.36	0.61	มาก
ความคิดเห็นทั่วไป			
1. ความเหมาะสมของบรรยากาศและสถานที่ในการประชุม	4.47	0.62	มาก
2. การจัดป้ายนิเทศ	4.27	0.68	มาก
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดประชุม	4.33	0.60	มาก
4. ความเหมาะสมของวันเวลาในการประชุม	4.27	0.68	มาก
รวม	4.35	0.63	มาก
รวม	4.37	0.62	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในคู่มือพัฒนาการลูกมากที่สุด รองลงมา คือ คู่มือโปรแกรมฯ และกิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise ตามลำดับ

ตอนที่ 1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่บ้าน รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูก

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
แผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 1 (กิจกรรมโยนลูกบอลลงตะกร้า)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.20	0.75	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.60	0.49	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.67	0.47	มากที่สุด
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.47	0.50	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.48	0.56	มาก
แผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 2 (กิจกรรมกรอกน้ำใส่ขวด)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.20	0.75	มาก
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.47	0.50	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.60	0.49	มากที่สุด
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.48	0.56	มาก

**ตารางที่ 17 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริม
พัฒนาการลูกวัย**

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านอารมณ์-จิตใจ ฉบับที่ 1 (กิจกรรมร้องเพลง)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.07	0.77	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.47	0.50	มาก
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.47	0.50	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.33	0.70	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.38	0.61	มาก
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านอารมณ์-จิตใจ ฉบับที่ 2 (กิจกรรมท่องคำคล้องจอง)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.40	0.80	มาก
2. การได้รับความรู้ที่มีประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.53	0.50	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.40	0.49	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.47	0.50	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.46	0.56	มาก
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านสังคม ฉบับที่ 1 (กิจกรรมปัดฝุ่น)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.07	0.68	มาก
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.13	0.62	มาก
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.47	0.50	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.33	0.47	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.32	0.57	มาก

**ตารางที่ 17 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริม
พัฒนาการลูก**

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านสังคม ฉบับที่ 2 (กิจกรรมจัดโต๊ะอาหาร)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.40	0.61	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.53	0.50	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้	4.33	0.47	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.60	0.49	มากที่สุด
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.33	0.47	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของลูก	4.60	0.47	มากที่สุด
รวม	4.47	0.52	มาก
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านสติปัญญา ฉบับที่ 1 (กิจกรรมนิทานแสนสนุก)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.33	0.60	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.47	0.50	มาก
3. ภาษาที่ใช้	4.33	0.47	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.20	0.75	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.40	0.49	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของลูก	4.27	0.68	มาก
รวม	4.33	0.60	มาก
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก			
ด้านสติปัญญา ฉบับที่ 2 (กิจกรรมของใช้คู่กัน)			
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	4.20	0.65	มาก
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.47	0.50	มาก
3. ภาษาที่ใช้	4.47	0.50	มาก
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	4.47	0.50	มาก
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	4.47	0.50	มาก
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของลูก	4.47	0.50	มาก
รวม	4.44	0.54	มาก
รวม	4.42	0.56	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ด้านกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในแผนพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 1 (กิจกรรมโยนลูกบอลลงตะกร้ามากที่สุด รองลงมา คือ แผนพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 2 (กิจกรรมรอกน้ำใส่ขวด) และแผนพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ฉบับที่ 2 (กิจกรรมจัดโต๊ะอาหาร) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 การสรุปผลเชิงบรรยายจากข้อมูลระหว่างการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นโปรแกรมฯ ในสัปดาห์ที่ 1 จนถึงสิ้นสุดโปรแกรมฯ ในสัปดาห์ที่ 12 โดยเก็บข้อมูลในทุกขั้นตอนของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการทดลองใช้โปรแกรมฯ ที่ได้จากการบันทึกในการทำกิจกรรม โดยสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ใช้เวลาดำเนินการ 1 สัปดาห์

เป็นขั้นตอนในการกำหนดเวลา สถานที่จัดประชุม บทบาทของผู้ปกครอง และสร้างข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วย

กิจกรรมปฐมนิเทศ

เป็นกิจกรรมในการให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมฯ ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันและระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินโปรแกรมฯ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันและสร้างความคุ้นเคยกัน

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมปฐมนิเทศ เพื่อให้ข้อมูลผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการในกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันและสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ปกครองที่เข้าร่วม

โปรแกรมฯ พบว่า ผู้ปกครองทุกท่านให้ความสนใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินการและสื่อของโปรแกรมฯ ได้แก่ คู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการลูกรัก ไขความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน และแผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก เมื่อผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ แต่ไม่มีผู้ใดซักถาม

ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 5 สัปดาห์

เป็นขั้นตอนการสอนและแนะนำผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ ในขั้นนี้แบ่งกิจกรรมการฝึกปฏิบัติออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 คือ สัปดาห์ที่ 1-3 และระยะที่ 2 คือ สัปดาห์ที่ 4-6

2.1 กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน

เป็นกิจกรรมฝึกการสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง ประกอบด้วยการประชุม 4 ส่วน ดังนี้

2.1.1 การเสนอรูปแบบการอภิปราย

สัปดาห์ที่ 1-3: ผู้วิจัยสร้างข้อตกลงกับผู้ปกครองโดยการอธิบายเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอภิปราย ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) มีความเข้าใจในข้อการปฏิบัติในการอภิปราย โดยพูดทบทวนข้อปฏิบัติได้ถูกต้อง และผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) ยังพูดเกี่ยวกับข้อปฏิบัติไม่ถูกต้องและผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) ไม่สามารถจำข้อปฏิบัติได้

สัปดาห์ที่ 4-6: ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) สามารถทบทวนข้อปฏิบัติในการอภิปรายได้ถูกต้อง และผู้ปกครองส่วนน้อย (5 คน) ยังพูดเกี่ยวกับข้อปฏิบัติไม่ถูกต้อง

2.1.2 การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย

สัปดาห์ที่ 1-3: ผู้ปกครองร่วมกันเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาของเด็ก ได้แก่ กล้ามเนื้อมือไม่แข็งแรง โรคอ้วน เอาแต่ใจตนเอง การเลือกทานอาหาร ใจร้อน ไม่เก็บของเข้าที่ เด็กสมาธิสั้น เด็กติดทีวี และเล่นรุนแรงกับเพื่อน จากนั้นผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันคัดเลือก จัดกลุ่ม และจัดลำดับประเด็นปัญหาตามพัฒนาการ 4 ด้าน ดังนี้ พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ การพัฒนากล้ามเนื้อมือ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่ การพัฒนาอารมณ์เชิงบวก พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การฝึกวินัย และการเล่นร่วมกับเพื่อน และ พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ การส่งเสริมสมาธิและความสนใจของเด็ก

สัปดาห์ที่ 4-6: ผู้วิจัยทบทวนประเด็นในการสนทนาเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่ การพัฒนาอารมณ์เชิงบวก

2.1.3 การดำเนินการอภิปราย

สัปดาห์ที่ 1-3: ผู้วิจัยเป็นผู้เริ่มสนทนาในประเด็นที่ 1 คือ การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายและเป็นแบบอย่างในการอภิปรายให้แก่ผู้ปกครอง จากนั้นให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา โดยการแลกเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (12 คน) ยังไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้นถามเพื่อให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น เมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้วิจัย ผู้ปกครองก็สามารถสนทนาแลกเปลี่ยนได้มากขึ้น และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) สามารถสนทนาได้ตอบและแสดงความคิดเห็นโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องซักถาม ดังตัวอย่าง ในการสนทนาเรื่องของการพัฒนากล้ามเนื้อมือของเด็ก

- ผู้วิจัย : คุณพ่อ คุณแม่มีวิธีพัฒนากล้ามเนื้อมือของน้องแบบง่ายๆ ยังไงบ้างคะ ลองยกตัวอย่างมาคนละ 1 อย่าง อาจจะเป็นกิจกรรมง่ายๆที่น้องสามารถทำได้
- คุณแม่นาโน : อยู่ที่บ้าน จะให้น้องนาโนช่วยตากผ้า โดยใช้ไม้หนีบผ้ามาหนีบผ้า ช่วยฝึกกล้ามเนื้อมือของน้องนาโนได้ด้วยค่ะ
- ผู้วิจัย : แล้วคุณย่าน้องมาวินกับคุณพ่อน้ำปิงมีอะไรแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครองท่านอื่นไหมคะ
- คุณย่ามาวิน : น้องมาวินชอบต่อตัวต่อเลโก้ มีทั้งชิ้นเล็ก และชิ้นใหญ่
- คุณพ่อน้ำปิง :(เงิบ).....

สัปดาห์ที่ 4-6 : ผู้วิจัยเป็นผู้เริ่มสนทนาในประเด็นที่ 2 คือ การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ จากนั้นให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา โดยการแลกเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) ยังไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (6 คน) สามารถสนทนาได้ตอบและแสดงความคิดเห็นโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องซักถาม ดังตัวอย่าง ในการสนทนา เรื่องพฤติกรรมเขาแต่ใจตนเองของเด็ก

- ผู้วิจัย : ลูกของคุณพ่อ คุณแม่มีพฤติกรรมเอาแต่ใจตนเองยังบ้างคะ
 คุณแม่เฟิร์ส : ถ้าไม่ได้ตั้งใจก็จะร้องไห้ พอไปไ้ ก็จะมีร้องดังขึ้น
 ผู้วิจัย : แล้วคุณแม่ทำอะไรคะ เมื่อน้องร้องไห้
 คุณแม่เฟิร์ส : ทำเป็นไม่สนใจ และบอกร้องหยุดร้องก่อนและฟังแม่พูดก่อน
 ผู้วิจัย : แล้วน้องเจเจละคะ คุณแม่ทำอะไร
 คุณแม่เจเจ :(เงียบ).....
 ผู้วิจัย : แล้วน้องพรีมละคะ
 คุณยายพรีม : น้องพรีมก็เป็นบ้างตอนที่ยังเด็ก แต่ตอนนี้หายแล้ว

2.1.4 การสรุปการอภิปราย

สัปดาห์ที่ 1-3 : ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) สรุปแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้น้อยมาก ผู้วิจัยต้องคอยช่วยแนะนำ และมีผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยตนเองได้บ้าง ดังตัวอย่างในการสนทนาเรื่องของการพัฒนากล้ามเนื้อมือของเด็ก

- ผู้วิจัย : วันนี้ผู้ปกครองทุกท่านได้แนวทางการส่งเสริมกล้ามเนื้อของลูกอย่างไรบ้างคะ
 คุณแม่นัดดี : ต้องให้ลูกฝึกหยิบของชิ้นใหญ่ ชิ้นเล็ก
 ผู้วิจัย : การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก อาจให้เด็กได้ฝึกร้อยลูกปัด จับสีเทียนแท่งใหญ่วาดภาพ แล้วกิจกรรมอะไรอีกคะที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อมือของเด็กได้
 คุณแม่แพรว : ฝึกปั้นแป้งโดว์บ่อยๆ ค่ะ

สัปดาห์ที่ 4-6 : ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้มากขึ้น และมีผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) ยังไม่สามารถสรุปแนวทางแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผู้วิจัยต้องช่วยเก็ร็นนำ ดังตัวอย่างในการสนทนาเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็ก

- ผู้วิจัย : วันนี้ผู้ปกครองทุกท่านได้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กอย่างไรบ้างคะ
- คุณย่ามาวิน : ใช้คำพูดที่อ่อนโยนกับเด็ก ชมเมื่อเด็กทำดี
- คุณแม่เอ็ง : พูดดีๆ กับลูกไม่พูดหยาบคายหรือดูต่ำกว่ากลัว เพราะจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี
- ผู้วิจัย : แล้วมีกิจกรรมอะไรอีกไหมคะ
- คุณแม่เหมย : ให้น้องร้องเพลง ฟังนิทานค่ะ

2.2 กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก

เป็นกิจกรรมที่เป็นแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน โดยนำข้อความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับลูก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

สัปดาห์ที่ 1-3 : กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 1-2 โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายร่วมกับลูกที่บ้าน เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ได้แก่ กิจกรรมโยนลูกบอลลงตะกร้าและกิจกรรมรอกน้ำใส่ขวด ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) ทำกิจกรรมกับลูก แสดงความคิดเห็นลงในแผ่นพับ ผู้ปกครองบางส่วน(4คน)ลงชื่อในแผ่นพับโดยไม่ได้แสดงความคิดเห็น และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) ไม่ทำกิจกรรมและไม่ส่งคืนแผ่นพับ

สัปดาห์ที่ 4-6 : กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ ฉบับที่ 1-2 โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจร่วมกับลูกที่บ้าน ได้แก่ กิจกรรมร้องเพลงและกิจกรรมท่องคำคล้องจอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) ทำกิจกรรมกับลูก แสดงความคิดเห็นลงในแผ่นพับ ผู้ปกครองบางส่วน (4คน) ลงชื่อในแผ่นพับโดยไม่ได้แสดงความคิดเห็น และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) ไม่ทำกิจกรรมและไม่ส่งคืนแผ่นพับ

2.3 กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise

เป็นกิจกรรมการฝึกทักษะในการให้คำแนะนำกับผู้ปกครองท่านอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

สัปดาห์ที่ 1-3 : ผู้ปกครองฝึกทักษะการให้คำแนะนำแบบ wise กับผู้ปกครองท่านอื่น โดยให้ผู้ปกครองแต่ละท่านแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหามาจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) ยังไม่สามารถให้คำแนะนำแก่

ผู้ปกครองท่านอื่นได้ ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) ให้คำแนะนำได้ แต่ใช้คำพูดที่ไม่ได้แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจในปัญหาของผู้ปกครองท่านอื่นดังตัวอย่าง

- คุณแม่บรู : ลูกชอบเลือกกินอาหาร ไม่ยอมกินข้าวและชอบกินแต่ขนมคบเคี้ยว ห้ามเท่าไรก็ไม่ยอมฟัง ไม่รู้จะทำยังไงดีแล้วค่ะ
- คุณตาเอ๋ย : ก็ลองๆ ให้ดีมนมแทนขนมสิ
- คุณแม่น้ำหนาว : ต้องอย่าไปตามใจ ถ้าลูกร้องไห้ก็ต้องปล่อยให้ร้องไปก่อน ไม่ต้องไปสนใจ ถ้าเงียบแล้วค่อยเข้าไปพูดคุย
- ผู้วิจัย : คำแนะนำของท่านเป็นคำแนะนำที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จหรือได้ผลมาก่อนหรือไม่
- คุณตาเอ๋ย : ก็ได้ผลนะ
- คุณแม่น้ำหนาว : ได้ผลค่ะ พี่ใช้วิธีนี้กับลูกมา 2 คนแล้วค่ะ

สัปดาห์ที่ 4-6 : ผู้ปกครองฝึกทักษะการให้คำแนะนำแบบ wise กับผู้ปกครองท่านอื่น โดยให้ผู้ปกครองแต่ละท่านแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) สามารถให้คำแนะนำได้โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องซักถาม แต่ใช้คำพูดที่ไม่ได้แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจในปัญหาของผู้ปกครองท่านอื่น และผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) ยังไม่สามารถให้คำแนะนำได้ ดังตัวอย่าง

- คุณแม่วิง : น้องซิงดื้อมากเลยคะ ไม่ค่อยเชื่อฟังพ่อแม่ จะเอาอะไรก็ต้องให้ได้ ดั่งใจ คุณแม่กังวลว่าน้องโตขึ้นแล้วนิสัยแบบนี้จะไม่หาย
- คุณแม่อั้งเปา : ตอนอั้งเปาอายุเท่าน้องซิงก็เป็นนะ แต่พอโตขึ้นมาหน่อยก็ไม่ค่อยดื้อแล้ว ต้องใจเย็นๆ ไม่ตามใจมากเกินไป ต้องขัดใจบ้าง
- ผู้วิจัย : คำแนะนำของท่านเป็นคำแนะนำที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จหรือได้ผลมาก่อนหรือไม่คะ
- คุณแม่อั้งเปา : ได้ผลนะคะ

2.4 กิจกรรมการสรุปการอภิปราย

เป็นกิจกรรมฝึกการสะท้อนความรู้สึกร่วม ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

สัปดาห์ที่ 1-3 : ผู้ปกครองฝึกสะท้อนความรู้สึกและความรู้ที่ได้รับ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (11 คน) ยังไม่สามารถสะท้อนความรู้สึกและความรู้ที่ได้รับอย่างชัดเจนและตรงประเด็น และผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ ดังตัวอย่าง

การสะท้อนความรู้สึก

- ผู้วิจัย : คุณพ่อ คุณแม่รู้สึกอย่างไรบ้างคะที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครองท่านอื่น
- คุณแม่นาโน : ก็เป็นกิจกรรมที่ดีค่ะ
- คุณพ่อน้ำปิง : อยากให้ผู้ปกครองท่านอื่นมาเข้าประชุมให้ตรงเวลา จะได้เลิกตรงเวลา
- คุณตาเอ๋ : ดีทุกอย่างเลยครับ

การสะท้อนความรู้

- ผู้วิจัย : คุณพ่อคุณแม่ได้เรียนรู้อะไรบ้างคะ ในการทำกิจกรรมการประชุม 4 ส่วน กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise ลูกรัก
- คุณย่ามาวีน : มีความรู้เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- คุณแม่เอ็ง : ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะกับวัยของเด็ก
- คุณแม่รัตตี :(เงิบ).....

สัปดาห์ที่ 4-6 : ผู้ปกครองฝึกสะท้อนความรู้สึกและความรู้ที่ได้รับ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) สามารถสะท้อนความรู้สึกและความรู้ได้ตรงประเด็นมากขึ้น ผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) ยังไม่สามารถสะท้อนความรู้สึก และความรู้ที่ได้รับอย่างชัดเจนและตรงประเด็น ดังตัวอย่าง

การสะท้อนความรู้สึก

- ผู้วิจัย : รู้สึกอย่างไรบ้างกับการเข้าร่วมประชุมพูดคุยกับผู้ปกครองท่านอื่น
- คุณแม่เหมย : ก็ดีค่ะ ทำให้ได้พูดคุยกันเรื่องพัฒนาการของลูกกับพ่อแม่เด็กคนอื่น
- คุณแม่ชิง : รู้สึกว่า ผู้ปกครองมาตรงเวลามากขึ้น
- คุณแม่แพรว : ดีใจที่ได้รู้จักและประชุมพูดคุยผู้ปกครองหลายๆคน

การสะท้อนความรู้

- ผู้วิจัย : คุณพ่อคุณแม่ได้เรียนรู้อะไรบ้างคะ ในการทำกิจกรรมการประชุม 4 ส่วน
กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise
- คุณแม่อังเปา : ทำให้เข้าใจการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของลูกมากขึ้น ต้องอ่าน
นิทานให้ลูกฟัง ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองบ่อยๆ และท่องไปกับลูกด้วย
- คุณแม่แจจ : ได้รู้จักผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น

จากนั้นลงคะแนนคัดเลือกผู้นำกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกัน
และกันแทนผู้วิจัย

ขั้นที่ 3 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

เป็นขั้นฝึกทักษะและทดลองให้เกิดความชำนาญในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุน
ซึ่งกันและกัน โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทดลองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วย
ตนเอง

3.1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน

เป็นกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการ จาก
ความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้

3.1.1 การเสนอรูปแบบการอภิปราย

ผู้นำกลุ่ม (ผู้ปกครอง) มีหน้าที่ในการทบทวนข้อปฏิบัติในการอภิปรายโดยการให้
สุนทรียสนทนาในการสนทนา ผู้นำกลุ่มยังไม่สามารถจำข้อปฏิบัติในการอภิปรายได้ ผู้วิจัยจึงช่วย
พูดทบทวนอีกครั้ง

3.1.2 การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย

ผู้นำกลุ่ม (ผู้ปกครอง) สามารถทบทวนประเด็นในการสนทนาเกี่ยวกับพัฒนาการ
และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การฝึกวินัย และการเล่นร่วมกับเพื่อน

3.1.3 การดำเนินการอภิปราย

ผู้นำกลุ่มเป็นผู้เริ่มสนทนาในประเด็นที่ 3 คือ การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน
สังคม จากนั้นให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา โดยการแลกเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการ

ของเด็กจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่(10 คน) พูดยุติรายละเอียดได้เพิ่มมากขึ้น แต่ผู้นำกลุ่มไม่กระตุ้นให้ผู้ปกครองตอบ ดังนั้นผู้วิจัยช่วยกระตุ้นถามคำถาม มีผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) เริ่มแสดงความคิดเห็นโดยยกตัวอย่างพฤติกรรมประกอบการแสดงความคิดเห็นดังตัวอย่างการสนทนา ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ในเรื่อง การฝึกวินัย ดังนี้

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านมีแนวทางการฝึกวินัยอย่างไรบ้างคะ
 คุณแม่แพรว : อย่างแพรว ถ้าตื่นตอนเช้าจะให้หัดพับผ้าห่มทุกวัน
 แต่ยังคงคอยเตือนอยู่บ้าง
 ผู้นำกลุ่ม :(เงิบ).....
 ผู้วิจัย : แล้วคุณพ่อคุณแม่ท่านอื่นล่ะคะ
 คุณยายพริ้ม : ยายจะฝึกให้น้องพริ้มเก็บที่นอนของตนเองทุกเช้า ถ้าวันไหนน้องพริ้ม
 เก็บที่นอนได้เรียบร้อย คุณยายจะซื้อไก่ทอดมาให้ตอนเย็น ซื้อบ้างไม่ซื้อ
 บ้าง จนในตอนนี้ยายไม่ต้องซื้อไก่ทอดมาให้น้องพริ้มแล้ว เพราะ
 น้องพริ้มก็เก็บที่นอนของตนเองได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
 โดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่คอยเตือนอีกเลย

3.1.4 การสรุปการอภิปราย

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการได้มากขึ้น ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) ยังไม่สามารถสรุปแนวทางแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังตัวอย่างในการสนทนาเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก

- ผู้นำกลุ่ม : วันนี้ผู้ปกครองทุกท่านได้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม
 ของเด็กอย่างไรบ้างคะ
 คุณแม่ชิง : สอนเด็กให้รู้จักรอคอย
 คุณแม่เฟิร์ส : ฝึกให้เด็กทำซ้ำๆ แบบที่ยายพริ้มแนะนำ
 คุณพ่อน้ำปิง : ปล่อยให้ลูกไปเล่นกับเด็กคนอื่นๆ

3.2 กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก

เป็นกิจกรรมที่เป็นแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน โดยนำข้อความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับลูก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ฉบับที่ 1-2 โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมร่วมกับลูกที่บ้าน โดยเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการช่วยทำงานบ้านเล็กน้อย ได้แก่ กิจกรรมปัดฝุ่นและกิจกรรมจัดโต๊ะอาหาร โดยผู้ปกครองทุกคนทำกิจกรรมกับลูกและแสดงความคิดเห็นลงในแผ่นพับ ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) ลงชื่อในแผ่นพับโดยไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ

3.3 กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise

เป็นกิจกรรมในการให้คำแนะนำกับผู้ปกครองท่านอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) รับฟังและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และมีผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) เริ่มใช้คำพูดที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจในปัญหาของผู้ปกครองท่านอื่นในการให้คำแนะนำ ดังตัวอย่าง

- คุณแม่กระปุก : กระปุกชอบเล่นแรงๆ กับเพื่อน เล่นต่อสู้กัน จนตอนนี้เพื่อนข้างบ้านไม่ยอมมาเล่นด้วยแล้ว เพราะกลัวเจ็บ จะทำยังไงดีคะ
- คุณแม่บงกช : เข้าใจค่ะ น้องบงกชก็เคยเป็น แต่ต้องสอนวิธีเล่นที่ถูกต้องให้หน่อย อย่างน้องบงกชชอบเลียนแบบมาจาก การ์ตูนในทีวีแล้วก็มาเล่นแรงๆ กับเพื่อน เวลาจะเล่นกับเพื่อนก็ลองหาของเล่นมาให้เล่นด้วยกัน พวกตุ๊กตอลูกไก่ให้มาลองต่อ ขวนให้แข่งกันบ้าง
- คุณย่ามาวีน : ไม่ต้องเป็นห่วง เด็กผู้ชายก็เป็นแบบนี้แหละ อาจลองหากิจกรรมที่ให้น้องได้ออกแรง เหมือนมาวีน ย่าก็พาไปเรียนว่ายน้ำ ได้ออกกำลังกายไปด้วย

3.4 กิจกรรมการสรุปการอภิปราย

เป็นกิจกรรมการสะท้อนความรู้สึกร่วม ประสพการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) สะท้อนความรู้สึกร่วม ประสพการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากโปรแกรมฯ และมีผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) เริ่มใช้คำพูดที่สะท้อนถึงความรู้สึกร่วม และสะท้อนความรู้ที่ได้รับอย่างชัดเจนและตรงประเด็นมากขึ้น ดังตัวอย่าง

การสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครองท่านอื่น
- คุณแม่เหมย : รู้สึกดีค่ะ ทำให้ได้พูดคุยกันเรื่องพัฒนาการของลูกกับพ่อแม่เด็กคนอื่น
- คุณย่ามาวิน : ตอนแรกก็กลัว ไม่ค่อยกล้าพูด แต่ตอนนี้ก็เริ่มดีขึ้นนะค่ะ

การสะท้อนความรู้

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านได้เรียนรู้อะไรบ้างคะ
- คุณแม่รัตติ : ได้ความรู้และมีประโยชน์มากๆ เอาไปปรับใช้กับลูกได้ ตอนนีก็ให้ลูกช่วยงานบ้านเล็กๆน้อยๆ รดน้ำต้นไม้ เช็ดโต๊ะ
- คุณแม่ชิง : ได้เทคนิคการเลี้ยงลูกที่ดีจากคนอื่น อย่างที่แม่นัตติบอกให้ลูกช่วยงานบ้าน ตอนแรกก็เคยมองข้าม ไม่ยอมให้ลูกมาช่วย ลูกก็ไปนั่งดูทีวี เวลาที่แม่ทำกับข้าว เดี่ยวนี้ก็ให้ลูกมาช่วยแม่ทำงานแทน จะได้ไม่ต้องติดทีวี

ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษากรอบ ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

เป็นขั้นตอนที่ผู้ปกครองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเองทั้งหมด ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ

4.1 กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน

เป็นกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการ จากความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้

4.1.1 การเสนอรูปแบบการอภิปราย

ผู้นำกลุ่ม (ผู้ปกครอง) สามารถทบทวนข้อปฏิบัติในการอภิปรายได้

4.1.2 การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย

ผู้นำกลุ่ม (ผู้ปกครอง) ทบทวนประเด็นในการสนทนาเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ในการส่งเสริมสมาธิและความสนใจของเด็ก

4.1.3 การดำเนินการอภิปราย

ผู้นำกลุ่ม (ผู้ปกครอง) เป็นผู้เริ่มสนทนาในประเด็นที่ 4 คือ การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากนั้นให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา โดยการแลกเปลี่ยนแนวทางใน

การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (12 คน) แสดงความคิดเห็นโดยยกตัวอย่างพฤติกรรมประกอบการแสดงความคิดเห็น และมีผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) พุดแสดงความคิดเห็นเพียงเล็กน้อย ดังตัวอย่างการสนทนา เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ดังนี้

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านมีแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาอย่างไร
- คุณแม่เหมย : “น้องเหมยชอบฟังนิทาน ทุกคืนก่อนนอน แม่จะอ่านให้น้องฟัง แล้วก็ชี้ไล่ตัวหนังสือไปด้วย น้องจำเรื่องในนิทานได้ด้วยนะคะ อย่างเช่น เรื่อง กูกไก่ปวดท้อง แม่เล่าไปนิทานไปน้องก็ทำท่าทางไปด้วย ทำท่าปวดท้องเหมือนกับกูกไก่ในนิทานด้วยคะ”
- คุณแม่อังเปา : ก็ส่งไปเรียนพิเศษ แล้วกลับมาบ้านก็มาทบทวนอ่าน ก ไก่ ABC

4.1.4 การสรุปการอภิปราย

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (12 คน) สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการได้ ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) ยังไม่สามารถสรุปแนวทางแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังตัวอย่างในการสนทนาเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก

- ผู้นำกลุ่ม : วันนี้ผู้ปกครองทุกท่านได้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กอย่างไรบ้างคะ
- คุณแม่แพรว : ให้ลูกเล่นบทบาทสมมติตอนฟังนิทาน
- คุณแม่นัดดี : ให้เด็กวาดรูป ทำศิลปะ
- คุณแม่ชิง : เวลาอ่านนิทานกับเด็ก ก็ใช้นิ้วชี้ไล่ตามหนังสือไปด้วย

4.2 กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา ฉบับที่ 1-2 โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสติปัญญาร่วมกับลูกที่บ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาและจินตนาการของเด็กผ่านการทำท่าทางประกอบการฟังนิทาน และเรียนรู้คำศัพท์จากของใช้ภายในบ้าน ได้แก่ กิจกรรมนิทานแสนสนุกและกิจกรรมของใช้คู่กัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (13 คน) ทำกิจกรรมเขียนแสดงความคิดเห็นและส่งคืนแผ่นพับ และผู้ปกครอง (2 คน)

เขียนแนะนำกิจกรรมที่ทำกิจกรรมกับลูกเพิ่มเติมจากขั้นตอนในแผ่นพับ

4.3 กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise

ผู้ปกครองให้คำแนะนำแบบ wise กับผู้ปกครองท่านอื่น โดยให้ผู้ปกครองแต่ละท่าน แลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) สามารถให้คำแนะนำและใช้คำพูดที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้ปกครองท่านอื่น และผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) รับฟังและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ ดังตัวอย่าง

- คุณตาเอ๋ย : น้องเอ๋ยเวลามาอยู่ที่บ้านตา จะชอบดูโทรทัศน์มาก มีวิธีแก้อย่างไร
- คุณแม่อั่งเปา : ตาต้องให้เอ๋ยวาดรูป หรือ หาของเล่นมาให้เอ๋ยเล่น อาจจะเป็นตุ๊กตาก็ได้คะ ก็เข้าใจตานะ ไม่อยากจะขัดใจหลาน แต่ตาต้องฝึกน้องนะ ฝึกบ่อยๆ
เอาใจช่วยนะคะ
- คุณแม่ชิง : ไม่ต้องกังวลไปนะคะ ต้องหลอกล่อโดยการหาอย่างอื่นให้ทำแทน

4.4 กิจกรรมการสรุปการอภิปราย

เป็นกิจกรรมการสะท้อนความรู้สึกร่วม ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผู้ปกครองสะท้อนความรู้สึกร่วมและความรู้ที่ได้รับ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) ใช้คำพูดที่สะท้อนถึงความรู้สึกร่วม และสะท้อนความรู้ที่ได้รับอย่างชัดเจนและตรงประเด็นมากขึ้น และผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) สะท้อนความรู้สึกร่วม ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากโปรแกรมฯ ได้ ดังตัวอย่าง

การสะท้อนความรู้สึกร่วม

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครองท่านอื่น
- คุณแม่เหมย : รู้สึกดีค่ะ ทำให้ได้พูดคุยกันเรื่องพัฒนาการของลูกกับพ่อแม่เด็กคนอื่น
- คุณย่ามาวิน : ตอนแรกก็กลัว ไม่ค่อยกล้าพูด แต่ตอนนี้ก็เริ่มดีขึ้นนะคะ
- คุณแม่เอ็ง : ชอบที่ได้พูดคุยกับผู้ปกครองคนอื่นที่มีลูกอยู่ในวัยเดียวกันและต่างกัน บางเรื่องที่มาคุยกันก็ตกลงดีค่ะ

การสะท้อนความรู้

- ผู้นำกลุ่ม : ผู้ปกครองทุกท่านได้เรียนรู้อะไรบ้างคะ
- คุณแม่นานา : ทำให้ได้รู้ถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ถูกต้อง ต้องหาสื่อพวกหนังสือนิทานมาพัฒนาภาษาของลูก และก็ไม่ต้องให้ลูกดูทีวีนานๆ หรือเล่นไอแพดเพราะทำให้สายตาเสียได้
- คุณแม่แพรว : ต้องอ่านหนังสือกับลูกทุกวัน เพื่อให้ลูกติดนิสัยรักการอ่าน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปโดยรวม พบว่า แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้แก่ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการอบรมเลี้ยงดู ทั้งที่มาจากประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตรหลานและจากการหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งยังได้ลงนำเทคนิควิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งที่มาจากกิจกรรมในโปรแกรมฯ และจากคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่นไปปฏิบัติกับบุตรหลานของตนอีกด้วย

ตอนที่ 2.2 การสรุปผลเชิงบรรยายจากข้อมูลหลังการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1. การมีส่วนร่วมด้านการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีความเข้าใจและมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต นิทรรศการ และการพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดู รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและการนำความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูไปทดลองใช้กับเด็กที่บ้าน

1.1 การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม และการได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

1.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือการเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เช่น กิจกรรมการปฐมนิเทศผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองเข้า

ร่วมการประชุม รับฟังนโยบายและการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่ได้
สนทนาแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะใดๆ ดังตัวอย่างคำพูดจาก
การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

ตัวอย่างที่ 1

“เข้าร่วมฟังปฐมนิเทศผู้ปกครองตอนเปิดเทอม 1 แต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นอะไร
เพราะประชุมกลุ่มใหญ่ ผู้ปกครองทุกห้องเข้าร่วมฟัง”
คุณแม่น้ำหนาว

ตัวอย่างที่ 2

“ไปนั่งฟังคุณครูพูดเฉยๆค่ะ จัดประชุมที่โรงอาหารของศูนย์ฯ
รวมผู้ปกครองทุกห้องเลย ทั้งเด็กที่เข้าเรียนใหม่และเด็กเก่า”
คุณแม่แจ้เจ

ผู้ปกครองบางส่วน (6 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ 0 คือ การเป็นผู้ไม่มีส่วนร่วม
โดยผู้ปกครองไม่ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการ
อบรมเลี้ยงดูเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น ดังตัวอย่างคำพูดจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

ตัวอย่างที่ 1

“วันนั้นต้องไปขายของเลยไม่ได้มาเข้าร่วมประชุม”
คุณแม่นาโน

ตัวอย่างที่ 2

“เวลาไม่ตรงกันค่ะ ไม่ว่างมา”
คุณยายพริ้ม

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่
2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองได้เข้าร่วมการประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้
ผ่านกิจกรรมหรือการประชุมให้รู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ดังตัวอย่างคำพูดจากกิจกรรมปิดภาคเรียน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“น้องมาวินไม่ค่อยอ้วนแล้ว เมื่อก่อนอย่าตามใจให้แต่กินขนมขบเคี้ยว
แต่ตอนนี้ให้น้องดื่มนมแทน น้องเลยผอมลง ไม่อ้วนเหมือนเดิมแล้ว”
คุณย่ามาวิน

ตัวอย่างที่ 2

“ให้น้องเองไปเรียนว่ายน้ำทุกเสาร์เลยคะ น้องได้ออกกำลังกายด้วย
ไม่อย่างนั้น อยู่บ้านก็จะขอดูแต่การ์ตูน”

คุณแม่เอ็ง

ผู้ปกครองบางส่วน (6 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในการจัดการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ ในกิจกรรมปิดภาคเรียน

1.1.2 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูลในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก ประกอบด้วย สารสัมพันธ์ที่แจกให้กับผู้ปกครองในทุกวันศุกร์ มีหัวข้อสาระน่ารู้ ที่เป็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกให้เหมาะสม เช่นการอ่านป๊ายมุขข่าวสารที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดไว้เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

ตัวอย่าง ป้ายนิเทศ ให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและ วิธีการป้องกันจากโรค มือ เท้า ปาก

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองรับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“ได้ความรู้เรื่อง การดูแลเด็กเมื่อเป็นหวัด จากในสารสัมพันธ์ที่ศูนย์ฯ แจกให้
แล้วก็อ่านป้ายนิเทศเรื่อง โรคมือเท้าปาก”

คุณแม่นาโน

ตัวอย่างที่ 2

“ได้ความรู้เรื่อง โรคมือเท้าปากจากการอ่านป้ายนิเทศและจากสารสัมพันธ์”

คุณแม่เหมย

ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อความรู้ แต่ไม่ค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจาก ศูนย์ฯ

ตัวอย่างที่ 1

“ก็อ่านจากสารสัมพันธ์ที่แนะนำวิธีเลี้ยงดูเด็ก เช่น ปัญหาเด็กไม่ยอมไปโรงเรียน ต้องทำอย่างไรบ้าง
ส่วนป้ายนิเทศ ฉันไม่เคยอ่านเลย”

คุณย่ามาวิน

ตัวอย่างที่ 2

“ในสารสัมพันธ์จะมีให้ความรู้ทุกอาทิตย์ แต่อ่านบ้างเป็นบางครั้ง
ส่วนป้ายนิเทศไม่เคยอ่านเลย ไม่รู้ว่าเขียนไว้ว่าอย่างไรบ้าง”

คุณตาเอ๋ย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองรับผิดชอบต่อความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งที่จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมด้วย ตนเอง เช่น หนังสือ และอินเทอร์เน็ต ดังตัวอย่างคำพูด

ตัวอย่างที่ 1

“คุณแม่ไปอ่านเจอในหนังสือรักลูก เขียนไว้ว่าเด็กในวัยนี้ไม่ควรดูโทรทัศน์นานๆ
หรือเล่นไอแพดนานๆ ทำให้เด็กให้เด็กสมาธิสั้นและสายตาเสียได้”

คุณแม่รัตตี

ตัวอย่างที่ 2

“เคยอ่านเจอในเฟซบุ๊กของคุณหมอศิริราชบอกว่า
พ่อแม่ต้องปล่อยให้เด็กฝึกทำอะไรด้วยตัวเองบ้าง อย่าไปทำแทนให้ลูกทุกอย่าง”

คุณแม่อังเปา

ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองรับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จากศูนย์ฯ

ตัวอย่างที่ 1

“ได้ความรู้เรื่อง วิธีแก้ปัญหาลูกไม่ยอมกินผัก จากในสารสัมพันธ์ที่ศูนย์ฯ แจกให้
แล้วก็อ่านป้ายนิเทศเรื่อง โรคมือเท้าปาก เวลามารับลูก”

คุณแม่แจจ

ตัวอย่างที่ 2

“ได้ความรู้เรื่อง การกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ จากการอ่านป้ายนิเทศและจากสารสัมพันธ์”

คุณแม่แพรว

ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ศูนย์ฯ หรือ ผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“ว่างๆ ก็เข้าอินเทอร์เน็ตค่ะ หาข้อมูล แล้วก็พิมพ์คำว่าพัฒนาการเด็ก ก็มีข้อมูลเต็มเลย”

คุณแม่น้ำหนาว

ตัวอย่างที่ 2

“อ่านจากหนังสือแม่และเด็กค่ะ คุณครูเค็งเคยอ่านไหมคะ

ลองอ่านดูสิคะ มีเรื่องเกี่ยวกับเด็กๆ เยอะเลย”

คุณแม่เอ็ง

1.2 การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก

1.2.1 การร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) มีการปฏิบัติอยู่ระดับ 0 คือ การเป็นผู้ไม่มีส่วนร่วม โดยผู้ปกครองยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังตัวอย่างคำพูด

ตัวอย่างที่ 1

“สนใจนะ แต่ไม่รู้ว่่าที่ไหนจัดบ้าง ก็เลยไม่เคยเข้าร่วมเลย”

คุณย่ามาวีน

ตัวอย่างที่ 2

“ไม่เคยเข้าร่วมเลยครับ”

คุณตาเอ๋ย

ผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก บ้างเป็นบางครั้ง ดังตัวอย่างคำพูด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ถ้าว่างก็เข้าร่วมตลอด แต่บางครั้งติดธุระเลยไม่ได้ไป”

คุณแม่ชิง

ตัวอย่างที่ 2

“เคยไปเข้าร่วมที่โรงพยาบาลนครปฐมให้ พี่กลุ่มพยาบาลเด็ก”

คุณแม่แพรว

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองบางส่วน (6 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกครั้ง ตัวอย่างที่ 1

“ถ้าจัดประชุมช่วงเย็นๆ ก็สามารถเข้าร่วมได้”

คุณแม่นาโน

ตัวอย่างที่ 2

“เข้าร่วมบ้างเป็นบางครั้งนะคะ”

คุณแม่แพรว

ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ตัวอย่างที่ 1

“ก็มาช่วยคุณครูจัดสถานที่ เตรียมของคะ ช่วยพิมพ์เอกสารด้วย”

คุณแม่น้ำหนาว

ตัวอย่างที่ 2

“ช่วยจัดสถานที่ ยกโต๊ะ เก้าอี้”

คุณพ่อน้ำปิง

ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องทักษะ วิธีการ หรือเทคนิคที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกครั้ง

ตัวอย่างที่ 1

“มีกิจกรรมอะไรก็เข้าร่วมได้ตลอด”

คุณแม่น้ำหนาว

ตัวอย่างที่ 2

“ทำงานตอนเย็นๆคะ ช่วงช่วงเช้าถึงบ่าย ก็เลยเข้าร่วมประชุมได้ตลอด”

คุณแม่อั้งเปา

ผู้ปกครองบางส่วน (2 คน) ให้ข้อเสนอแนะหรือช่วยออกแบบกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ตัวอย่างที่ 1

“คุณครูน่าจะกิจกรรมสอนเทคนิคเล่านิทานแบบสนุกๆ ให้ลูกฟัง”

คุณแม่นัดดี

ตัวอย่างที่ 2

“แนะนำเพลงเด็กที่ร้องง่ายๆ ให้ผู้ปกครองสืคจะ ได้เอาไปร้องกับลูกได้”

คุณแม่เหมย

1.2.2 การนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับการเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองได้นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์ฯแนะนำ ไปทดลองปฏิบัติกับเด็กบ้างเป็นบางครั้ง

ตัวอย่างที่ 1

“ช่วงที่เด็กเป็นโรคมือ เท้า ปาก ก็นัยยะๆ ถ้าไม่ลืม ก็จะไม่คอยเตือนให้ลูกล้างมือบ่อยๆ”

คุณพ่อน้ำบึง

ตัวอย่างที่ 2

“ให้ลูกกินอาหารให้ครบ 5 หมู่”

คุณแม่พี

ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแนะนำ ไปปฏิบัติกับเด็กตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง

ตัวอย่างที่ 1

“ให้น้องบุญหยุดดูการ์ตูน ben10 ตามที่คุณครูฝนแนะนำแล้วนะคะ”

คุณแม่บุญ

ตัวอย่างที่ 2

“ฝึกให้น้องชิ่งกินผักทุกวัน โดยทำอาหารแล้วใส่ผักลงไปกับข้าว เช่น ไข่เจียว
จากที่คุณครูแนะนำในสารสัมพันธ์”

คุณแม่ชิ่ง

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) ได้นำความรู้
เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแนะนำ ไปปฏิบัติกับเด็กตามที่ได้รับ
มอบหมายทุกครั้ง

ตัวอย่างที่ 1

“คุณครูบีบอกว่ามาวินฟันเริ่มผุหลายซี่แล้ว
อย่าเลยฝึกมาวินให้แปรงฟันทุกเช้าและก่อนนอนทุกวัน”

คุณย่ามาวิน

ตัวอย่างที่ 2

“แม่พยายามไม่ให้น้องเจเจนอนดึก จะได้ตื่นเช้าๆ มาทันเข้าแถวเคารพธงชาติ”

คุณแม่เจเจ

ผู้ปกครอง (5 คน) นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ได้จาก
การศึกษาด้วยตนเอง ไปปฏิบัติกับเด็กโดยที่ศูนย์ฯ ไม่ได้มอบหมาย

ตัวอย่างที่ 1

“ให้น้องแพรวช่วยเหลืองานบ้าน ช่วยรดน้ำต้นไม้ค่ะ”

คุณแม่แพรว

ตัวอย่างที่ 2

“น้องอั้งเปาชอบดูสารคดี ก็จะไปเปิดให้ดู แล้วก็ชวนคุยว่าในนั้นมีสัตว์อะไรบ้าง”

คุณแม่อั้งเปา

ผู้ปกครอง (2 คน) ให้ข้อเสนอแนะข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยง
ดูเด็ก ให้แก่ศูนย์ฯ หรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

ตัวอย่างที่ 1

“น่าจะมีการสอนมารยาทเด็กไทย เช่น การไหว้พระ การกราบพระที่ถูกต้อง อะไรแบบนี้ค่ะ”

คุณแม่นาโน

ตัวอย่างที่ 2

“น่าจะให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กติดทีวี เพราะผู้ปกครองมีปัญหาเรื่องนี้กันเยอะ”

คุณแม่พี

2. การมีส่วนร่วมด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้ปกครองรับหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กแบบเผชิญหน้าหรือ การพูดคุยทางโทรศัพท์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านเอกสาร แฟ้มสะสมผลงาน และจดหมายข่าว

2.1 การสื่อสารทางเดียว แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่การรับข้อมูลรายบุคคล และการรับข้อมูลส่วนรวม

2.1.1 การรับข้อมูลรายบุคคล

การรับข้อมูลรายบุคคลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะรับข้อมูลผ่านจดหมายข่าว สารสัมพันธ์ แฟ้มสะสมผลงาน

เรื่อง แจ้งให้ทราบ

ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม เปิดรับสมัครนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2556

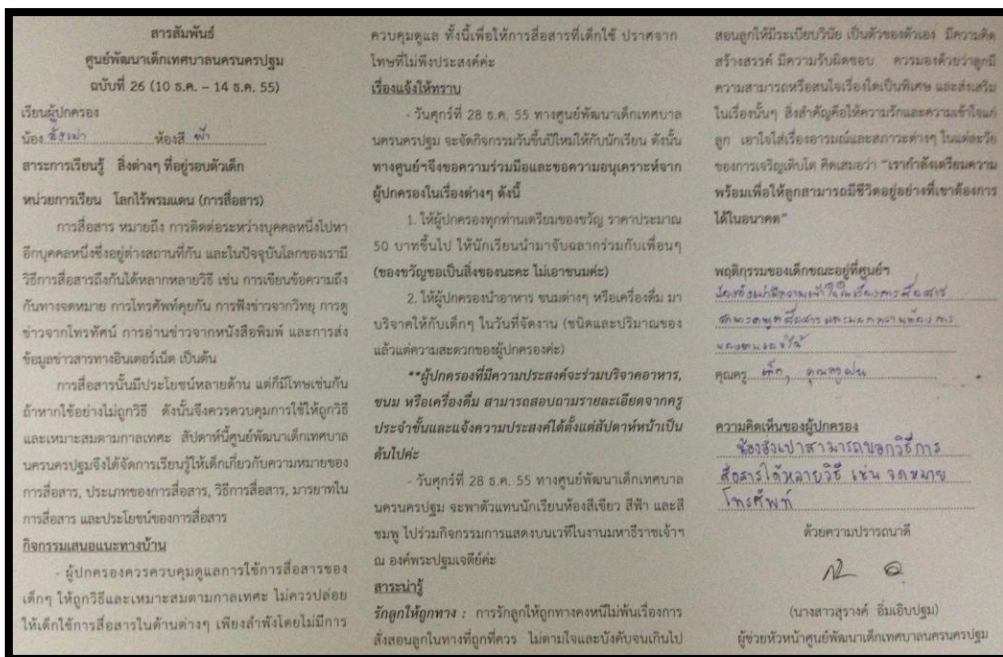
ดังกล่าวกำหนดการ ต่อไปนี้

- * รับใบสมัคร ตั้งแต่วันที่ 2 - 31 ม.ค. 56
- * รับสมัครและสัมภาษณ์ วันที่ 21 - 31 ม.ค. 56
- * มอบตัว วันเสาร์ที่ 2 ก.พ. 56 เวลา 09.00 น. ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม

ด้วยความปรารถนาดี

 (นางสาวสุรางค์ อิมเอิบปฐม)
 ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม

ตัวอย่างที่ 1 จดหมายข่าวแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับกำหนดการรับสมัครนักเรียน

ตัวอย่างที่ 2 สารสัมพันธ์ (10-14 ธค 56) แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับกิจกรรมวันปีใหม่

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือการเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสารและแฟ้มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองส่วนน้อย (1 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองร่วมจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ และผู้ปกครองส่วนน้อย (1 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 0 คือ การเป็นผู้ไม่มีส่วนร่วม โดยผู้ปกครองไม่แสดงการรับทราบข้อมูลข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (11 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองบางส่วน (1 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรม โดยผู้ปกครองร่วมจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ

“ช่วงนี้คุณแม่ว่าง ช่วยให้คุณครูพิมพ์สารสัมพันธ์นะคะ”

คุณแม่น้ำหนาว

ผู้ปกครองส่วนน้อย (1 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือการเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสารและแฟ้มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง และผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำเอกสารสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 1

“น่าจะมีรูปภาพในสารสัมพันธ์บ้าง จะได้ดูน่าอ่านมากขึ้น”

คุณย่ามาวิน

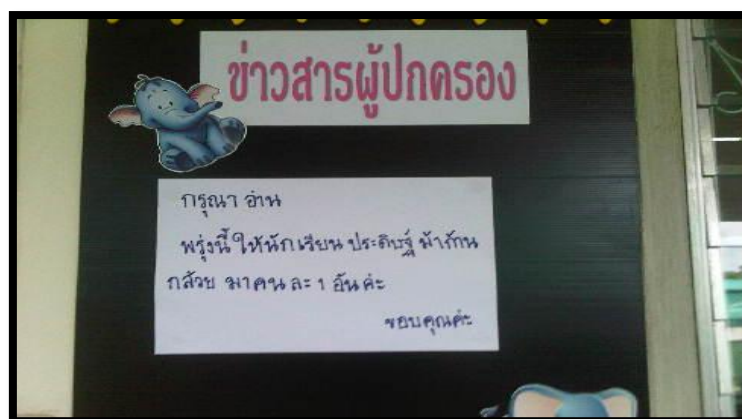
ตัวอย่างที่ 2

“อยากให้เห็นภาษาที่เข้าใจง่ายกว่านี้ อ่านแล้วไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรค่ะ”

คุณแม่นานา

2.1.2 การรับข้อมูลส่วนรวม

การรับข้อมูลรายส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะรับข้อมูลผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครองและป้ายนิเทศ ดังตัวอย่าง

ป้ายประกาศ ขอความร่วมมือผู้ปกครองในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้เด็ก

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครองและป้ายนิเทศบ้างเป็นบางครั้ง ผู้ปกครองบางส่วน (6 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดย

ผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่าน
ป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง ป้ายนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่
2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของ
เด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง ป้ายนิเทศอย่างสม่ำเสมอ
ผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครอง
แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้าย
ประกาศ/มุมผู้ปกครองและป้ายนิเทศบ้างเป็นบางครั้ง ผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่
ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ
พัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง โดยที่ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน และผู้ปกครองบางส่วน (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสื่อสาร
กับผู้ปกครอง

2.2 การสื่อสารสองทาง แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร
การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก

2.2.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
ที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูก
ทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง
ผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูลโดย
ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่าง
สม่ำเสมอ และผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วม
กิจกรรม โดยผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์
พัฒนาการเด็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร แฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่
3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่
ลูกทำในศูนย์พัฒนาการเด็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร แฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอด้วย
ตนเอง โดยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน)

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูลโดยผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครอง

ดังตัวอย่างข้อความในสารสัมพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

“น้องอ๋องเปา อยู่บ้านก็รำเริงดี ชอบเล่นคนเดียว ชอบแกะข้าวของ ชนเป็นบางครั้ง รู้จักช่วยเหลือตัวเอง ฟังพ่อกับแม่บ้างเป็นบางอารมณ์ของเขา”

คุณแม่อ๋องเปา

ตัวอย่างที่ 2

“น้องพีเริ่มรู้จักไหว้ผู้ใหญ่ง่ายขึ้นกว่าเดิม กลับจากโรงเรียนก็เก็บกระเป๋า รองเท้าเข้าที่”

คุณแม่พี

2.2.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังคงต้องได้รับการกระตุ้นเตือนจากผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้างเป็นบางครั้ง และผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยการสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน

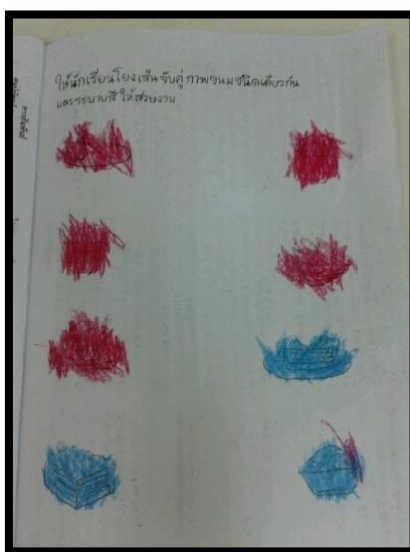
หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน และสอบถามถึงพัฒนาการของลูกเพิ่มมากขึ้น และผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองสนทนากับผู้ดูแลเด็กและร่วมหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

3. การมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่สอดคล้องกับหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่บ้านและการทำกิจกรรมพิเศษอื่นๆ เพิ่มเติม รวมถึงการร่วมกิจกรรมในห้องเรียนและการร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมพิเศษ

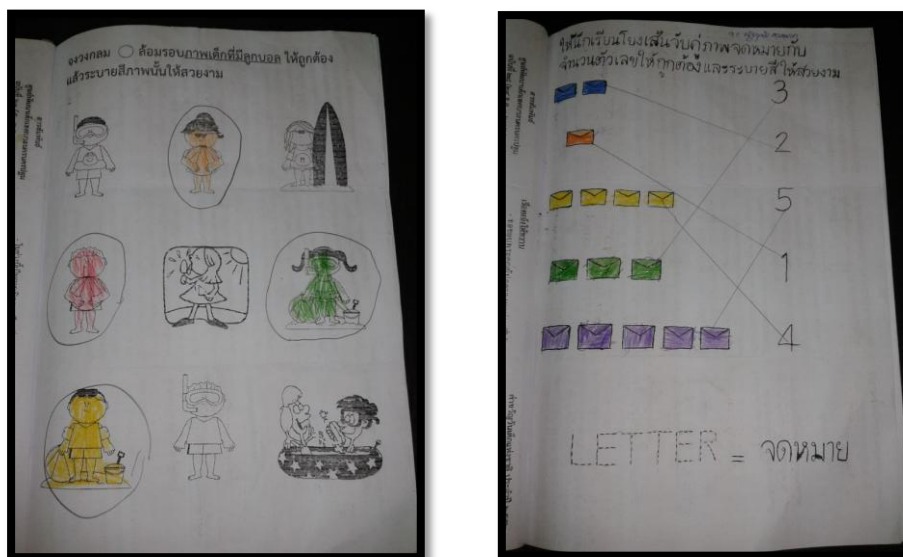
3.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการสอนและตรวจสอบการบ้านที่ผู้ดูแลเด็กมอบหมายให้กับเด็ก ทำให้เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างการบ้านของน้องชิง

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแนะนำ ผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมาย และผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน)

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

ตัวอย่างการบ้านน้องพริ้ม สะท้อนให้เห็นว่า ถ้าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสอนและตรวจสอบการบ้าน จะส่งผลให้เด็กทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 กิจกรรมพิเศษ

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ตามที่ได้รับมอบหมาย และผู้ปกครองบางส่วน (5 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ศูนย์ฯ แนะนำ ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ตามที่ได้รับมอบหมาย และผู้ปกครองส่วนน้อย (3 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

ผู้ปกครองให้น้องเจเจทำกิจกรรมศิลปะที่บ้าน

3.2 การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน และการร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2.1 การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน

ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ หรือเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนบ้าง เมื่อได้รับการเชิญจากผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองบางส่วน (6 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองบางส่วน (7 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน และผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน

3.2.2 การร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (13 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 1 คือ การเป็นผู้รับข้อมูล โดยผู้ปกครองแสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในศูนย์ฯ เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ หรือในบางครั้ง ไม่ทราบวันและเวลาในการจัดกิจกรรมล่วงหน้า ทำให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ และผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่ได้รับมอบหมาย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (9 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 2 คือ การเป็นผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในศูนย์ฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ปกครองบางส่วน (4 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 4 คือ การเป็นผู้สนับสนุน โดยเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครองส่วนน้อย (2 คน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ปกครองร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน

ผู้ปกครองน้องอ้งเป่าร่วมทำกิจกรรมของห้องในวันเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ปกครองน้องชิงช่วยเป็นอาสาสมัครพาเด็กไปร่วมงานกีฬาสัมพันธ์ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการ เป็นการจักระบบการดำเนินการในการนำวัตถุประสงค์ ลักษณะของโปรแกรมฯ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- 3.2.1 หลักการของโปรแกรมฯ
- 3.2.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ
- 3.2.3 ลักษณะของโปรแกรมฯ
- 3.2.4 เนื้อหาของโปรแกรมฯ
- 3.2.5 การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
- 3.2.6 การประเมินผลโปรแกรมฯ

3.2.1 หลักการของโปรแกรมฯ

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันจะช่วยให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือประสบการณ์และให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูเด็กซึ่งกันและกัน
- 2) การให้ผู้ปกครองมาทำงานกลุ่มที่เต็มไปด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ดีขึ้น
- 3) ผู้ปกครองสามารถใช้ศักยภาพของตนเองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กกับผู้ปกครองท่านอื่น

3.2.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ

เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

3.2.3 ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรมฯ

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ เป็นขั้นตอนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ การกำหนดเวลา สถานที่จัดประชุม บทบาทของผู้ปกครอง และการสร้างข้อตกลงร่วมกันสำหรับผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ใช้เวลาดำเนินการ 1 สัปดาห์

ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง เป็นขั้นตอนการสอนและแนะนำผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านการจัดประชุมและฝึกปฏิบัติ ใช้เวลาดำเนินการ 5 สัปดาห์

ขั้นที่ 3 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง เป็นขั้นฝึกทักษะและทดลองให้เกิดความชำนาญในการดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทดลองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเอง ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษากรอบ เป็นขั้นตอนที่ผู้ปกครองดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเองทั้งหมด ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์

ในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน เป็นกิจกรรมฝึกการสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1) การเสนอรูปแบบการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองรับทราบถึงข้อปฏิบัติ และระยะเวลาที่ใช้ในการอภิปราย

ส่วนที่ 2) การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น นำเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย

ส่วนที่ 3) การดำเนินการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองพูดแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ได้คัดเลือก โดยผู้ปกครองสนทนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ส่วนที่ 4) การสรุปการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองสรุปประเด็นสำคัญถึงสิ่งที่ได้อภิปรายร่วมกัน

2. กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก เป็นกิจกรรมที่เป็นแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน โดยนำข้อความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับลูกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีทักษะในการให้คำแนะนำกับผู้ปกครองท่านอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเน้นการสร้างความรู้สึกลงมือทำต่อคำแนะนำที่ได้รับจากผู้ปกครองท่านอื่น ผู้ให้คำแนะนำต้องตรวจสอบวิธีการให้คำแนะนำ โดยใช้คำถาม 4 ข้อ ดังนี้

- 1) W ผู้ปกครองท่านนั้นต้องการรับคำแนะนำจากท่านหรือไม่
- 2) I ท่านได้พูดถึงความพยายามของผู้ปกครองท่านนั้นได้ทำไปแล้วหรือไม่
- 3) S คำแนะนำนั้นเป็นคำแนะนำที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จมาก่อนแล้วหรือไม่
- 4) E ขณะที่ท่านกำลังให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ ท่านได้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้ปกครองท่านนั้นด้วยหรือไม่

4. กิจกรรมการสรุปการอภิปราย เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองสะท้อนความรู้สึกประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากโปรแกรมฯ

3.2.4 เนื้อหาของโปรแกรมฯ

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วยเนื้อหา 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

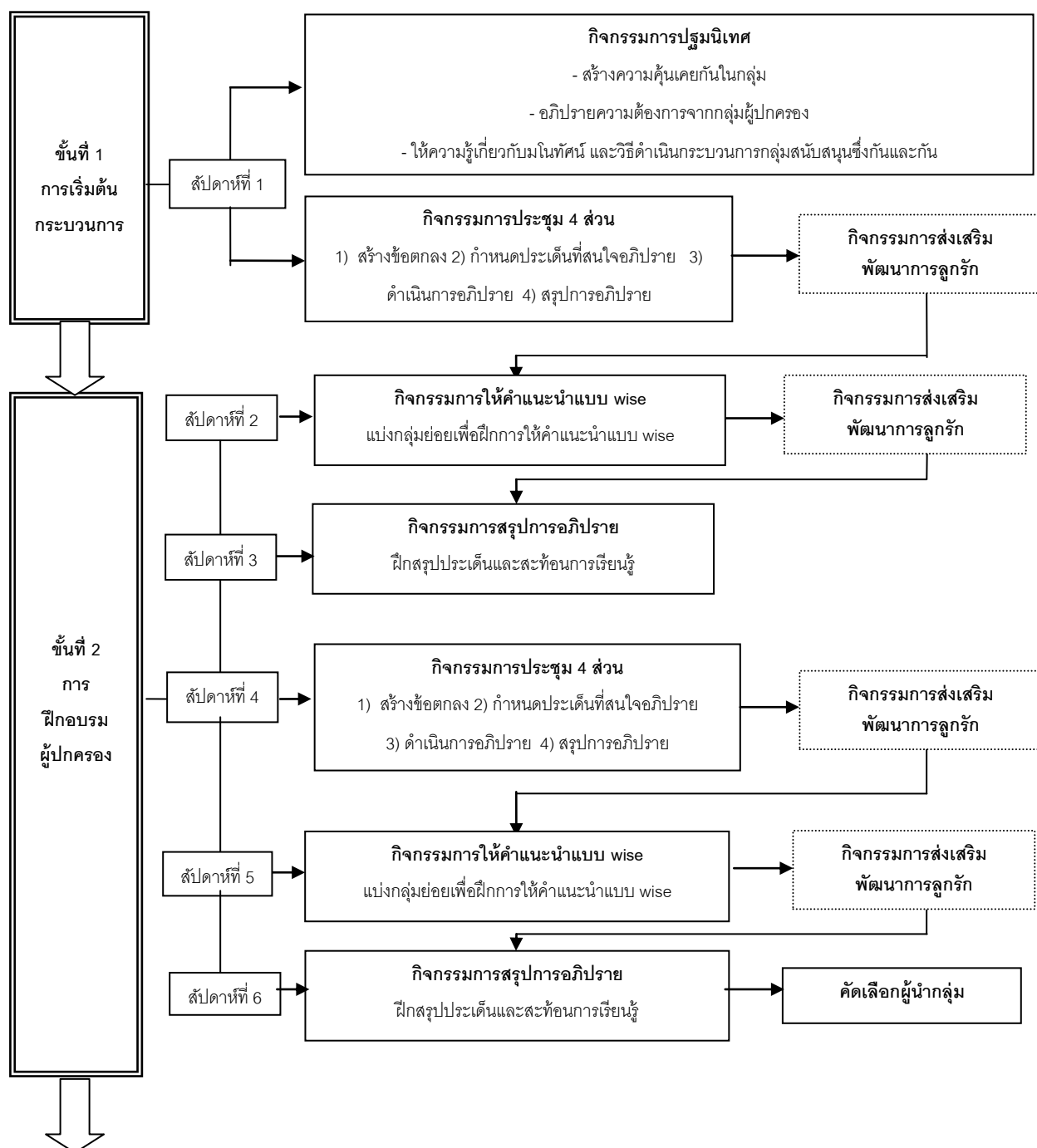
- 1) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้
- 2) พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

3.2.5 การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

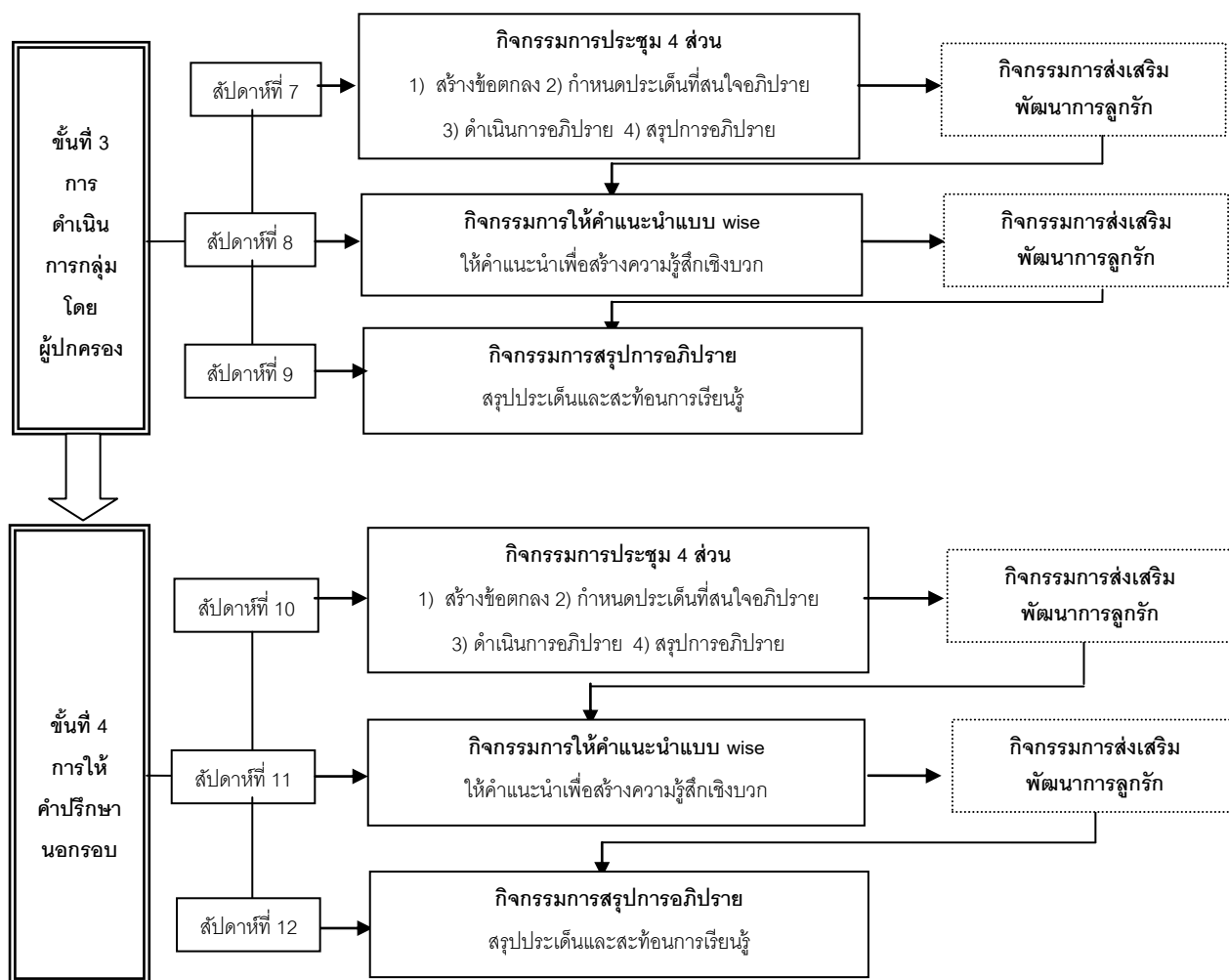
การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ประกอบด้วย แผนการดำเนินการของโปรแกรมฯ
สื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ และบทบาทผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แผนการดำเนินการของโปรแกรมฯ แบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน
ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ขั้นที่ 3 การดำเนินการ
อภิปรายโดยผู้ปกครอง และขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษาครอบครัว มีระยะเวลาในการดำเนินการใช้
โปรแกรมฯ 12 สัปดาห์ แผนการดำเนินการของโปรแกรมฯ สรุปได้ในแผนภาพที่ 5 ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แผนภาพที่ 5(ต่อ) แผนการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2) สื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ

สื่อที่ใช้ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย คู่มือโปรแกรมฯ คู่มือพัฒนาการลูกรัก ใบความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และแผนพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน ร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา สื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ สรุปได้ในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 สื่อที่ใช้ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ
กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

กิจกรรม	สื่อ	ช่วงเวลา
ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ		สัปดาห์ที่ 1
1. กิจกรรมการประชุมพิเศษ		
1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ของโปรแกรมฯ	1) คู่มือผู้ปกครอง: โปรแกรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	
1.2 ให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับ กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกัน และกัน	สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก	
1.3 ให้ผู้ปกครองได้สร้างความคุ้นเคยกัน ภายในกลุ่ม	2) คู่มือพัฒนาการลูกกรัก	
ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง		สัปดาห์ที่ 2-5
1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน ให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา แลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทาง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน ร่างกาย จากความรู้และประสบการณ์ของ ผู้ปกครอง	1) ใบความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านร่างกาย 2) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านร่างกาย (ฉบับที่ 1)	
2. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise ให้ผู้ปกครองฝึกรับและให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยว กับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน ร่างกาย จากประสบการณ์หรือความรู้ ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม	3) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านร่างกาย (ฉบับที่ 2)	
3. กิจกรรมสรุปการอภิปราย ให้ผู้ปกครองฝึกสะท้อนความรู้และ ความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กเด็กด้านร่างกาย		

ตารางที่ 18 (ต่อ) สื่อที่ใช้ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ
กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

กิจกรรม	สื่อ	ช่วงเวลา
ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง (ต่อ)		
4. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน ให้ผู้ปกครองฝึกการสนทนา แลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทาง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน อารมณ์-จิตใจ จากความรู้และ ประสบการณ์ของผู้ปกครอง	4) ใบความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านอารมณ์-จิตใจ 5) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านอารมณ์-จิตใจ (ฉบับที่ 1)	
5. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise ให้ผู้ปกครองฝึกรับและให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยว กับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน ด้านอารมณ์-จิตใจ จากประสบการณ์หรือ ความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม	6) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านอารมณ์-จิตใจ (ฉบับที่ 2)	
6. กิจกรรมสรุปการอภิปราย ให้ผู้ปกครองฝึกสะท้อนความรู้และ ความรู้สึกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ		
ขั้นที่ 3 การดำเนินการกลุ่มโดย ผู้ปกครอง		สัปดาห์ที่ 6-9
1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน ให้ผู้ปกครองสนทนาแลกเปลี่ยนและ ร่วมกันค้นหาแนวทางส่งเสริม พัฒนาการของเด็กด้านสังคมจากความรู้ และประสบการณ์ของผู้ปกครอง	1) ใบความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านสังคม 2) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านสังคม (ฉบับที่ 1)	
2. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise ให้ผู้ปกครองรับและให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยว กับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้าน ด้านสังคม จากประสบการณ์หรือ ความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม	3) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กด้านสังคม (ฉบับที่ 2)	

ตารางที่ 18 (ต่อ) สื่อที่ใช้ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการ
กลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

กิจกรรม	สื่อ	ช่วงเวลา
ขั้นที่ 3 การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง (ต่อ)		
3. กิจกรรมสรุปการอภิปราย		
ให้ผู้ปกครองสะท้อนความรู้และความรู้สึกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเด็กด้านสังคม		
ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษากรอบ		สัปดาห์ที่ 10-12
1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน	1) ใบความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา	
ให้ผู้ปกครองสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง	2) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา (ฉบับที่ 1)	
2. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบwise	3) แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา (ฉบับที่ 2)	
ให้ผู้ปกครองรับและให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากประสบการณ์หรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม		
3. กิจกรรมสรุปการอภิปราย		
ให้ผู้ปกครองสะท้อนความรู้และความรู้สึกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเด็กด้านสติปัญญา		

3) บทบาทผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้มีการกำหนดบทบาทของผู้นำและสมาชิกในกลุ่มในแต่ละขั้นตอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 การกำหนดบทบาทผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม

กิจกรรม	บทบาท	
	ผู้นำกลุ่ม	สมาชิกในกลุ่ม
1. การประชุม 4 ส่วน	1. เป็นแบบอย่างในการอภิปราย 2. กระตุ้นให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพูดถึงปัญหาของตนอย่างเสมอภาค 3. ชักชวนให้กลุ่มร่วมใช้ประสบการณ์ของแต่ละคน ช่วยกันแก้ปัญหาของสมาชิกในกลุ่มที่ถูกหยิบยกขึ้นมา	สนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหา แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากความรู้และประสบการณ์
2. การส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก	อธิบายและสาธิตเกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก	นำความที่ได้รับไปส่งเสริมพัฒนาการของลูกที่บ้าน
3. การให้คำแนะนำแบบwise	1. ยกตัวอย่างสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ เพื่อให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน 2. ถามคำถาม 4 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้ปกครองท่านนั้นต้องการรับคำแนะนำหรือไม่ 2) ท่านได้พูดถึงความพยายามของผู้ปกครองที่ได้ทำแล้วหรือไม่ 3) คำแนะนำของท่านเป็นคำแนะนำที่ท่านได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จมาก่อนหรือไม่ 4) ขณะที่ท่านกำลังให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ ท่านได้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้ปกครองท่านนั้นด้วยหรือไม่	รับและให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากประสบการณ์หรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม
4. การสรุปการอภิปราย	สรุปประเด็นการอภิปรายของผู้ปกครอง	สะท้อนความรู้สึกและ ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 การประเมินผลโปรแกรมฯ

1) แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และแบบสัมภาษณ์กรรมกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ

2) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการใช้โปรแกรมฯ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ปีการศึกษา 2555 ของศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ตัวอย่างประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน

ในการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และขั้นที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ การดำเนินการทดลอง มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ คัดเลือกผู้ปกครอง และแบ่งผู้ปกครองเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กกับผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กกับผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้ปกครองกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมตามขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลา

ดำเนินการ 12 สัปดาห์ และมี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ใช้เวลาดำเนินการ 1 สัปดาห์ ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 5 สัปดาห์ ขั้นที่ 3 การดำเนินการอภิปรายโดยผู้ปกครอง ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์ และขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษานอกรอบ ใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์ ส่วนผู้ปกครองกลุ่มควบคุมร่วมทำกิจกรรมและรับสารสัมพันธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กตามปกติ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ หลังการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กกับผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กกับผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นฉบับเดียวกันกับก่อนการทดลอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลองประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ลงในแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและผู้ปกครองกลุ่มควบคุม และเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กของผู้ปกครองกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมี ดังนี้

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
2. ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านการอบรมเลี้ยงดูตามลำดับ
4. ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลของการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยพบประเด็นที่แสดงถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมฯที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านการดำเนินการของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น ปัจจัยที่สนับสนุนให้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมีประสิทธิภาพนั้น เนื่องจากลักษณะการจัดลำดับขั้นตอนของกระบวนการภายในโปรแกรมฯ ได้มีการออกแบบอย่างชัดเจน และดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

เริ่มจากขั้นที่ 1 การเริ่มต้นกระบวนการ ที่ช่วยให้ผู้ปกครองได้ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับผู้วิจัยและผู้ปกครองท่านอื่นที่มีบุตรหลานในระดับอายุที่เท่ากันและแตกต่างกัน เรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของตนในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง ในขั้นตอนนี้ผู้ปกครองได้เรียนรู้ทักษะการประชุม ผ่านการลงมือปฏิบัติและมีผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้ปกครองนำประสบการณ์และความรู้มาสนทนาแลกเปลี่ยน ให้คำแนะนำ และสะท้อนคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้แนวทางของกลุ่มในการส่งเสริมพัฒนาการลูก ขั้นที่ 3 ดำเนินการอภิปรายโดยผู้ปกครอง ในขั้นตอนนี้ผู้ปกครองได้ทดลองฝึกกระบวนการกลุ่มด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ลดบทบาทความเป็นผู้นำกลุ่มลง และให้ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มทดลองดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยยังมีบทบาทเป็นผู้แนะนำและช่วยเหลือ เพื่อให้การดำเนินการผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และในขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษากรอบ ในขั้นตอนนี้ผู้ปกครองได้ดำเนินการกลุ่ม

ด้วยตนเอง ผู้วิจัยลดบทบาทลงเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือ เมื่อกลุ่มมีปัญหา ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการดำเนินการของตนเองมากขึ้น

จากขั้นตอนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมฯ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองมากขึ้นและลดบทบาทของผู้วิจัยลงทีละน้อย จึงทำให้ผู้ปกครองรู้สึกเชื่อมั่นในความสามารถของตนและสามารถดำเนินกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วยตนเองได้ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับหลักการในการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson (1995) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจนั้น เป็นกระบวนการในการพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถของบุคคล ทำให้รู้สึกมั่นคง มั่นใจ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และสามารถจัดการกับสถานการณ์และปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของลูกที่ดีขึ้น ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยผู้ปกครองกลุ่มทดลองสามารถนำความรู้ ประสบการณ์และแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไปประยุกต์ใช้กับลูกได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกิจกรรมภายในโปรแกรมฯ มีความหลากหลายและเหมาะกับการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการลูกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากลักษณะของกิจกรรมต่างๆในโปรแกรมฯ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และนำแนวทางของกลุ่มไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการลูก กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการลูกรัก เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ฝึกปฏิบัติ และนำแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงกับลูกของตน กิจกรรมให้คำแนะนำแบบ wise เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้การรับฟังและการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น และตระหนักถึงผู้ปกครองท่านอื่นที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับตน และยังได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์หรือปัญหาที่คล้ายคลึงกับตน และกิจกรรมสุดท้าย

กิจกรรมสรุปการอภิปราย ช่วยให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้การสะท้อนความรู้สึกและความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทั้ง 4 กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และมองเห็นตัวอย่างจากแนวทางการปฏิบัติของผู้ปกครองท่านอื่นที่ประสบปัญหาคคล้ายคลึงกับตน ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มากขึ้น สอดคล้องกับ Reissman (1965) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันนี้เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาความกังวลใจร่วมกัน โดยใช้การสร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ สร้างความเชื่อใจ และความจริงใจ เพื่อให้บุคคลนั้นรับมือกับปัญหา หาแนวทางแก้ไข และก่อให้เกิดการสร้างพลังอำนาจในตนเอง ผ่านการประชุมกลุ่มที่เต็มไปด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน กลุ่มยังทำให้เห็นถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนคำแนะนำจากสมาชิกที่มีปัญหาคคล้ายคลึงกัน เพื่อให้สมาชิกสามารถบรรเทาความกังวลเกี่ยวกับปัญหา ด้วยการตระหนักว่าผู้อื่นก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน สามารถข้ามผ่านและแก้ปัญหาเหล่านั้นไปได้ด้วยดี อีกทั้งลักษณะของกิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังที่สจวร์ต วัตสัน (2544) ได้กล่าวว่า บทบาทแห่งประสบการณ์ ที่กล่าวว่า บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ได้สะสมประสบการณ์ที่กว้างขวาง และประสบการณ์นั้นนับได้ว่าเป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงสำหรับการเรียนรู้ และเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ของผู้ใหญ่ให้กว้างขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ผู้ปกครองเรียนรู้ได้ดีขึ้นผ่านการเข้าร่วมทั้ง 4 กิจกรรมในโปรแกรมฯ

3. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผลการวิจัย พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านการส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการอบรมเลี้ยงดูตามลำดับ โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับที่ 3 คือ การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมฯ ช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้

สังเกตได้จากในช่วงแรก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับการเป็นผู้รับข้อมูล เมื่อมีกิจกรรมการประชุมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น ผู้ปกครองจะเข้าร่วมรับฟัง แต่ไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มเติม หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองสามารถให้ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สนทนาพูดคุยกับผู้ปกครองท่านอื่น

และผู้ดูแลเด็กได้มากขึ้น ด้านการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมในช่วงแรก ผู้ปกครองมักเป็นเพียงผู้รับข้อมูล โดยแสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและข้อมูลด้านพัฒนาการและกิจกรรมของลูกเท่านั้น หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสาร และข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยไม่ต้องกระตุ้นเตือน สำหรับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ นั้น พบว่า ในช่วงแรก ผู้ปกครองแสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ แต่หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น โดยผู้ปกครองร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นที่ศูนย์ฯ ได้

จากข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมในโปรแกรมฯ กระตุ้นให้ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น อีกทั้งลักษณะการจัดกิจกรรมของโปรแกรมฯ นั้น เป็นแบบกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของลูก ส่งผลให้ผู้ปกครองตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญในบทบาทของตน และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนมากขึ้น และยังได้รับความรู้ เทคนิควิธีใหม่ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ปกครองท่านอื่นและจากกิจกรรมในโปรแกรมฯ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544) ที่กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก เนื่องจากทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเจริญเติบโตให้เด็กมากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดู และเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กที่บ้านได้ ดังนั้นการที่โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กและเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจเด็กมากที่สุด ดังที่ Beaty (1998) ได้กล่าวว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้ปกครองเปรียบเสมือนครูคนแรกของลูก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาลจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด อีกทั้งหากโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกันพัฒนาเด็กในทิศทางเดียวกัน ย่อมส่งผลโดยตรงให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและเหมาะสมกับวัย

3. ข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมฯ ไปใช้

1. ครูหรือผู้นำโปรแกรมฯไปใช้ควรศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ ลักษณะของโปรแกรมฯ เนื้อหา การดำเนินการใช้ และการประเมินผลอย่างละเอียดก่อนนำโปรแกรมฯ ไปใช้ เพื่อให้การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูหรือผู้นำโปรแกรมฯไปใช้ จะต้องมีความเจตคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง สามารถสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจให้เกิดกับผู้ปกครอง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และผ่อนคลาย เพื่อให้ผู้ปกครองอยากแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และควรเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้ปกครองที่เข้าใจง่าย
3. ครูหรือผู้นำโปรแกรมฯไปใช้ ควรมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยอย่างแม่นยำ สามารถตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง ได้อย่างถูกต้อง
4. กิจกรรม วันและเวลา ควรมีความยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้ปกครองมีความสะดวกและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้
5. โรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นำโปรแกรมฯ ไปใช้ ควรมีบริบทใกล้เคียงกับประชากรหรือเป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการนำโปรแกรมฯไปใช้ในโรงเรียนอื่นๆ ควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้เกิดขึ้นในระดับหนึ่ง ก่อนที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ควรมีการทำวิจัยในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเรื่องอื่นๆ
2. ควรนำกระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไปทดลองใช้เพื่อสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองกลุ่มอื่น เช่น ผู้ปกครองของเด็กประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา เพื่อให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในทุกระดับชั้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, สำนักงาน. 2546. **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา**

สถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556. (ม.ป.ท.)

กุลยา ตันติผลาชีวะ. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. **วารสารการศึกษาปฐมวัย.**

(มกราคม 2544): 30-36.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2551. **การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง.** กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

จันทร์เพ็ญ ไพบูลย์. 2539. **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับ**

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน อ่อนน้อม และคณะ. 2529. **รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่มี**

ความสามารถพิเศษในชั้นประถมศึกษา. รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ทิพย์สุดา นิลสินธพ. 2523. **การสร้างแบบทดสอบความพร้อมด้านจริยธรรมสำหรับเด็ก**

ก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ. 2544. **สภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน**

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. 2547. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวพา เดชะคุปต์. 2542. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แม็ค.

วรรณิ์ แกมเกตุ. 2551. **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ รักวิจัย. 2540. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน แกรมมี่.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2550. **จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. 2550. **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559**. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. 2547. **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. 2551. **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. (ม.ป.ท.)
- ส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, สำนักงาน. 2555. **มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ: คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. 2552. **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี พ.ศ. 2550-2551**. กรุงเทพฯ: เพลลิน สตูดิโอ.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2542. **การวัดและประเมินเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชา จันทน์เอม. 2527. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมาลี คุ่มชัยสกุล. 2534. **บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กในเขตเมืองเชียงใหม่**. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2544. **จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: ธีระป๋อฆรรณกรรม.
- อรพรรณ ลือบุญวัชรชัย. 2541. การเสริมสร้างพลังอำนาจกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช. **วารสารการพยาบาลสุขภาพจิตเวชและจิตเวช**. 12 (มกราคม-ธันวาคม 2541): 14-24.
- อภิญา เวชชัย. 2544. **รายงานการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่: ผู้ปกครอง**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Barr, M.J., and Keating L.A. 1990. Introduction: Element of program development, in M.J. Barr L.A. Keating and Associates, **Developing effective student service program**. Sanfrancisco: Jossey-Bass.
- Beaty, J. 1998. **Observing development of the youngchild**. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall International.
- Berger, E.H. 1995. **Parents as partners in education: Families and schools working together**. 4th ed. Ohio: Merrill Publishing.
- Borkman, T. 1990. Self-help groups at the turning point: Emerging egalitarian alliances with the formal health care system. **American journal of community psychology** 18: 321-332.
- Boyle, P.G. 1981. **Planning better program**. New York. Mc Graw-Hill.
- Brookfield, S. 1995. Adult learning: An overview. In A. Tuinjmman (Ed.), **International encyclopedia of education**. Oxford, Pergamon Press [Online].
Available from: http://www.ict.mic.ul.ie/adult_ed/overview.htm[2013, March 19].
- California Self-Help Center. 2003. **Training for support group starters workbook**.
- Center for Mental Health in Schools at UCLA. 2003. **School-based mutual support group (for parents, staff, older students)**. Los Angeles. CA: Author.
- Diamonstone, J.M. 1980. **Design leading and evaluating workshops for teachers and parents: A manual for trainers and leadership personnel in early childhood education**. London: High/Scope Press.
- Epstein, J. L. 1997. **Epstein's framework of six type of involvement**. [Online].
Available from: <http://cpirc.org> [2010, June 19].
- Gibson, C.H. 1995. The process of empowerment in mother of chronically ill children. **Journal of advance nursing** 21: 1201-1210.
- Hawks, J. H. (1992). Empowerment in nursing education: Concept analysis and application to philosophy, learning and instruction. **Journal of advanced nursing**, 17 (5): 609-617.
- Knowles, Malcolm S. 1980. **The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy**. New York: Cambridge, The adult education company.

- Lieberman, M. A. 1986. Self-help groups and psychiatry. **American psychiatric association annual review** 5: 744-760.
- Lyons, P., Robbins, A., and Smith, A. (1983). **Involving parents: A handbook for participation in school**. Michigan: The High/Scope Press.
- Morrison, G.S. 1998. **Early childhood education today**. 4th ed. Ohio: Merrill.
- National Resource Center for CBCAP. 2006. **Core principles of parent mutual support groups** [Online]. Available from: <http://www.friendsnsrc.org>[2010, December 4].
- Powell, T. J. 1987. **Self-help organizations and professional practice**. Silver spring, MD: National Association of Social Worker.
- Rasinski, T.V. 2000. **Motivating recreational reading and promoting home-school connctions: Strategies from the reading teacher**. Newark, Delawase: Internationnal Reading Association.
- Reissman, F. 1965. The helper-therapy principle. **Social Work**.
- Rockwell, R.E., Andre, L.C., and Hawley, M.K. 1996. **Parents and teachers as partners**. Florida: Harcourt Brace and Company.
- Simoni, J. M., and Adelman, H. S. 1993. School-based mutual support groups for low-income parents. **The urban review**. Vol. 25, No 4.
- Solomon, M.; et al. 2001. The benefits of mutual support groups for parents of children with disabilities. **American journal of community psychology**. Vol 29, No 1.
- Styles, M.H. 1990. Effective model of systematic program planning, in M.J. Barr L.A. Keating and Associates, **Developing effective student service program**. Sanfrancisco: Jossey-Bass.
- Thomas, K. W., and Velhouse, B. A. 1990. Cognitive element of empowerment. **Journal of nursing administration**, 23(1): 18-23.
- Tyler, R. W. 1986. **Basic principles of curriculum and instruction**. Chicago: The University of Chicago press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
2. อาจารย์ ดร. อรชชา ตูลานันท์ นักวิชาการอิสระ
3. อาจารย์ ดร. ชบา พันธุ์ศักดิ์ อาจารย์โรงเรียนวัดพระธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคผนวก ข

ค่าความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
2. แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

1. แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบบันทึกพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (IOC) รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

พฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู		
1.1 การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก		
1.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมหรือเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเป็นอาสาสมัครจัดกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
1.1.2 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะข้อมูลความรู้และแหล่งข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
- รับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯและจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมด้วยตนเอง	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- รับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- รับความรู้ แต่ไม่ค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยรับความรู้และไม่ค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน
การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู (ต่อ)		
1.2 การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก		
1.2.1 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ		
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและเป็นอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	1	ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและเป็นอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก		ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องทักษะ วิธีการหรือเทคนิคที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กบ้างเป็นบางครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	1	ความตรงตามเนื้อหา
1.2.2 การนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก		
- ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
- นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเองไปปฏิบัติกับเด็กโดยที่ศูนย์ฯไม่ได้มอบหมาย	1	ความตรงตามเนื้อหา
- นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์ฯพัฒนาเด็กเล็กแนะนำไปปฏิบัติกับเด็ก ตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์ฯแนะนำ ไปทดลองปฏิบัติกับเด็กบ้างเป็นบางครั้ง	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก	0.67	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม
พัฒนาการของเด็ก

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร		
2.1 การสื่อสารทางเดียว		
2.1.1 การรับข้อมูลรายบุคคล		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะหรือจัดทำสื่อเอกสารสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมหรือเป็นอาสาสมัครในการจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านทางเอกสารและแฟ้มสะสมผลงาน	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.1.2 การรับข้อมูลส่วนรวม		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะหรือจัดทำสื่อเอกสารสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และข่าวสารของศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมหรือเป็นอาสาสมัครในการจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง ป้ายนิเทศอย่างสม่ำเสมอ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง ป้ายนิเทศบ้างเป็นบางครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ฯที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง ป้ายนิเทศ	1	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร (ต่อ)		
2.2 การสื่อสารสองทาง		
2.2.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร		
- ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะหรือร่วมหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และเพิ่มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ศูนย์ไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และเพิ่มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และเพิ่มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.2.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก		
- ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ หรือร่วมหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ดูแลเด็ก	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์อย่างสม่ำเสมอ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์บ้างเป็นบางครั้ง	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่เคยสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์	1	ความตรงตามเนื้อหา

**ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก**

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
3. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้		
3.1 การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน		
3.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์ฯ หรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
- ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ศูนย์ฯ แนะนำ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยทำกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.1.2 กิจกรรมพิเศษ		
- ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์ฯ หรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ศูนย์ฯ แนะนำ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ตามที่ได้รับมอบหมาย	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน	1	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าความตรง	ความหมาย
3. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (ต่อ)		
3.2 การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน		
3.2.1 การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน		
- ร่วมคิดวางแผน สนับสนุนหรือเป็นแกนนำหรือเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครหรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.2.2 การร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
- ร่วมคิดวางแผน สนับสนุนหรือเป็นแกนนำหรือเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครหรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย	1	ความตรงตามเนื้อหา
- แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	1	ความตรงตามเนื้อหา
- ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา

2. แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (IOC) รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่าความตรงของแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แนวคำถามในการสัมภาษณ์	ค่าความตรง	ความหมาย
1. ท่านเคยร่วมกิจกรรมประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองหรือไม่ อย่างไร	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
2. ท่านเคยร่วมกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กหรือไม่ ในเรื่องใดบ้าง	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ท่านเคยรับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กผ่านป้ายนิเทศหรือ มุมความรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือไม่ และในเรื่องใดบ้าง	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. ท่านเคยศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากแหล่งต่างๆ หรือไม่ อย่างไร และในเรื่องใด	1	ความตรงตามเนื้อหา
5. ท่านดูแลเด็กเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย อาหาร และความปลอดภัยอย่างไร	1	ความตรงตามเนื้อหา
6. ท่านดูแลเอาใจใส่ในพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน อย่างไรบ้าง	1	ความตรงตามเนื้อหา
7. ท่านอบรมสั่งสอน หรือสอนทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กหรือไม่ และในเรื่องใด		
8. ท่านได้จัดเตรียมสถานที่หรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน ให้แก่เด็กหรือไม่	1	ความตรงตามเนื้อหา
9. ท่านได้รับทราบข้อมูล หรือ แลกเปลี่ยนข่าวสารของศูนย์ฯ ด้วยวิธีการใดบ้าง และบ่อยเพียงใด	1	ความตรงตามเนื้อหา
10. ท่านเคยสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กหรือไม่ ด้วยวิธีการใดบ้าง บ่อยและเพียงใด และใน เรื่องใดบ้าง	1	ความตรงตามเนื้อหา

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (IOC) รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ค่าความตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รายการประเมิน	ค่าความตรง	ความหมาย
กิจกรรมการปฐมนิเทศ	1	ความตรงตามเนื้อหา
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม		
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ความเข้าใจขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานของโปรแกรมฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. รูปแบบและกิจกรรมในโปรแกรมฯ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
5. การสร้างความคุ้นเคยกันกับผู้ปกครองท่านอื่น	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
6. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้	1	ความตรงตามเนื้อหา
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	1	ความตรงตามเนื้อหา
คู่มือโปรแกรมฯ และคู่มือพัฒนาการลูกรัก		
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ	1	ความตรงตามเนื้อหา
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของโปรแกรมฯ	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ภาษาที่ใช้	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า	1	ความตรงตามเนื้อหา
กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 1-4)	1	ความตรงตามเนื้อหา
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม		
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. การมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริม	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. การมีทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	1	ความตรงตามเนื้อหา
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	1	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 22 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้
โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รายการประเมิน	ค่าความตรง	ความหมาย
กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 1-4)	1	ความตรงตามเนื้อหา
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม		
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. การมีทักษะการอภิปรายและให้คำแนะนำแบบ wise	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
4. การมีทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
5. การมีทักษะในการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	1	ความตรงตามเนื้อหา
กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 1-4)	1	ความตรงตามเนื้อหา
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม		
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. การมีทักษะในการสรุปการอภิปราย	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
4. การสะท้อนความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้	1	ความตรงตามเนื้อหา
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	1	ความตรงตามเนื้อหา
ใบความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา		
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	1	ความตรงตามเนื้อหา
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ภาษาที่ใช้	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า	1	ความตรงตามเนื้อหา
ความคิดเห็นทั่วไป	1	ความตรงตามเนื้อหา
1. ความเหมาะสมของบรรยากาศและสถานที่ในการประชุม		
2. การจัดป้ายนิเทศ	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดประชุม	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. ความเหมาะสมของวันเวลาในการประชุม	1	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 22 (ต่อ) ค่าความตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้
โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รายการประเมิน	ค่าความตรง	ความหมาย
ผ่านพบกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ด้าน		
อารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา		
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ	1	ความตรงตามเนื้อหา
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. ภาษาที่ใช้	1	ความตรงตามเนื้อหา
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก	1	ความตรงตามเนื้อหา
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	0.67	ความตรงตามเนื้อหา
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายด้านร่างกาย/ ด้านอารมณ์-จิตใจ/ ด้านสังคม /ด้านสติปัญญาของลูก	1	ความตรงตามเนื้อหา

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
2. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ตัวอย่าง

แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นลักษณะการบันทึกที่รายละเอียดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ

วัตถุประสงค์

แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

รายละเอียดแบบบันทึก

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

การปฏิบัติในการใช้แบบสังเกต

1. ศึกษาประเด็นในการสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. ศึกษาเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตามแนวคิดของ Rasinski (2000)
3. จัดบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในช่องข้อมูล
4. คัดเลือกข้อความจากช่องข้อมูล บันทึกลงในช่องพฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
5. เลือกคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สูงที่สุดจากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง บันทึกลงในแบบวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ชื่อ.....ครั้งที่.....วันเดือนปี.....

แหล่งข้อมูล.....สถานที่/สถานการณ์ที่สังเกต.....

ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม

แบบวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ครั้งที่..... วันเดือนปี.....

แหล่งข้อมูล..... สถานที่/สถานการณ์ที่สังเกต.....

ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ผู้ปกครองคนที่	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม	คะแนน

ตัวอย่าง

แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ชื่อ.....คุณแม่น้องพี.....ครั้งที่.....1.....วันเดือนปี.....20 /9/55.....

แหล่งข้อมูล..... สารสัมพันธ์ (4-8 มิ.ย.55)..... สถานที่/สถานการณ์ที่สังเกต.....-.....

ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
“อยู่บ้านคุณแม่ ก็ฝึกให้น้องช่วยเหลือตนเอง แต่น้องมักจะเรียกร้องความสนใจมากๆ ให้แม่ทำให้”	แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก = ระดับคะแนน 2

ชื่อ.....คุณแม่น้องนัตตี้.....ครั้งที่.....1.....วันเดือนปี.....20 /9/55.....

แหล่งข้อมูล..... สารสัมพันธ์ (4-8 มิ.ย.55)..... สถานที่/สถานการณ์ที่สังเกต.....-.....

ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
-	ลงชื่อในเอกสาร = ระดับคะแนน 1

ตัวอย่าง

แบบวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ครั้งที่.....1.....วันเดือนปี.....20 /9/55.....

แหล่งข้อมูล..... สารสัมพันธ์ (4-8 มิ.ย.55)..... สถานที่/สถานการณ์ที่สังเกต.....-

ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ผู้ปกครองคนที่	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม	คะแนน
1	คุณแม่นิ่งพื้แลกเปลี่ยนข้อมูล	2
2	คุณแม่นิ่งนัดตั้งชื่อในเอกสาร	1

ตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและเป็นคำถามปลายเปิด

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

รายละเอียดแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

การปฏิบัติในการใช้แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ตามโครงสร้างคำถาม
 2. ผู้วิจัยจดบันทึกชื่อผู้ปกครอง วันเดือนปีที่ทำการสัมภาษณ์ เวลาที่เริ่มต้นการสัมภาษณ์ เวลาที่สิ้นสุดการสัมภาษณ์ และระยะเวลาการเก็บข้อมูล
 3. ศึกษาเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตามแนวคิดของ Rasinski (2000)
 4. คัดเลือกข้อความจากช่องข้อมูล บันทึกลงในช่องพฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
 5. เลือกคะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สูงที่สุดจากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง บันทึกลงในแบบวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
-

**ตัวอย่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก**

1. ท่านเคยร่วมกิจกรรมประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านเคยร่วมกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กหรือไม่ ในเรื่องใดบ้าง
3. ท่านเคยรับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กผ่านป้ายนิเทศ หรือ มุมความรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือไม่ และในเรื่องใดบ้าง
4. ท่านเคยศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากแหล่งต่างๆ หรือไม่ อย่างไร และในเรื่องใด
5. ท่านดูแลเด็กเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย อาหาร และความปลอดภัยอย่างไรบ้าง
6. ท่านดูแลเอาใจใส่ในพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน อย่างไรบ้าง
7. ท่านอบรมสั่งสอน หรือสอนทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กหรือไม่ และในเรื่องใด
8. ท่านได้จัดเตรียมสถานที่หรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน ให้แก่เด็กหรือไม่
9. ท่านได้รับทราบข้อมูล หรือ แลกเปลี่ยนข่าวสารของศูนย์ฯ ด้วยวิธีการใดบ้าง และบ่อยเพียงใด
10. ท่านเคยสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กหรือไม่ ด้วยวิธีการใดบ้าง บ่อยและเพียงใด และในเรื่องใดบ้าง

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ชื่อ.....วันเดือนปี.....
 เริ่มต้นสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....
 หัวข้อการสัมภาษณ์.....
 ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม

ตัวอย่าง
แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ชื่อ.....คุณแม่น้องพี..... วันเดือนปี.....20 /9/55.....
 เริ่มต้นสัมภาษณ์เวลา.....09.00 น..... สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....09.30 น.....
 หัวข้อการสัมภาษณ์.....การมีส่วนร่วมด้านส่งเสริมการเรียนรู้.....
 ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรม

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
“ถ้าวันเสาร์ อาทิตย์ คุณแม่จะมีเวลาว่าง คุณแม่จะให้น้องพีวาดรูป ระบายสีเพราะน้องพีชอบวาดรูปมากเลยคะ แต่น้องพียังจำสีไม่ค่อยได้ คุณแม่ก็จะสอนเรื่องสีตามที่ คุณครูเสนอแนะ เช่น ให้นำสิ่งของที่อยู่ในบ้านที่มีสีสีนมาให้น้องพีดู และทบทวนเรื่องสี”	ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านและในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่ได้รับมอบหมาย = ระดับคะแนน 2

ชื่อ.....คุณแม่น้องนัตตี้..... วันเดือนปี.....20 /9/55.....
 เริ่มต้นสัมภาษณ์เวลา.....09.45 น..... สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....10.20 น.....
 หัวข้อการสัมภาษณ์.....การมีส่วนร่วมด้านส่งเสริมการเรียนรู้.....
 ระยะเวลาเก็บข้อมูล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรม

ข้อมูล	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม
“คุณแม่ทำงานต่างจังหวัด จึงไม่ค่อยได้มีเวลาได้อยู่กับลูก งานวันแม่ที่ผ่านมา คุณแม่ก็ไม่ได้ไปร่วมงาน เพราะติดธุระ ”	แสดงการรับทราบและไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ= ระดับคะแนน 1

ตัวอย่าง

แบบวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ผู้ปกครองคนที่	พฤติกรรม/คำพูดที่สะท้อนการมีส่วนร่วม	คะแนน
1	คุณแม่ร้องพี่ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านและในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่ได้รับมอบหมาย	2
2	คุณแม่ร้องนัตตี้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	1

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความร่วมมือของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

Rasinski (2000) แบ่งระดับความร่วมมือของผู้ปกครองไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การเป็นผู้สังเกตการณ์ การมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้รับข้อมูล และข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผ่านการพูดคุยกับเด็ก การอ่านจดหมายข่าว หรือเอกสารต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารทางเดียวที่ส่งไปที่บ้าน

ระดับที่ 2 การเป็นผู้ให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการสื่อสารข้อมูลกับครูในลักษณะของการสื่อสารสองทางผ่านโทรศัพท์ สมุดสื่อสาร จดหมาย และการประชุมผู้ปกครอง

ระดับที่ 3 การเป็นผู้มีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นหรือเข้ามาเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน

ระดับที่ 4 การเป็นผู้สนับสนุน การมีส่วนร่วมในลักษณะของการทำงานร่วมกันของผู้ปกครองและครูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การวางแผนพัฒนาหลักสูตร การให้ข้อเสนอแนะ และเสนอความคิดเห็น เป็นแกนนำในการสร้างกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียน

เกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมด้านที่ 1 คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีความเข้าใจและมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

1.1 การพัฒนาความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก				
1.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุม				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	เข้าร่วมและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯพัฒนาเด็กเล็กและเป็นอาสาสมัครจัดกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมหรือเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมหรือการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ฯ
1.1.2 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยรับความรู้และไม่ค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	รับความรู้ แต่ไม่ค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	รับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯ	รับความรู้และค้นหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากศูนย์ฯและจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มเติมด้วยตนเอง	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะข้อมูลความรู้และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

1.2 การพัฒนาทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก				
1.2.1 การได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กบ้างเป็นบางครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องทักษะ วิธีการ หรือเทคนิคที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการและเป็นอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะหรือช่วยออกแบบกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
1.2.2 การนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยนำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติกับเด็ก	นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์ฯแนะนำ ไปทดลองปฏิบัติกับเด็กบ้างเป็นบางครั้ง	นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามที่ศูนย์ฯแนะนำ ไปปฏิบัติกับเด็กตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	นำความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเอง ไปปฏิบัติกับเด็กโดยที่ศูนย์ฯไม่ได้มอบหมาย	ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมด้านที่ 2 คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้ปกครองรับหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 การสื่อสารทางเดียว				
2.1.1 การรับข้อมูลรายบุคคล				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงาน	แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสารและแฟ้มสะสมผลงานบ้างเป็นบางครั้ง	แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ที่สื่อสารผ่านทางเอกสารและแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ	ร่วมหรือเป็นอาสาสมัครในการจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะหรือจัดทำสื่อเอกสารสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ
2.1.2 การรับข้อมูลส่วนรวม				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง	แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครองบ้างเป็นบางครั้ง	แสดงการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ที่สื่อสารผ่านป้ายประกาศ/มุมผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ	ร่วมหรือเป็นอาสาสมัครในการจัดทำเอกสารสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือข่าวสารของศูนย์ฯ	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะหรือจัดทำสื่อเอกสารสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและข่าวสารของศูนย์ฯ

2.2 การสื่อสารสองทาง				
2.2.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเอกสาร				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ	แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯพัฒนาเด็กเล็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงาน บ้างเป็นบางครั้ง	แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯพัฒนาเด็กเล็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ	แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯพัฒนาการเด็กที่สื่อสารผ่านทางเอกสาร และแฟ้มสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ศูนย์ฯพัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน	ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะหรือร่วมหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
2.2.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการสนทนากับผู้ดูแลเด็ก				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่เคยสนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ	สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯบ้างเป็นบางครั้ง	สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯอย่างสม่ำเสมอ	สนทนาพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการหรือกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยที่ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ร้องขอหรือกระตุ้นเตือน	ร่วมคิดหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่ลูกทำในศูนย์ฯ หรือร่วมหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ดูแลเด็ก

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านที่ 3 คือ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่สอดคล้องกับหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้ของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 การทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน				
3.1.2 กิจกรรมการเรียนรู้				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยทำกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน	แสดงการรับทราบแต่ไม่เคยทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเองนอกเหนือจากที่ศูนย์ฯแนะนำ	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น
3.2 กิจกรรมพิเศษ				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน	แสดงการรับทราบแต่ไม่เคยทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	ทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	ทำกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านด้วยตนเองนอกเหนือจากที่ศูนย์ฯแนะนำ	ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านให้แก่ศูนย์ฯหรือผู้ดูแลเด็กหรือผู้ปกครองท่านอื่น

3.2 การทำกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียน				
3.2.1 การร่วมทำกิจกรรมของห้องเรียน				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย	ร่วมเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครหรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	ร่วมคิดวางแผนสนับสนุนหรือเป็นแกนนำหรือเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน
3.2.2 การร่วมทำกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
ระดับ 0 ผู้ไม่มีส่วนร่วม	ระดับที่ 1 ผู้รับข้อมูล	ระดับที่ 2 ผู้แลกเปลี่ยนข้อมูล	ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับที่ 4 ผู้สนับสนุน
ไม่แสดงการรับทราบและไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	แสดงการรับทราบ แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดต่างๆ	ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย	ร่วมเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครหรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน	ร่วมคิดวางแผนสนับสนุนหรือเป็นแกนนำหรือเสนอกิจกรรมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่จัดขึ้นในห้องเรียน

ตัวอย่าง

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้ โปรแกรมการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

คำชี้แจง

วัตถุประสงค์

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วม
ของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วม
โปรแกรมฯ ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมฯ

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามชนิด
เลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับโปรแกรมฯ เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า
5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ มีเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

คะแนน 3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

คะแนน 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

21 - 25 ปี

26 - 30 ปี

31 - 35 ปี

36 - 40 ปี

41 - 45 ปี

45 - 50 ปี

มากกว่า 50 ปี

3. สถานภาพ

โสด

สมรส

หม้าย

แยกกันอยู่

4. จำนวนบุตร

1 คน

2 คน

3 คน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. ความสัมพันธ์กับเด็ก

บิดา

มารดา

อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. วุฒิต่างการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญา

ปริญญาตรี

อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. อาชีพ

รับราชการ

ค้าขาย

พนักงานบริษัท

รับจ้าง

แม่บ้าน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 4,000 บาท	☐ 4,000 – 6,000 บาท
☐ 6,001 – 8,000 บาท	☐ 8,001 – 10,000 บาท
☐ มากกว่า 10,000 บาท	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. เวลาที่อยู่กับลูก

วันธรรมดา

- ประมาณ 1 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 2 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 3 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 4 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน

วันเสาร์

- ประมาณ 1 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 2 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 3 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 4 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน

วันอาทิตย์

- ประมาณ 1 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 2 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 3 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ประมาณ 4 ชั่วโมง เวลา.....น. ถึงน.
- ตลอดเวลาที่ลูกอยู่บ้าน

10. โดยปกติท่านมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้นบ่อยครั้งเพียงใด

☐ มีส่วนร่วมทุกครั้ง	☐ มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง
☐ ไม่มีส่วนร่วมเลย	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับโปรแกรมฯ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด โดยในแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 1 : การเริ่มต้นกระบวนการ

1. กิจกรรมการปฐมนิเทศ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ					
3. ความเข้าใจขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานของโปรแกรมฯ					
4. รูปแบบและกิจกรรมในโปรแกรมฯ					
5. การสร้างความคุ้นเคยกันกับผู้ปกครองท่านอื่น					
6. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้					
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

2. คู่มือโปรแกรมฯ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของโปรแกรมฯ					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

3. คู่มือพัฒนาการลูกรัก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

ขั้นที่ 2 : การฝึกอบรมผู้ปกครอง

1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 1)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การฝึกทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
4. การฝึกทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

2. ใบความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

3. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 1

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของลูก					

4. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 1)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การฝึกทักษะการอภิปรายและให้คำแนะนำแบบ wise					
4. การฝึกทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การฝึกทักษะในการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

5. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ฉบับที่ 2

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของลูก					

6. กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 1)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การฝึกทักษะในการสรุปการอภิปราย					
4. การฝึกการสะท้อนความรู้สึกรับทราบประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

7. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 2)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การฝึกทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
4. การฝึกทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

8. ใ้บความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

9. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจฉบับที่ 1

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของลูก					

10. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 2)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การฝึกทักษะการอภิปรายและให้คำแนะนำแบบ wise					
4. การฝึกทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การฝึกทักษะในการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

11. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์-จิตใจ ฉบับที่ 2

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของลูก					

12. กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 2)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะในการสรุปการอภิปราย					
4. การฝึกทักษะที่อ่อนความรู้สึกรับทราบและสิ่งที่ได้เรียนรู้					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

ขั้นที่ 3 : การดำเนินการกลุ่มโดยผู้ปกครอง

1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 3)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
4. การมีทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

2. ใ้ความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านสังคม

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กด้านสังคม					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

3. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ฉบับที่ 1

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของลูก					

4. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 3)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะการอธิบายและให้คำแนะนำแบบ wise advice					
4. การมีทักษะการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การมีทักษะการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

5. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ฉบับที่ 2

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของลูก					

6. กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 3)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะในการสรุปการอภิปราย					
4. การมีทักษะในการสะท้อนความรู้สึกร่วมกับประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

ขั้นที่ 4 : การให้คำปรึกษากรอบ

1. กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ครั้งที่ 4)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
4. การมีทักษะในการประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการกับผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

2. ใบความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวางรูปเล่ม และภาพประกอบ					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

3. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาฉบับที่ 1

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของลูก					

4. กิจกรรมการให้คำแนะนำแบบ wise (ครั้งที่ 4)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การมีทักษะการอธิบายและให้คำแนะนำแบบ wise advice					
4. การมีทักษะในการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองท่านอื่น					
5. การมีทักษะในการรับฟังคำแนะนำจากผู้ปกครองท่านอื่น					
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

5. แผ่นพับกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาฉบับที่ 2

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบ การจัดวาง และภาพประกอบ					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. ภาษาที่ใช้					
4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมกับลูก					
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ					
6. กิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของลูก					

6. กิจกรรมการสรุปการอภิปราย (ครั้งที่ 4)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การนำเข้าสู่กิจกรรม					
2. การได้รับความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
3. การสรุปการอภิปรายในการทำกิจกรรมทั้งหมดของโปรแกรมฯ					
4. การสะท้อนความรู้สึกร่วม ประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					

7. ความคิดเห็นทั่วไป

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ความเหมาะสมของบรรยากาศ และสถานที่ในการประชุม					
2. รูปแบบการจัดป้ายนิเทศ					
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดประชุม					
4. ความเหมาะสมของวันเวลาในการจัดประชุม					

ตอนที่ 3 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ในครั้งนี้

1. ปัญหาที่พบขณะการเข้าร่วมกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเอกสารและสื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ

1. ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมของโปรแกรมฯ
2. ตัวอย่างคู่มือโปรแกรมฯ
3. ตัวอย่างคู่มือพัฒนาการลูกรัก
4. ตัวอย่างใบความรู้ เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
5. ตัวอย่างแผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

1. ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมของโปรแกรมฯ

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมของโปรแกรมฯ

สัปดาห์ที่	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ระยะเวลา
1	<p>1. เพื่อให้ผู้ปกครองได้ฝึกฝนทักษะการประชุม 4 ส่วน</p> <p>2. เพื่อให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>3. เพื่อให้ผู้ปกครองร่วมคิดหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p>	<p>ทักษะที่ 1 การประชุม 4 ส่วน (The Four-Part Meeting Format)</p> <p>การฝึกการสนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นการประชุม 4 ส่วน ดังนี้</p> <p>1) การเสนอรูปแบบในการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองรับทราบถึงข้อปฏิบัติ และระยะเวลาที่ใช้ในการอภิปราย</p> <p>2) การเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น นำเสนอประเด็นที่สนใจอภิปราย</p> <p>3) การดำเนินการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองพูดแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ได้คัดเลือกโดยผู้ปกครองสนทนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>4) การสรุปการอภิปราย คือ การที่ผู้ปกครองสรุปประเด็นสำคัญถึงสิ่งที่ได้อภิปรายร่วมกัน</p>	<p>ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง</p> <p>กิจกรรมร้องเพลง “ยามเช้า” (5 นาที)</p> <p>1. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองร้องเพลงยามเช้า พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง ยามเช้า โดย ฌภัทร แสงตะวันฉายยามเช้าอันสดใส พากังไ้ไม่ต้องลมอุ่น และหยาดน้ำค้างเกาะพราวพราวพราว เต็มความสดใสให้พื้นดิน อ้อ อ้อ..... เต็มความสดใสให้พื้นดิน</p> <p>2. ให้ผู้ปกครองทุกท่านจับมือเป็นวงกลม เดินวนไปทางซ้ายและขวาประกอบการร้องเพลง</p> <p>กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน</p> <p>1. สร้างข้อตกลง (5 นาที)</p> <p>ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอภิปราย โดยการใช้สุนทรียสนทนาในการสนทนาร่วมกัน (สุนทรียสนทนา คือ การสนทนาอย่างเป็นมิตร ไม่ตัดสินหรือใช้ประสบการณ์เดิมหรืออคติในการรับฟังผู้อื่น และรับข้อมูลที่ได้ยินและรับฟังอย่างสงบและให้เกียรติแก่ผู้อภิปราย)</p> <p>2. กำหนดประเด็นที่สนใจอภิปราย (5 นาที)</p> <p>ผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันทบทวนหัวข้อประเด็นที่ได้เสนอในสัปดาห์ที่ 1 ผ่านการนำเสนอบน Flip chart</p>	<p>- แผ่นชาร์ต เพลงยามเช้า</p>	1-2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ระยะเวลา
			<p>ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมผู้ปกครอง</p> <p>กิจกรรมการประชุม 4 ส่วน (ต่อ)</p> <p>3. ดำเนินการอภิปราย (45 นาที)</p> <p>3.1 ผู้วิจัยเป็นผู้เริ่มสนทนาในประเด็นที่ 1 คือ พัฒนาการของเด็กด้านร่างกายและเป็นแบบอย่างในการอภิปราย</p> <p>3.2 ผู้ปกครองฝึกการสนทนา โดยการแลกเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากประสบการณ์ของตนหรือความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม</p> <p>3.3 ผู้ช่วยวิจัยจัดบันทึกสาระสำคัญลงบน Flip chart</p> <p>4. สรุปการอภิปราย (20 นาที)</p> <p>4.1 ผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันสรุปสาระสำคัญของกรอภิปราย โดยการจัดกลุ่มข้อความรู้ที่ได้เป็นแผนภาพ</p> <p>4.2 ผู้วิจัยแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเพิ่มเติม</p> <p>4.3 ให้ผู้ปกครองนำความรู้ที่ได้นำไปส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของลูกที่บ้านและบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้</p>	<p>- Flip chart</p> <p>- ปากกา</p> <p>- ใบความรู้เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย</p> <p>- สมุดบันทึกการเรียนรู้</p> <p>- แผ่นพับ</p> <p>กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย (ฉบับที่ 1)</p>	

2. ตัวอย่างคู่มือโปรแกรมฯ

คู่มือผู้ปกครอง

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
โดยใช้กระบวนการกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. ตัวอย่างคู่มือพัฒนาการลูกรัก

คู่มือพัฒนาการลูกรัก

4. ตัวอย่างใบความรู้ เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

ธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะอยู่ไม่นิ่ง เด็กในวัยนี้ควรจะมีวามกระฉับกระเฉงร่าเริงแจ่มใส ช่างเล่น ช่างคุย ไม่นั่งจับเก้าอี้ตามมุมห้อง เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อต่างๆ ยังไม่แข็งแรงในการทรงตัว การเดิน จะดูแก๊งก้าง เกะกะ หกล้มง่าย มือมักจะปัดหรือกวาดเอาของบนโต๊ะล้มหรือจับอะไรดูไม่เหมาะสม การทำงานต่างๆ ก็ยังไม่ประณีตเท่าที่ควร

5. ตัวอย่างแผนปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

บันทึกจากครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จัดทำโดย
วันยา สัตตาสานุชนะ
นิสิตปริญญาโท
สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
ด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย
ฉบับที่ 1

กิจกรรมโยนลูกบอลลงตะกร้า

เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือในการขว้างกระดาษ และใช้
กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการโยนลูกบอล และได้พัฒนาการ
ประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

อุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์

2. ตะกร้า หรือ ถัง

ขั้นตอน

1. ให้เด็กคลี่กระดาษหนังสือพิมพ์เป็นแผ่นใหญ่
2. ให้เด็กขยำและพยายามบีบให้เป็นก้อนกลมๆ ให้แน่น
3. ให้เด็กเปรียบเทียบดูว่าก้อนกลมนี้มีลักษณะเหมือน
อะไรบ้าง เช่น ลูกบอล ลูกโป่ง เป็นต้น
4. ให้เด็กนำกระดาษที่ทำเป็นลูกบอลมาเล่น โดยการโยน
ลูกบอลลงในตะกร้า
5. คุณพ่อคุณแม่อาจเพิ่มความยาก โดยเลื่อนตะกร้าให้
ไกลขึ้น เพื่อให้เด็กได้ฝึกโยนในระยะที่ต่างๆ กัน

ที่มา :

โพเราะ มุ่งมั่น. 2549. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
(ด้านร่างกาย). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.

บันทึกจากผู้ปกครอง

คำถามของผู้ปกครอง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกัญญา สัตถาสาธุชนะ เกิดวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2528 ที่จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศษ.บ) เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2551 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555